

CBS Jaarplan 2007

Inhoudsopgave

CBS JAARPLAN 2007.....	1
INHOUDSOPGAVE	2
1. INLEIDING	3
2. STATISTISCH PROGRAMMA.....	5
3. DATAVERZAMELING	9
4. EXTERNE SAMENWERKING	11
5. INTERNATIONALE ONTWIKKELINGEN.....	14
6. PROCESVERNIEUWING	18
7. METHODOLOGIE EN KWALITEITSZORG.....	20
8. STAFDIENSTEN	23
9. RISICOPARAGRAAF.....	27
BIJLAGE A: BELANGRIJKSTE ONTWIKKELINGEN IN HET REGULIERE STATISTISCH PROGRAMMA.....	29
BIJLAGE B: BESCHRIJVING VAN DE MJP-SPEERPUNTEN.....	46
BIJLAGE C: PROGRAMMA-UITBREIDINGEN TEN GEVOLGE VAN EU-VERPLICHTINGEN	58
BIJLAGE D: BEGROTING 2007.....	62
BIJLAGE E: PRESTATIE-INDICATOREN 2007	66
BIJLAGE F: GEPLANEDE OUTPUT	69
BIJLAGE G: OVERZICHT VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN.....	76

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarplan 2007 van het CBS. Dit plan beschrijft in grote lijnen de doelstellingen van het CBS voor 2007 en de activiteiten die in dit jaar zullen worden uitgevoerd. Rode draden in dit jaarplan zijn interne aanpassing en externe samenwerking. Die interne aanpassing komt vooral tot uiting in omvangrijke programma's voor procesvernieuwing en de organisatorische aanpassingen die daar bij horen. De externe samenwerking vindt plaats op een groot aantal terreinen, zowel aan de inputkant van het proces, bij de dataverzameling, als aan de outputkant, bij het ontwikkelen van informatie en de publicatie daarvan.

Naast uitvoering van het jaarplan zullen in 2007 de voorbereidingen worden getroffen voor een nieuw meerjarenprogramma 2009-2013. Daarin zullen ook de strategische doelstellingen van de organisatie opnieuw gewogen worden. De laatste strategienota dateert immers van 2001. De vernieuwde of hernieuwde strategie van het CBS zal de basis vormen van het nieuwe MJP. Het voorstel voor een nieuw MJP moet volgens de CBS-wet vóór 1 december 2007 worden aangeboden aan de minister van Economische Zaken.

Leeswijzer

In **hoofdstuk 2** worden de wijzigingen in het statistisch proces en de statistische output geadresseerd. Veel van die wijzigingen komen voort uit de noodzaak de statistiekproductie en de output aan te passen aan veranderingen in de beschikbare bronnen of de vraag van de gebruikers van de statistiek. Ook voornemens op het gebied van programmavernieuwing op basis van het Meerjarenprogramma 2004-2008 komen in dit hoofdstuk aan bod. De toekenning van middelen aan de speerpunten heeft, evenals vorig jaar, plaatsgevonden op basis van uitgewerkte plannen die zijn beoordeeld op concreetheid in termen van output, planning en haalbaarheid in de tijd, de mate waarin zij beantwoorden aan de actuele maatschappelijke vraag en de mate waarin plannen onderling zijn afgestemd en samenhang benutten.

Zowel de externe samenwerking in de sfeer van de dataverzameling en met registratiehouders, als de samenwerking aan de outputkant wordt intensiever. De samenwerking bij de dataverzameling en de daarmee samenhangende inspanningen om de administratieve lasten verder te reduceren, komen aan bod in **hoofdstuk 3**.

De externe samenwerking bij het ontwikkelen van nieuwe informatie betreft niet alleen het gezamenlijk genereren van nieuwe output, maar ook het daaraan voorafgaande gezamenlijk ontwikkelen van voorwaarden om tot betere output te komen. **Hoofdstuk 4** besteedt hieraan de nodige aandacht. De ontwikkelingen bij het gebruik van microdata tonen aan dat die data van het CBS in een grote behoefte voorzien. Geleidelijk worden meer overeenkomsten gesloten met gebruikers van het remote-accessconcept, waarvoor in 2006 een pilot succesvol werd afgesloten. Daarnaast voert het Centrum voor Beleidsstatistiek ook in opdracht van derden analyses uit. In overleg met diverse instanties wordt geprobeerd de mogelijkheden voor het voor derden trekken van steekproeven te vergroten.

De internationale context wordt steeds belangrijker voor het CBS. Een nog altijd groeiend deel van het statistisch programma krijgt op de een of andere manier te maken met Europese of andere internationale afspraken of verordeningen. Daarmee wordt het ook

steeds belangrijker om een actieve rol te spelen in de internationale gremia. **Hoofdstuk 5** besteedt aandacht aan alles wat er op internationaal vlak speelt.

In **hoofdstuk 6** wordt de richting van procesvernieuwing kort toegelicht. Een meer gestandaardiseerde manier van procesinrichting moet het CBS in de komende jaren in staat stellen de doelstellingen ten aanzien van kwaliteit, lastendruk en efficiency te realiseren, zowel in het statistisch proces als bij het beheer en onderhoud van de ondersteunende systemen.

In **hoofdstuk 7** worden de voornaamste resultaten voor 2007 beschreven op het gebied van Methodologie en Kwaliteitszorg. Methodologie is een belangrijke factor in de beoogde proceshervormingen. Kwaliteitszorg is één van de aandachtspunten uit de pilot peer review waaraan het CBS in 2006 heeft deelgenomen.

In **hoofdstuk 8** komen de centrale stafdiensten aan bod en worden kort enkele aandachtspunten in de bedrijfsvoering beschreven. Gelet op de ambities van de organisatie en om de vele ontwikkelingen te kunnen faciliteren is personeelsbeheer een belangrijk aandachtspunt.

Ten slotte worden, in de relatie van het CBS met zijn omgeving en als gevolg van de verhuizing van de rekencentra, enkele risico's onderkend die van invloed kunnen zijn op de statistiekproductie. In **hoofdstuk 9** worden deze benoemd, waarbij tevens is aangegeven hoe het CBS met die risico's denkt om te gaan.

2. Statistisch programma

2.1 Reguliere statistisch programma

Elk jaar past het CBS het reguliere statistisch programma aan. De wijzigingen zijn nodig om de relevantie en actualiteit te verbeteren en in te spelen op wijzigingen in wet en regelgeving. Andere wijzigingen hebben als doel vermindering van de lastendruk voor berichtgevers, verhoging van de doelmatigheid, borging of verbetering van de kwaliteit. Ook is er sprake van klein onderhoud dat voortvloeit uit wijzigingen in externe databronnen en daarmee gepaard gaande noodzakelijke aanpassingen van methoden en technieken. Een samenvattend overzicht van de belangrijkste wijzigingen is opgenomen in paragraaf 2.3.

In dit Jaarplan wordt niet het volledig reguliere programma beschreven maar worden vooral de wijzigingen daarin toegelicht (**bijlage A**). Wel is een volledig overzicht van de output, in de vorm van StatLine tabellen, persberichten, elektronische en papieren publicaties, periodieken en cartogrammen, opgenomen in **bijlage F**.

Naast de in bijlage F opgenomen geplande output verschijnen er jaarlijks incidentele onderzoeksrapporten, papers, artikelen en bijdragen aan publicaties van derden, maatwerk in opdracht van derden, etc. Deze output is om voor de hand liggende redenen niet in de overzichten opgenomen. Ook een volledig overzicht van beschikbare **microdata bestanden** ontbreekt. Deze bestanden worden tot op heden niet op basis van een vooraf vastgestelde planning samengesteld, maar ad hoc op basis van de vraag van gebruikers. Een actueel overzicht van de beschikbare bestanden wordt gepubliceerd op de website van het CBS. Het ligt in de bedoeling in het komende jaar wél tot een vaste, vooraf vastgestelde set van microdata bestanden te komen.

Tabel 2.1: Omvang van de geplande output in 2007

Publicatievorm	Aantal
StatLine tabellen	1700
Persberichten / persartikelen	120
Publicaties op de CBS website	450
Papieren publicaties	50
Periodieken	5
Leveringen aan Eurostat en andere internationale instellingen	750
Kaarten / cartogrammen	5

2.2 Speerpunten

De structurele vernieuwing van het statistische programma vindt plaats aan de hand van de 14 (oorspronkelijk 17) speerpuntprojecten uit het lopende Meerjarenprogramma (MJP). De keuze van de speerpunten sluit aan bij de wensen van de gebruikers, zoals

destijds vastgelegd in Sturen op statistieken. (Centraal Bureau voor de Statistiek en Centrale Commissie voor de Statistiek, *Sturen op statistieken: Visies uit de samenleving*, Voorburg, 2003).

Conform het MJP is in het formatief meerjarenkader voorzien dat er in 2007 nog eens 49 vte beschikbaar komen voor de speerpunten, waarmee het totaal zou uitkomen op ca. 94 vte. In 2006 zijn 9 vte versneld toegekend. Samen met de voorgestelde 46,4 vte voor 2007 betekent dit dat er voor 2008 nog ruim 40 te verdelen plaatsen zijn, waarmee dan alle in het MJP voorziene vte's zijn toebedeeld.

De speerpunten die in het MJP 2004-2008 de hoogste prioriteit hadden gekregen zijn met de capaciteitstoedeling van dit jaar op volle sterkte gekomen.

Voor het toekennen van de capaciteit is voor 2007 dezelfde werkwijze gehanteerd als voor 2006. Voor alle speerpunten zijn (aanvullende) projectplannen opgesteld die zijn beoordeeld op concreetheid in termen van output, planning en haalbaarheid in de tijd, de mate waarin wordt beantwoord aan de actuele maatschappelijke vraag en de mate waarin plannen onderling zijn afgestemd en samenhang benutten.

Tabel 2.2: Capaciteitstoedeling MJP speerpunten

Speerpunt	MJP	2004 2006	2007	Totaal
1 / 9 Sociale dynamiek & Uitbreiding arbeidsrekeningen	15	7	8	15
2 Microdata-infrastructuur	5	5	0	5
3 Lange tijdreeksen	5	2	3	5
4 Gezondheid, welzijn en zorg	15	9,3	5,7	15
5 Vergrijzing; sociaal- en macro-economisch	10	8	2	10
6 Ruimte, wonen en mobiliteit	5	4	1	5
7 Onderwijs; macro-economisch & benutting onderwijsnummer	5	4	1	5
8 / 14 Kenniseconomie; sectoren & analyse productiviteit	15	4	6	10
10 Uitbreiding prijs en volume-informatie	15	1	2	3
11 Verdieping en verbreding handel en diensten	20	3,5	5,5	9
12 Snelle conjunctuurindicatoren	15	0	5	5
13 Rechtsbescherming en veiligheid; rekeningen en SSB satelliet	5	3,2	2,2	5,4
15 Internationaal economische relaties	5	0	2	2
16 Benchmarking bedrijven	5	0	3	3
17 Prestatie-indicatoren overheid	0	0	0	0
Totaal	140	51	46,4	97,4

Twee speerpunten zijn vanwege hun inhoudelijke samenhang gecombineerd. Voor het speerpunt Prestatie-indicatoren overheid wordt voorgesteld het als zelfstandig speerpunt te laten vervallen. Voor het speerpunt Snelle conjunctuurindicatoren wordt een accent verschuiving voorgesteld van versnelling naar verbreding. Voor beide voorstellen is in de **bijlage B** een uitgewerkte motivering opgenomen. In dezelfde bijlage wordt ook een beschrijving gegeven van de overige speerpunten.

De publicaties en overige output voortkomend uit de speerpuntprojecten zijn, samen met die uit het reguliere programma, opgenomen in **bijlage F**.

Programmaverminderingen zoals aangekondigd in het MJP zijn inmiddels volledig gerealiseerd. In het Jaarplan 2007 wordt daaraan geen afzonderlijke aandacht meer besteed.

2.3 Belangrijkste overige wijzigingen in 2007

De belangrijkste inhoudelijke wijzigingen, buiten de ontwikkelingen in het kader van de speerpunten, worden hieronder kort beschreven. Een volledige opsomming is, zoals gezegd, opgenomen in **bijlage A**, gerubriceerd naar de statistisch thema's waaruit het CBS-werkprogramma is opgebouwd.

- In het eerste halfjaar van 2007 wordt de nieuwe **nationale huishoudensprognose 2006-2050** gepubliceerd.
- Het **Sociaal Statistisch Bestand (SSB)** wordt ook in 2007 verder uitgebreid, onder meer met informatie over de hoogst behaalde opleiding – voor zover deze in 2007 uit registers en enquêtes beschikbaar komt – en met inkomensgegevens van personen en huishoudens. SSB-informatie over **ruimtelijke en sociale mobiliteit** biedt aan de hand van de kenmerken van de inkomende en uitgaande bevolking onder meer inzicht het ontstaan van concentratiewijken.
- In de tweede helft van 2007 komt een startversie van het **Statistisch Bestand Vastgoed** beschikbaar, waarin alle bij het CBS beschikbare informatie over woningen en gebouwen en bijbehorende geo-informatie bijeen wordt gebracht.
- In de tweede helft van 2007 verschijnt de eerste editie van **De Nederlandse Samenleving**. Het CBS wil met deze nieuwe jaarlijkse publicatie de belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen beschrijven en duiden. Deze ontwikkelingen betreffen zowel sociale, sociaaleconomische, ruimtelijke en economische aspecten van de samenleving als het milieu. Aan de hand van overzichtsartikelen en kerncijfers worden zo de recente maatschappelijke ontwikkelingen op toegankelijke wijze onder de aandacht gebracht van beleidsmakers, planbureaus, onderzoeksinstellingen en de media.
- Met ingang van 2007 worden de gewichten van de **Consumentprijsindex (CPI)** jaarlijks aangepast aan het meest recent gemeten consumptiepatroon én wordt de CPI uitgebreid met het deel van de medische zorg dat niet onder de basisverzekering valt. De eerste publicatie met deze vernieuwingen vindt in februari 2007 plaats bij het bekend maken van de uitkomsten over januari 2007.
- De driemaandelijkse **Conjunctuurtest Zakelijke Dienstverlening** wordt vanaf april omgezet naar een maandelijkse Conjunctuurtest en daarnaast uitgebreid met onder andere horeca en transport. Verder worden er in 2007 een aantal nieuwe statistieken over Dienstenprijzen in productie genomen.
- Medio 2006 is het **herontworpen basis-Algemeen Bedrijven Register (ABR)** in productie genomen. In de tweede helft van 2007 wordt de functionaliteit daarvan gecompleteerd. Het nieuwe ABR biedt een veel betere aansluiting op externe bronnen. Vooral de mogelijkheden voor koppeling met gegevens van de Belastingdienst worden hierdoor sterk uitgebreid. Dit leidt in 2007 en 2008 tot een substantiële vermindering van de administratieve lastendruk voor het midden- en kleinbedrijf omdat aanzienlijk minder vragenlijsten hoeven worden uitgestuurd.

- De statistiek over **bouwobjecten in voorbereiding** zal zich in 2007 beperken tot het meten van het verloop van nieuwe opdrachten in de burgerlijke en utiliteitsbouw voor architectenbureaus en tot een vraag naar de capaciteitsbenutting en/of orderpositie bij deze bureaus. De statistiek krijgt op die manier meer het karakter van een conjunctuurindicator. De statistiek zal sneller en beter van kwaliteit zijn en minder enquêtedruk veroorzaken. Eind eerste halfjaar komen de eerste uitkomsten (over het eerste kwartaal van 2007) beschikbaar.
- Bij de **energiestatistieken** worden in de tweede helft van 2007, naast de “gewone” energiecijfers, zogenoemde **energie-efficiency-indicatoren** samengesteld. Dit gebeurt door het relateren van energiegegevens aan gegevens over de omvang van activiteiten van bedrijven en huishoudens. Hiermee draagt het CBS bij aan sterk in de maatschappelijke belangstelling staande vraagstukken als energie-efficiency en energiebesparing.
- Door de gegevens van de **statistieken van internationale handel** en de **statistieken van verkeer en vervoer** over het vervoerde gewicht van de goederen op elkaar af te stemmen, wordt het verband tussen internationale handel en transport in kaart gebracht. In de eerste helft van 2007 zal een gekwantificeerd totaalbeeld van de internationale goederenstromen worden opgeleverd aan Eurostat, en databestanden met handels- en vervoersinformatie naar type stroom en andere relevante kenmerken voor de jaren 1998-2005. In de tweede helft van 2007 verschijnt nog een artikel.
- In de tweede helft van 2007 wordt voor het eerst een reguliere themapublicatie over **het Nederlandse bedrijfsleven** samengesteld. Met de publicatie wordt beoogd om de schat aan informatie die de verschillende bedrijfsstatistieken bieden op een samenhangende en aantrekkelijke wijze te presenteren met details over verschillende bedrijfstakken.
- Van de publicatie ‘**Het Nederlandse ondernemingsklimaat in cijfers**’ zal in de eerste helft van 2007 een nieuwe, enigszins uitgebreide, editie verschijnen. Ook wordt het dossier over het ondernemingsklimaat op de website van het CBS geactualiseerd en uitgebreid met de nieuwe indicatoren.
- In de eerste helft van 2007 wordt de vernieuwde website van het **Milieu- en Natuurcompendium** geïntroduceerd. Deze is, onder meer door een themagewijze benadering, gebruikersvriendelijker geworden. De informatie over milieu en over natuur is beter geïntegreerd.

3. Dataverzameling

3.1 Centralisatie van het dataverkeer

Het CBS participeert in verschillende, overheidsbrede initiatieven om het elektronische berichtenverkeer en vooral de gegevensuitvraag bij het bedrijfsleven te uniformeren, standaardiseren en waar mogelijk te centraliseren. Waar het de financiële gegevens van bedrijven betreft, loopt, onder auspiciën van de ministeries van Financiën en Justitie, het **Nederlands Taxonomie Project (NTP)**. Met de ontwikkeling van de taxonomie wordt het mogelijk informatie voor administratieve en statistische doeleinden direct elektronisch uit de administraties te rapporteren. De Belastingdienst, de Kamers van Koophandel en het CBS participeren in het project als uitvragende partij. Implementatie is gepland voor 1 januari 2007. In 2006 is een eerste versie van de taxonomie opgeleverd. Voor het CBS is een rol voorzien als inhoudelijk beheerder van de uiteindelijke taxonomie. Wanneer het CBS deze rol op zich neemt, is nog een onderwerp van overleg tussen het NTP, het GBO en het CBS.

Als gevolg van de wet Walvis is informatie uit de **Polisadministratie van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)** voor het CBS beschikbaar gekomen. In de tweede helft van 2007 komen resultaten beschikbaar van onderzoek op welke wijze gebruik van informatie uit de Polisadministratie kan leiden tot versnelling van baan- en looninformatie in het Sociaal Statistisch Bestand, en tot verbetering en uitbreiding van informatie die uit de Enquête Beroepsbevolking komt, dan wel tot reductie van die enquête en daarmee besparing op de uitvoeringskosten en lastendruk.

In 2007 wordt voor het verzamelen van gegevens voor een aantal branches binnen de zorgsector gebruik gemaakt van het elektronische **Jaardocument Maatschappelijke Verantwoording** dat door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) in overleg met het CBS wordt opgesteld. Voor de Thuiszorg en de Verzorgingshuizen betekent dit dat de papieren enquêtering komt te vervallen.

Het nieuwe ABR biedt -via het **Nieuwe Handelsregister (NHR)**, waarin het basisregister van bedrijven is opgenomen - een veel betere aansluiting op externe bronnen, met name de gegevens van de Belastingdienst. Dit moet in 2007-2008 leiden tot een substantiële vermindering van de administratieve lastendruk. De focus ligt daarbij vooral op het midden- en kleinbedrijf.

Tot slot verdient de Praktijktest Elektronisch Gestandaardiseerde Statistiekuitvraag (EGS) vermelding. Daarin worden gegevens uit geautomatiseerde kassasystemen van de detailhandel afgetapt en via de **OverheidsTransactiePoort (OTP)** aan het CBS geleverd. Dit project moet leiden tot een uitspraak over de bruikbaarheid van de gegevens die rechtstreeks uit kassasystemen worden gehaald. De praktijkproef is in 2006 van start gegaan. Bij een positieve evaluatie zal het project in de tweede helft van 2007 worden uitgerold door zowel het aantal deelnemende softwareleveranciers als het aantal deelnemende bedrijven uit te breiden.

Met ingang van medio 2007 zal het CBS een intermediaire rol spelen bij de uitwisseling van verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen van gemeenten naar vakdepartementen. De nieuwe taken en verantwoordelijkheden van het CBS hierbij, zullen via een contract worden vastgelegd in een ministeriële regeling van het **ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties**.

3.2 Administratieve lasten: mogelijk verdere reducties

De door de overheid veroorzaakte administratieve lasten blijven een punt van aandacht. Het kabinet heeft ingezet op een forse reductie en vanuit de Tweede Kamer worden de ontwikkelingen, ook bij het CBS, nauwlettend gevolgd. Het CBS ligt wat de feitelijke reductie van de lastendruk betreft vóór op het schema dat is vastgesteld bij het begin van de kabinetsperiode Balkenende II.

Steeds weer blijkt dat de feitelijke vermindering van de enquêtedruk nauwelijks positieve reacties oproept doordat de beleefde lastendruk niet merkbaar afneemt. Daarom wordt meer aandacht besteed aan de wijze waarop het CBS communiceert met berichtgevers. De samenwerking met o.a. brancheorganisaties zal meer aandacht krijgen. Om het beeld dat berichtgevers hebben van het CBS in positieve zin bij te stellen wordt in 2007 gestart met het speerpuntproject **benchmarking**. Door teruglevering van gegevens die de bedrijven kunnen helpen hun eigen positie in de markt te bepalen, zal het voor de berichtgevers duidelijker worden waartoe de CBS-uitvraag dient en zal, zo wordt verwacht, de bereidheid toenemen om de CBS-enquêtes in te vullen.

Eén van de nieuwe aandachtspunten is de zogenaamde **enquêtevakantie**. Voor het midden- en kleinbedrijf wordt in de loop van 2007 door het CBS een systeem ingevoerd dat de kans dat een ondernemer langere tijd achter elkaar dezelfde enquête moet invullen sterk vermindert. Ook wordt de kans kleiner dat hij voor meer dan één enquête wordt geselecteerd. Enquêtevakantie levert geen beperking op van de omvang van de enquêtedruk, maar wel een betere verdeling daarvan over de respondenten.

Voor de Productiestatistiek over het jaar 2006 wordt het **aantal uitgevraagde variabelen** sterk verminderd. Alleen de variabelen met een verplicht karakter blijven over. Ook dit levert voor het bedrijfsleven een lastenverlichting op.

In het kader van het Nederlands Taxonomie Project (NTP) zal in 2007 de eerste gegevenslevering door bedrijven plaatsvinden met behulp van **XBRL** (eXtensible Business Reporting Language). Ook dit leidt uiteindelijk tot een vermindering van de administratieve lastendruk die kan oplopen tot 25% op dit terrein.

4. Externe samenwerking

4.1 Externe samenwerking bij informatie- en statistiekontwikkeling

Vanwege het terugdringen van de administratieve lasten, maar ook uit efficiency overwegingen en om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren, werkt het CBS op veel terreinen samen met andere organisaties. Van de samenwerking bij de dataverzameling zijn in het vorige hoofdstuk enkele voorbeelden genoemd. Voor het ter beschikking stellen van microdatabestanden aan onderzoekers werkt het CBS samen met de **Data Archiving and Networked Services (DANS)**. Maar ook bij het ontwikkelen van statistiek en het uitbrengen van publicaties worden in 2007 op tal van terreinen samenwerkingsprojecten gestart of verder uitgebreid. De belangrijkste daarvan worden hieronder genoemd.

Op het terrein van regionale demografische prognoses wordt sinds 2005 samengewerkt met het **Ruimtelijk Planbureau**. Dit heeft geleid tot een eerste regionale bevolkings- en allochtonenprognose in 2006. In de tweede helft van 2007 zal een nieuwe versie van de regionale demografische prognoses worden uitgebracht. Deze regionale prognoses sluiten aan bij de nieuwe nationale demografische prognoses die het CBS eind 2006 en begin 2007 uitbrengt.

Met het **Sociaal en Cultureel Planbureau** wordt in 2007 samengewerkt bij het samenstellen van verschillende publicaties (zoals Jaarrapport Integratie, Emancipatiemonitor, Trendrapportage Ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid en re-integratie en Voorzieningengebruik), bij het gezamenlijk uitvoeren van persoonsenquêtes en op het terrein van waarnemingsmethoden bij persoonsenquêtes (zoals het bestrijden van non-respons en het verbeteren van de waarneming van moeilijk waarneembare bevolkingsgroepen).

Op het terrein van de maatschappelijke integratie van minderheden werkt het CBS samen met het **Sociaal en Cultureel Planbureau** (Studie Integratie Minderheden), het **Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum** en het Directoraat Coördinatie Integratiebeleid Minderheden van het **ministerie van Justitie** (samenstellen Integratiekaart 2008 en Lokale Integratiekaart 2008) bij het produceren van het Wetenschappelijk Jaarrapport Integratie 2007.

Met het **Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu** wordt in 2007 verder samengewerkt bij de analyse van doodsoorzaakgegevens, medische registraties en gezondheidsenquête. Dit leidt in 2007 tot output in de Volksgezondheid Toekomst Verkenning en het Nationaal Kompas Volksgezondheid en tot nieuwe cijfers over de Kosten van Ziekten.

In het kader van de verdere ontwikkeling van statistieken over rechtsbescherming en veiligheid wordt samengewerkt met het **Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum** van het ministerie van Justitie. Het gaat hierbij om de invulling van het onderdeel Veiligheid van het Sociaal Statistisch Bestand. Dit leidt in 2007 onder meer tot nieuwe output over onveiligheidsgevoelens bij burgers en over slachtoffers en daders van criminaliteit.

Het samenwerkingsverband met het **ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties** (BZK) en het **ministerie van Justitie** met als doel het samenstellen van een Veiligheidsmonitor Rijk wordt in 2007 voortgezet. Daarnaast wordt in 2007 een besluit genomen op welke wijze de Veiligheidsmonitor in 2008 wordt voortgezet.

Op het terrein van de onderwijsstatistieken wordt al geruime tijd samengewerkt met het **ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)**, het **Agentschap CFI** en de **Informatie Beheer Groep**. In 2007 gaat het in het bijzonder om het benutten van onderwijsnummerbestanden voor statistiek en beleidsinformatie en harmonisatie van begrippen en meetmethoden, het ontwikkelen van een gezamenlijke publicatie, alsmede om samenwerking op het terrein van het ontwikkelen van internationale onderwijsstatistieken en –indicatoren.

Op het terrein van werk en inkomen wordt intensief samengewerkt met het **ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid**, de **Belastingdienst**, het **Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen**, het **Centrum voor Werk en Inkomen (CWI)**, de **Sociale Verzekeringsbank**, het **Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen**, **StimulanSZ** en de **gemeenten**. Het CBS is onder meer betrokken bij het project Levensloop 2006-2007 van het ministerie van SZW. Aangezien geen vraagstellingen beschikbaar zijn uit eerder onderzoek, ontwikkelt het CBS de vraagstellingen, op basis van door SZW aangegeven outputvariabelen. In maart 2007 komen de eerste resultaten beschikbaar, gevolgd door een beveiligd microbestand en aanvullende (methodologische) analyses en artikelen in CBS-media in de tweede helft van 2007.

Met de **Rijksuniversiteit Groningen (RUG)** is een samenwerkingsverband aangegaan om onderzoek te doen naar bijstellingen in korte termijnstatistieken. De RUG is voornemens om te onderzoeken in hoeverre verschillende indicatoren, waaronder variabelen uit de Conjunctuurtest, kunnen bijdragen aan de verklaring van revisies in de maandproductie index voor de industrie en om de voorspelkracht van dergelijke indicatoren te onderzoeken. Het CBS stelt hiervoor een tijdreeksbestand met real time data ter beschikking.

In 2007 wordt de al bestaande samenwerking met **De Nederlandsche Bank (DNB)** verder geconcretiseerd en uitgebreid. Er zal aandacht worden besteed aan afspraken over de tijdigheid en kwaliteit van dataleveringen. Om de processen van het CBS en DNB verder op elkaar aan te sluiten zullen discussies over het stroomlijnen van de revisiestrategieën van beide organisaties worden voortgezet. De werkrelatie zal verder worden verstevigd door het uitwisselen van medewerkers in de vorm van stages en werkbezoeken.

Met **DNB** is tevens een juridische basis gelegd voor gegevensuitwisseling naar aanleiding van zijn toezichthoudende en statistische rol. In 2007 zullen de gegevens over 2005 uitgewisseld worden. Tevens vindt regulier overleg plaats over de toekomstige statistiekvergrijzing. Ook met **NETSPAR** vindt geregeld overleg plaats over de voortgang van de toekomstige vergrijzingsstatistiek, ter afstemming van wensen ten aanzien van toekomstige onderzoeksbestanden en mogelijk voor een gezamenlijke conferentie in 2008. Tevens vindt ter informatie regulier overleg plaats met **Ministeries van Financiën en SZW** als belangrijke gebruikers van de toekomstige vergrijzingsstatistiek.

In 2007 zullen de relaties met de koepels voor **pensioenfondsen en verzekeraars** gecontinueerd en uitgebouwd worden, mede vanwege de rol die zij spelen in de gegevensuitvraag bij hun leden. Met de leden zelf wordt eveneens regelmatig gecommuniceerd, hetzij over de gedane uitvraag, hetzij over de toekomstige uitvraag. Indien mogelijk worden mijlpalen aangegrepen om groepen van verzekeraars en pensioenfondsen bij elkaar te roepen om resultaten te presenteren en nieuwe stappen aan te kondigen.

De publicatie ‘Het Nederlandse ondernemingsklimaat in cijfers’ die in 2006 in samenwerking met het **ministerie van Economische Zaken** voor het eerst werd uitgebracht

zal in 2007 worden verbeterd en uitgebreid. De publicatie geeft aan de hand van feitenmateriaal en de interpretatie daarvan een beschrijving van het ondernemingsklimaat in Nederland.

Het CBS neemt deel aan het **MESS**-project (An Advanced Multi-Disciplinary Facility for Measurement and Experimentation in the Social Sciences). Binnen dit project wordt een internetpanel van 5000 huishoudens in het leven geroepen dat onder meer dient als vehikel voor fundamenteel longitudinaal onderzoek door Nederlandse wetenschappers. Daarnaast is het een laboratorium voor het ontwikkelen en testen van nieuwe, innovatieve technieken voor onderzoek. Het project wordt gesubsidieerd door NWO en staat onder leiding van de Universiteit van Tilburg. Het nieuwe panel start in de loop van 2007. Het CBS levert de steekproef voor het panel en doet zelf methodologisch onderzoek op het gebied van Internetwaarneming.

Tot medio 2007 wordt met de Italiaanse en Zwitserse statistische bureaus samengewerkt in het **EDIMBUS**-project (Edit and IMputation of BUssiness Surveys). Binnen dit project worden "Recommended Practices" in kaart gebracht op het gebied van gaafmaken en imputeren van bedrijfsenquêtes. Dit heeft onder meer tot doel om ook op Europees niveau standaardmethoden af te spreken om de vergelijkbaarheid van uitkomsten te bevorderen.

4.2 Toenemend gebruik van microdata

Externe onderzoekers hebben een grote belangstelling voor analyses op microdata van sociale, economische en ruimtelijke statistieken, maar zijn vaak nog onvoldoende in staat er gebruik van te maken. Bij registerhouders bestaat grote belangstelling voor de mogelijkheid om de door hen ter beschikking gestelde registers door het CBS te laten verrijken en nader te analyseren.

Het CBS werkt samen met de Data Archiving and Networked Services (DANS) voor het ter beschikking stellen van microdatabestanden aan onderzoekers. Daarnaast biedt het CBS via het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB) mogelijkheden voor on site werken. Het speerpunt Professionalisering microdata-infrastructuur is gericht op de concrete en praktische beschikbaarstelling van microdata. Daar zijn o.a. *remote access* en *remote execution* ontwikkeld, die als dienstverlening door het CvB operationeel zijn gemaakt.

Daarnaast blijkt het nodig dat het CBS zich bezint op de juridische en bestuurlijke mogelijkheden om microdata ter beschikking te stellen. De vigerende wetgeving staat het leveren door het CBS aan derden van namen, adressen en andere kenmerken van personen niet toe. In gevallen waarbij niet direct sprake is van officiële statistiekproductie, wordt in 2007 verder gezocht naar vergroting van de (juridische) mogelijkheden voor het CBS om de **steekproeftrekking en/of het veldwerk voor persoonsenquêtes** door derden te verzorgen als een vorm van dienstverlening. Met name de enquêtes die ministeries en planbureaus uitvoeren en/of financieren, zouden in aanmerking komen voor bedoelde dienstverlening. Wat betreft de mogelijkheden tot het verzorgen van steekproeftrekking voor derden uit de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA) vindt overleg plaats over autorisatieprocedures met het Agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (de beheersorganisatie van de GBA) en het College Bescherming Persoonsgegevens. Ook wordt gezocht naar mogelijkheden niet-beveiligd micromateriaal ter beschikking te stellen via "**statistische vestigingen**", welomschreven locaties buiten het CBS waar zijn geheimhoudingsregels van toepassing zijn.

5. Internationale ontwikkelingen

In dit hoofdstuk worden de voor het CBS relevante internationale ontwikkelingen vermeld. De wijzigingen in het statistisch programma voortvloeiend uit EU-regelgeving zijn opgesomd in **bijlage C**.

5.1 Ontwikkelingen in Europa

Europees statistisch programma

In 2007 beslissen Raad en Europees Parlement over een nieuwe **EU meerjarenprogramma 2008-2012**. Het nieuwe Europese MJP beschrijft de statistische vereisten voortvloeiend uit nieuw Europees beleid. Hoog op de politieke agenda staat de vraag naar betere en geharmoniseerde statistieken over asiel en migratie. Statistieken over de buitenlandse invloed op het Nederlandse bedrijven (Nederlandse dochter van buitenlandse moeders en vice versa) zijn in vergaande mate van voorbereiding. Nieuw Europees beleid in zake consumentenbescherming vraagt om statistieken over voedselveiligheid, er worden statistieken over gezondheid en gezondheidszorg voorbereid en krijgen onderwijsstatistieken een juridische basis.

Deze uitbreidingen kunnen leiden tot uitbreiding van het statistisch programma in de lidstaten en tot een toename van de **administratieve lasten** voor de respondenten. De reductie van de administratieve lasten voor het bedrijfsleven staat inmiddels ook in Europees verband hoog op de agenda. Zo wordt door de ECOFIN Raad geëist dat er een herprioritering plaatsvindt en er concrete voorstellen worden ingediend voor reductie van de administratieve lasten. De statistieken in zake de Intra-EU handel, Intrastat, worden als voorbeeld gesteld waarop administratieve lastenreductie mogelijk is. In 2007 wordt onderzocht of in de toekomst kan worden overgegaan op een zogenaamd ‘one flow’ systeem. Hierover moet in september 2007 aan de ECOFIN Raad worden gerapporteerd. In 2007 zal Eurostat het door Nederland ontwikkelde Net Standard Cost Model (NCM) invoeren voor de beoordeling van nieuwe Europese verplichtingen en zal ieder voorstel voorzien moeten worden van een haalbaarheidsstudie.

Herziening van de juridische basis van het Europees Statistisch Systeem (ESS)

Na een besluit in november 2005 van het Statistisch Programma Comité (SPC) heeft de Task Force “Basic Legal Framework” een rapport opgesteld over de noodzaak voor herziening van de **juridische basis van het ESS**, zoals de Verordening 322/97 in zake de Communautaire Statistiek. Met de herziening wordt beoogd om aan het ESS een juridische basis te verschaffen, meer flexibiliteit in de uitwisseling van gegevens tussen Eurostat en de lidstaten onderling, betere samenwerking en uitwisseling met het Europese Stelsel van Centrale Banken (ESCB). In november 2006 heeft het SPC tot een daadwerkelijke herziening besloten. Het opstellen van een nieuwe juridische tekst zal in de loop van 2007 afgerond moeten zijn.

Europese Praktijkcode

Voor de Europese Praktijkcode zijn in 2006 pilot **peer reviews** uitgevoerd bij het Nederlandse CBS en het Tsjechische statistiekbureau. Uit de peer review bleek dat het CBS op de meeste onderdelen van de Europese Praktijkcode ruim voldeed aan de ge-

stelde eisen. Op onderdelen zijn afspraken gemaakt over verbetertrajecten die uiterlijk in 2007 geïmplementeerd moeten worden. Dit betreft onder meer een verbeterd communicatiebeleid richting berichtgever, het opzetten van een bedrijfsopleidingsplan en het ontwikkelen van een kader voor de kwaliteitszorg. In dit jaarplan 2007 worden deze onderdelen verder uitgewerkt.

In samenhang met de Europese praktijkcode zijn voorstellen ontwikkeld voor de instelling van een **High Level Advisory Body (HLAB)** die moet toezien op de uitvoering van de Code door Eurostat, alsmede een herzien CEIES. Besluitvorming over beide comités moet in 2007 afgerond worden.

Nieuwe Europese regelgeving

In 2007 zal in het Raadskader een groot aantal **voorstellen voor verordeningen** besproken worden. Besluitvorming vindt plaats in codecisie met het Europees Parlement. Het besluitvormingsproces is complex en langdurig. Afronding van dossiers in 2007 is daarom niet zeker. Het betreft de volgende voorstellen voor verordeningen:

- Statistics on Education and Lifelong learning;
- European System of Integrated Social Protection Statistics (ESSPROS);
- Amendment of the European System of National and Regional Accounts (ESA);
- Community Statistics on Migration and International Protection;
- Structural Business Statistics (recast);
- Purchasing Power Parities;
- Labour Force Survey: characteristic 'income';
- Statistics on Plant Protection Products;
- Aquaculture Production Statistics;
- Community Statistical Program 2008-2012 (eerder besproken);
- Statistics on Public Health and Health and Safety at Work;
- Job Vacancy Statistics;
- Statistical Classification of Products by Activity (CPA).

CEntres and Networks of EXellence (CENEX)

In 2006 is de eerste **CENEX** in Europees verband gestart, de Cenex Statistical Disclosure Control, waarvan het CBS de leider is. Deze Cenex is positief geëvalueerd, reden waarom meer Cenexen zullen volgen. In 2007 zal de Cenex op het gebied van (hedonische) prijzen van start gaan. Ook zal in 2007 een Cenex statistische methodologie starten. Het CBS heeft ingeschreven op een onderdeel voor statistische methodologie voor de combinatie van data uit registers en enquêtes onder leiding van het Italiaanse statistiekbureau.

5.2 EU-claim 7^e tranche

Voor 2007 en volgende jaren is te voorzien dat een aantal nieuwe EU verordeningen van kracht wordt. Dit zal leiden tot uitbreiding van de werkzaamheden bij het CBS. Om die uitbreiding te kunnen financieren zijn extra middelen gevraagd. In tabel 5.1 is aangegeven om welke onderwerpen het gaat en welke capaciteit daarmee gemoeid is.

Tabel 5.1: Capaciteit EU-uitbreidingen 7^e tranche (vte's)

Project	2007	2008	2009	2010
Herziening kaderbepaling Internationale diensten	1	-	-	-
FATS verordening	0,5	0,5	2	2
Spoorstatistieken	1	0,5	0,5	0,5
Bedrijvendynamiek	0,5	0,5	0,5	0,5
Implementatie NACE herziening	3,8	6,3	5,8	2,6
Buitensporige Tekorten Procedure	1	1	1	1
Waarneming eindgebruikersprijzen aardgas en elektriciteit	0,5	0,5	0,5	0,5
Totaal	8,3	9,3	10,3	7,1

5.3 Overige internationale ontwikkelingen

Verenigde Naties; SNA 93

De **United Nations Statistical Commission** zal in maart 2007 een paar belangrijke besluiten moeten nemen. Veruit de belangrijkste is de herziening van het System of National Accounts (SNA) '93. De lijst van aanpassingen is lang en sommige hebben een aanzienlijk effect op de berekening van de macro-economische indicatoren. De politieke belangen zijn daarom evenredig groot. Het voorbereidingstraject is zeer intensief met vele consultatieronden langs statistische bureaus en internationale organisaties. De definitieve afronding van de SNA-update is voorzien in maart 2008.

Standaard Bedrijvenindeling (SBI)

De **activiteitenclassificaties** van UNSD (ISIC) en Eurostat (NACE) worden per 1-1-2008 herzien. De Standaard Bedrijvenindeling (SBI) volgt deze internationale indelingen en ondergaat dus ook een aantal ingrijpende wijzigingen. In 2007 worden de voorbereidingen getroffen voor het gecoördineerd, gelijktijdig overschakelen van de statistieken (met uitzondering van Nationale Rekeningen) op de SBI 2008 en de CPA/Prodcom 2008. Het Algemeen Bedrijfsregister (CBS), het Handelsregister (Kamers van Koophandel) en de Basis Registratie Ondernemingen en Instellingen gaan over op de nieuwe SBI via een codering waarvan zowel de oude als de nieuwe SBI is af te leiden, zodat parallel gepubliceerd kan worden naar de laatste versie van de SBI '93 en naar de SBI 2008. De agenda voor deze invoering is internationaal vastgesteld.

Internationale samenwerking

In 2007 zal in voorkomende gevallen technische assistentie worden verleend op een aantal kernthema's. Technische assistentie geschiedt in de vorm van studiebezoeken of langduriger hulpverleningsprojecten en wordt slechts verleend aan de landen van de Europese Unie, (beoogd) kandidaat-lidstaten en de voormalige en overzeese rijksdelen.

Het CBS heeft ingeschreven op een EU call for tender voor het **Europese Statistische Training Programma (ESTP)** voor 2007 – 2010. Indien daarop positief wordt besloten zal het CBS vanaf 2007 in het ESTP trainingen verzorgen op de terreinen Nationale Rekeningen, Survey Non-Response en New advanced technologies for Data Collection and Transmission.

Het CBS heeft de tender voor **methodologische support aan Eurostat** toegewezen gekregen. Het is een raamcontract, waaraan nog nadere invulling wordt gegeven. Onder dit contract vallen ondermeer het adviseren over het opzetten van Remote Access en het geven van cursussen. Externe partners (Duitsland, Italië, Engeland en Spanje) doen mee voor andere onderdelen. Ook zal het CBS op deze onderwerpen samenwerken met Europese partners binnen het Zevende Kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling (FP7).

6. Procesvernieuwing

In 2006 is een start gemaakt met de uitvoering van een aantal **vernieuwingsprojecten**. Medio 2006 zijn CBS-brede uniforme architecturen voor de business-, informatie-, informatiesysteem- en technische infrastructuur vastgesteld. Deze architecturen vormen methodologische en technische kaders voor zowel de proces- als de IT-vernieuwingen in de komende jaren.

Programma Ontwikkeling generieke procesdiensten

De vernieuwing zal in 2007 worden gerealiseerd in twee hoofdprogramma's. Het eerste programma betreft de ontwikkeling en de implementatie van de zogenaamde **generieke procesdiensten**. Tot het programma behoren de in 2006 gestarte projecten Waarnemen; DataServiceCentrum; Meta; Regelgestuurde Verwerking en StatLine. Gezamenlijk resulteren deze projecten in een set van generieke hulpmiddelen, faciliteiten en diensten die gebruikt worden ter ondersteuning van het (her)ontwerp van de primaire statistisch processen.

De eind 2006 vastgestelde **architecturen** vormen de basis voor de inrichting van de keten van generieke procesdiensten en zijn tevens de basis voor de selectie en/of te ontwikkelen generieke ondersteunende IT-systemen, waaronder een nieuw Customer RelationshipManagement-systeem voor het project Waarnemen.

In mei 2007 wordt een eerste versie van deze keten van generieke procesdiensten gerealiseerd.

In de tweede helft van 2006 is de business- en informatiearchitectuur voor het **DataServiceCentrum** (DSC) uitgewerkt en is een programma van eisen opgesteld voor de IT-voorzieningen voor de dataopslag, dataontsluiting en metadatavoorzieningen. In het eerste kwartaal van 2007 wordt op basis daarvan besloten hoe de IT-voorzieningen van het DSC worden geïmplementeerd in de eerste werkversie. In deze werkversie zal tevens de geselecteerde tool voor **regelgestuurde werken** voor operationeel gebruik beschikbaar zijn en zal een migratieplan worden opgesteld voor de migratie van de bestaande naar de toekomstige situatie.

Het project **Meta** heeft als doel een model te ontwikkelen voor de conceptuele metadata dat CBS-breed kan worden gebruikt. Bij de ontwikkeling hiervan wordt voortgebouwd op een aantal eerder op het CBS ontwikkelde modellen. In 2007 zal de aansluiting van de metadatavoorzieningen met de projecten Waarnemen en DSC worden geconcretiseerd in de werkversie.

Programma Herontwerp keten economische statistieken

Het tweede programma richt zich op het herontwerp van de keten van de economische statistieken (in eerste instantie de **procesketen van de Korte termijn Statistieken, de Productiestatistieken en de Nationale Rekeningen**). Het resultaat van het programma is een verbetering van de kwaliteit en de tijdigheid van de op te leveren statistisch output. De efficiency van het statistisch proces zal toenemen door een maximaal (her)gebruik van bestaande bronnen. Daarmee levert het tevens een bijdrage aan de verdere verlaging van de administratieve lastendruk.

Diverse reeds lopende **herontwerpprojecten**, waaronder het Herontwerp Nationale Rekeningen, het project Samenhang ESB/SSB en NR, diverse projecten rondom de

Korte Termijn - en Productiestatistieken en het project Consistente Gegevens Grote Ondernemingen, zullen als deelprojecten binnen dit programma in 2007 worden gecontinueerd.

Waar mogelijk zal in dit programma gebruik maken van de **generieke voorzieningen** zoals deze worden ontwikkeld in het hiervoor beschreven programma.

7. Methodologie en kwaliteitszorg

Om methodologie en kwaliteit een grotere en meer zelfstandige rol te laten spelen bij de vernieuwing van de statistische processen is in 2006 besloten de werkzaamheden op deze terreinen onder te brengen in een afzonderlijke stafdivisie, rechtstreeks onder de Directeur-generaal. De **divisie Methodologie en Kwaliteit (DMK)** speelt een belangrijke rol bij de realisatie van de in hoofdstuk 6 beschreven procesvernieuwing, onder meer door methodologische ondersteuning van de vernieuwingsprojecten, beheer en onderhoud van de business- en informatiearchitectuur van het CBS en door toetsing van alle ontwikkelresultaten aan deze architecturen en op methodologische correctheid. In deze paragraaf worden de voornaamste resultaten voor 2007 beschreven op het gebied van methodologie, kwaliteitszorg en procesontwikkeling.

7.1 Methodologie

De helft van de methodologische capaciteit wordt ingezet bij de ontwikkelprojecten van de statistische divisies en de in hoofdstuk 6 beschreven procesvernieuwing. De andere helft wordt ingezet voor onderzoek en kennismanagement. De onderzoeksprioriteiten voor 2007 zijn afgeleid uit de vernieuwingsagenda van het CBS en ondergebracht in vijf onderzoeksprogramma's, waarvan drie betrekking hebben op de vervanging van primaire bronnen door secundaire.

Wellicht het belangrijkste element in de strategie van het CBS is het maximaal inzetten op het gebruik van administratieve gegevens en registers als bron voor de statistiek, eventueel aangevuld met eigen waarneming door het CBS. De eerste drie onderzoeksprogramma's spelen hierop in. Het **onderzoeksprogramma Schatten met registers en enquêtes** heeft tot doel het gebruik van secundaire bronnen voor statistiekproductie te verhogen, de kwaliteit van de uitkomsten daarvan te waarborgen en transparant te maken en de overgang naar een andere productiewijze in goede banen te leiden. Het eindresultaat is een draaiboek met do's en don'ts voor de verschillende vormen van het (gecombineerde) gebruik van registers en surveys voor de statistiek. Daarnaast wordt een draaiboek opgesteld voor de algemene aanpak van transitie van statistieken naar een ander productieproces. Binnen het **programma Kwaliteitsmeting van registers en andere bronnen** wordt een systeem van kwaliteitsindicatoren ontwikkeld om de bruikbaarheid van registraties en enquêtes te kunnen beoordelen en de kwaliteit van de statistische uitkomsten die hier uit worden afgeleid te kunnen vaststellen. De resultaten van dit programma dragen bij aan het (her-)gebruik van registraties en enquêtes en daarmee aan een vermindering van de lastendruk en een verhoging van de efficiëntie. Daarnaast levert het programma een belangrijke bijdrage aan de borging en transparante beschrijving van de kwaliteit van de statistieken. Het **onderzoeksprogramma Mixed mode totaal** heeft tot doel te komen tot een standaard aanpak (draaiboek) voor *mixed mode surveys*, waarbij met minimale kosten en berichtgeverbelasting stabiele statistische uitkomsten van voldoende kwaliteit kunnen worden afgeleid. Bij deze *mixed mode* waarneming wordt eerst onderzocht of de benodigde gegevens beschikbaar zijn in administratieve bronnen; zo niet, dan wordt aanvullend geënkquêteerd. Een belangrijk deel van het onderzoek is gericht op het mogelijk maken van Internetwaarneming voor betrouwbare statistiek, waarbij benadering- en vragenlijstaspecten een voorname rol spelen.

In de afgelopen jaren heeft het CBS een aantal methoden ontwikkeld om (geautomatiseerd) fouten in databestanden op te sporen en deze te corrigeren. In 2006 is in EU-verband een verzameling “best practices” hiervoor opgesteld. Binnen het **onderzoeksprogramma Throughput** worden deze best practices toegankelijk gemaakt voor het CBS en experimenteel uitgetest op enkele statistieken op hun bruikbaarheid. De nadruk ligt bij dit onderzoeksterrein in 2007 op implementatie van de juiste methoden in de statistiekproductie, bijvoorbeeld bij het Herontwerp keten economische statistieken en in het project Generieke processen. Doelstelling van dit programma is een verhoging van de efficiëntie van het verwerkingsproces en een waarborg van de kwaliteit daarvan.

Binnen het **programma Macro-integratie en analyse** wordt het onderzoek uit 2005 en 2006 voortgezet om te komen tot geformaliseerde methoden voor macro-integratie. Doelstelling hiervan is het bereiken van meer transparantie over de samenstelling van macrogeïntegreerde cijfers en een hogere automatiseringsgraad bij de productie, waardoor deze efficiënter wordt. In 2007 wordt voorzien in een uitbreiding van de theorie met ongelijkheidsrestricties en niet-lineaire restricties, optimalisatie van reeds bekende methoden zodat ze bruikbaar worden in de productiepraktijk en enkele praktijktoepassingen om te komen tot een afscheiding tussen foutopsporing en daadwerkelijke inpassing.

Op het gebied van **Kennismanagement** worden de activiteiten op het gebied van de Methodenreeks en Statistiekboom voortgezet:

De **Methodenreeks** levert een beschrijving van gevalideerde statistische methoden met hun toepassingsvoorwaarden en een beschrijving van de wijze waarop de kwaliteit van de toepassing te meten is. De resultaten van dit project dragen bij aan de kwaliteitsborging en -beschrijving van het statistisch product en aan de effectiviteit en efficiëntie van ontwikkelprojecten.

De **Statistiekboom** is een samenhangend geheel van statistiekopleidingen voor de medewerkers van het CBS. Het pakket bestaat uit een brede startcursus, verplicht voor alle nieuwe medewerkers op HBO-niveau of hoger, aangevuld met verdiepingscursussen voor specifieke onderwerpen. Het aantal verdiepingscursussen wordt in 2007 uitgebreid. Doelstelling van dit project is een verhoging van de kwaliteit van de medewerkers van het CBS en daarmee van het product.

7.2 Kwaliteitszorg en procesontwikkeling

Eind 2006 is het terrein van de kwaliteitszorg gekoppeld aan dat van de procesontwikkeling. Deze werkgebieden complementeren elkaar in belangrijke mate. De kaders van de procesontwikkeling, met name de business- en informatiearchitectuur, zijn een kapstok voor kwaliteitsbeleid. Omgekeerd vormen de proces- en ketenbeschrijvingen die in het kader van kwaliteitszorg worden samengesteld, samen met de uitkomsten van audits en andere analyses belangrijke informatie voor de procesvernieuwing.

Systematisering van de kwaliteitszorg

Momenteel wordt een keuze voorbereid voor een overkoepelende methodiek voor **kwaliteitsmanagement**, wat naar verwachting het model van de *European Foundation for Quality Management* (EFQM) zal zijn. De meerwaarde van het hanteren van het kader is gelegen in de opsporing van hiaten en verhoging van effectiviteit en efficiëntie van de kwaliteitsinspanningen; ook kunnen deze inspanningen zo beter verantwoord worden.

Voor het CBS wordt dit model in 2007 uitgewerkt en gekoppeld aan de zgn. Code of Practice, een kwaliteitsaanpak die voor het Europese statistische systeem is vastgesteld.

Een gestructureerde aanpak wordt ook ontwikkeld ten aanzien van **kwaliteitsindicatoren** voor de statistische output van het CBS en het intern beoordelen van deze output voordat zij wordt vrijgegeven. Waar mogelijk wordt aangesloten bij de procesvernieuwing.

Procesontwikkeling

De procesvernieuwing zoals beschreven in hoofdstuk 6 moet op termijn leiden tot ontrafeling van de in de processen gehanteerde kennis (voorschriften), methoden en applicaties, en standaardisatie hiervan. Dit leidt niet alleen tot een verhoging van de efficiëntie, maar ook tot grotere flexibiliteit en robuustheid van de processen en betere kwaliteitsborging.

De **business- en informatiearchitectuur** wordt in 2007 doorontwikkeld. Daarbij staan vergroting van de toetsbaarheid, verbreding door inpassing van delen die worden opgeleverd vanuit de projecten van de procesvernieuwing, en verdieping ten aanzien van metadata en kwaliteitsaspecten centraal.

De procesvernieuwing en de systematisering van de kwaliteitszorg zullen er op termijn toe leiden dat processen geoptimaliseerd en gestuurd kunnen worden op basis van de combinatie van kwaliteits- en kosteninformatie.

Procesbeheersing

In de afgelopen jaren is de procesbeheersing gestoeld op het **Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst (VIR 1994)**. Het CBS dient de procesbeheersing hierop te blijven baseren, ook nu het CBS ZBO-status heeft gekregen. Bij de invulling hiervan ligt het accent in 2007 op het afstemmen van de activiteiten op dit gebied op de behoeften die er vanuit de procesvernieuwing zijn en op risicobeheersing.

In 2007 wordt de beschrijving van de primaire processen uitgebreid met informatie over ketenverbanden. Hieraan is zowel vanuit de procesvernieuwing als vanuit het oogpunt van kwaliteitsbeheersing grote behoefte. Ook zullen systematisch risicoanalyses worden uitgevoerd, met speciale aandacht voor imagobepalende statistieken. Het openbare meldingenregister gegevensbescherming (dat een uitvloeisel is van de Wet Bescherming Persoonsgegevens) wordt geactualiseerd. In 2007 wordt ook een beveiligingsorganisatie op corporate niveau ingericht en een business continuity plan opgesteld. Dit plan heeft tot doel om beter voorbereid te zijn op eventuele calamiteiten op verschillende deelgebieden (processen, ICT, huisvesting, medewerkers).

Audits

De audits zijn gericht op verbetering van zowel producten als processen. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de situatie van de procesbeheersing, met in 2007 speciale aandacht voor ketenafhankelijkheden. De resultaten van de audits leiden tot plannen van aanpak, die systematisch gevolgd worden. In 2007 worden zes primaire processen geaudit en wordt een follow-up audit gehouden over de resultaten van de audits van 2006. De audits zullen geplaatst worden in een meerjarig kader, waarbij voor de prioritering gebruik gemaakt wordt van een nog te ontwikkelen urgentie-indicator.

8. Stafdiensten

8.1 Financiën en planning & control

Algemeen uitgangspunt voor 2007 is, evenals het afgelopen jaar, een strakke beheersing van de organisatie binnen de financiële en personele kaders. Begin 2007 zal een volledig geactualiseerde **administratieve organisatie (AO)** gereed zijn, die als basis zal dienen voor de toetsing van de inrichting van de bedrijfsvoeringsprocessen.

De **begroting 2007** en de toelichting daarop zijn opgenomen in **bijlage D**.

Voltooing van het onderhoudsplan financieel beheer (waarin opgenomen de adviezen uit interne controles en de bevindingen van de externe accountant) is een van de concrete doelstellingen ten aanzien van de **financiële sturing** van het CBS. Andere doelstellingen voor 2007 in dit kader zijn het volledig zicht verkrijgen op alle voorgenomen (Europese) **aanbestedingen** bij alle sectoren van het CBS, resulterend in een aanbestedingsoverzicht. Ook de aanbestedingen voor de aanstaande herhuisvesting worden hierin meegenomen.

Vanuit oogpunt van **bedrijfsvoering** wordt in 2007 bijzondere aandacht geschonken aan de samenhang in de ontwikkeling van de IT-gerelateerde ondersteuning. Hierbij gaat het vooral om het complex van de divisies voor IT en Methodologie, de sectoren voor onderzoek en ontwikkeling van de statistische divisies, de demand/supply organisatie (zie ook 8.4) en de coördinatie van het programma 'vernieuwing'.

In het kader van het functioneel beheer van de **bedrijfsinformatiesystemen** BISNIS is een verdere implementatie van Business Objects voor managementinformatie door gestandaardiseerde rapporten voorzien, in eerste instantie over inkoop, de projectadministratie en financiën. Daarnaast worden de mogelijkheden van Oracle Applications vergroot om tot rapportages voor de balansdossiers en de projectadministratie te komen. In de projectadministratie zelf worden voorzieningen getroffen voor het monitoren van de procesvernieuwingsprojecten.

Met ingang van 2007 geldt een hernieuwde verzameling **prestatie-indicatoren**. Enkele indicatoren uit de oude verzameling (t/m 2006 van kracht) zijn behouden. Een deelverzameling ervan is in de EZ-begroting opgenomen. De indicatoren met hun streefwaarden voor 2007 zijn opgenomen in **bijlage E**.

In 2006 is een begin gemaakt met **leveranciersmanagement** en de centralisatie van het **contractbeheer**. In 2007 zal dit verder worden afgerond, ondermeer met de opname van alle convenanten in dit centrale contractbeheer. Alle contractdossiers zullen in de tweede helft van 2007 zijn gedigitaliseerd en opgenomen in Hummingbird (het digitale archief).

De **salarisadministratie** wordt in 2007 geïncorporeerd in de financiële administratie.

Voor de ondersteuning van het proces van **handhaving** zal in juni 2007 een geautomatiseerd productiesysteem worden gerealiseerd. Naar verwachting worden in 2007 5.000 handhavingsdossiers behandeld, met een netto-opbrengst van ca. 4 ton aan boetes en dwangsommen. In december 2007 wordt het handhavingproces aangepast aan de wijzigingen ten gevolge van de vierde tranche Algemene wet bestuursrecht.

8.2 Personeel en organisatie

Het CBS heeft veel ambities en de gewenste veranderingen hebben impact op het **personeel** en de eisen die daaraan gesteld worden. Daarbij heeft het CBS te maken met vergrijzing en met de krappe arbeidsmarkt.

Voor 2007 zal de nadruk voor personeelszaken liggen op instroom en doorstroom en in mindere mate op uitstroom. Er zullen nieuwe medewerkers van voldoende gekwalificeerd niveau moeten worden aangetrokken. Ten aanzien van het zittende personeel moet goed bezien worden in hoeverre medewerkers opleidbaar en ontwikkelbaar zijn in de richting die de procesvernieuwing vereist. Bovendien moet er voldoende aandacht zijn voor het behouden van goede medewerkers.

In 2007 wordt de **wervingscampagne**, die in het derde kwartaal van 2006 is gestart, gecontinueerd. Er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om vanuit andere EU-landen personeel aan te trekken. Een nieuw intern poolconcept wordt vormgegeven en om de relatie van het CBS met de arbeidsmarkt te verbeteren worden regelmatig bezoeken gebracht aan universiteiten en beurzen.

Voor wat betreft doorstroom en het binden en boeien van medewerkers is investeren in **verandermanagement** essentieel. Dit wordt uitgevoerd via nieuwe MD-trajecten voor het zittende management en potentials. Bovendien wordt met behulp van strategische opleidingskaders gezorgd dat er meer nadruk komt te liggen op de ontwikkeling van medewerkers en het bieden van perspectief op carrièrepaden.

Binnen de afdeling personeel en organisatie ligt de nadruk op het verder **professionaliseren** van de HRM dienstverlening, het verbeteren van de administratieve processen ondersteund door een betere performance van het bedrijfsinformatiesysteem. Daarnaast is er aandacht voor de verdere harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden binnen de sector Rijk.

8.3 Informatie- en communicatietechnologie

Nieuwe werkwijze ICT, methodologie en kwaliteitszorg

Eind 2006 zijn de activiteiten op het gebied van methodologie en kwaliteit afgesplitst van de automatisering en ondergebracht in een zelfstandige stafdivisie. (zie ook hoofdstuk 7). De **automatiseringsactiviteiten** zijn ondergebracht in de divisie IT Services (ITS). Daarmee kan de aandacht meer dan voorheen gefocust worden op de noodzakelijk geachte veranderingen in de automatisering bij het CBS die recentelijk in gang zijn gezet.

In 2006 krijgt de reorganisatie van de divisie zijn beslag met als doel in 2007 beter in staat te zijn om de procesvernieuwing binnen het CBS te ondersteunen. In IT Services worden de **kerntaken op het gebied van ICT** ondergebracht: de bouw van nieuwe applicatiesystemen, het beheer van applicaties en databases, alsmede het beheer van de infrastructuur. Nieuw daarbij is de scheiding tussen bouw- en beheeractiviteiten. Bouwactiviteiten kennen een andere aansturing van processen, taken en verantwoordelijkheden dan beheeractiviteiten en vereisen een strikte, projectmatige benadering.

Activiteiten m.b.t. de rekencentra

Het CBS beschikt momenteel in beide vestigingen over een rekencentrum. Uit onderzoek is gebleken dat de doelmatigheid en de continuïteit van de ICT-infrastructuur ver-

beterd kan worden door de beide rekencentra samen te voegen tot één rekencentrum met gelijktijdig de realisatie van adequate uitwijkvoorzieningen. Om dit te bereiken is in 2006 gestart met het wijzigingen van de infrastructuur. De implementatie van de wijzigingen loopt door in 2007. Na voltooiing zullen de twee samengevoegde rekencentra op één locatie worden ondergebracht. Deze samenvoeging zal bij voorkeur worden afgerond voordat de vestiging in Voorburg gaat verhuizen naar de nieuwe locatie.

Ondersteuning van de vernieuwingsprojecten

De realisatie van de beoogde vernieuwingen kan in onvoldoende mate door het CBS zelf gerealiseerd worden. Dit heeft geleid tot de keuze voor het aangaan van een strategische samenwerkingsrelatie met meerdere externe partijen. Eind 2006 is – na het doorlopen van een niet-openbare Europese aanbestedingsprocedure – een raamovereenkomst getekend met een aantal partijen. Door middel van zogenaamde Nadere Overeenkomsten zal de realisatie van (onderdelen) van de vernieuwingsprojecten in 2007 worden uitgevoerd door of in samenwerking met deze partijen.

De professionalisering van het personeel en de herinrichting van de werkprocessen wordt voortgezet. Werken onder architectuur wordt de standaard. Projectleiders worden gestimuleerd om zich te certificeren (IPMA).

Blaise

In het kader van de reorganisatie in 2006 zijn alle werkzaamheden op het gebied van Blaise ondergebracht in een aparte unit binnen de divisie ITS met als doel meer transparantie rondom Blaise te krijgen en Blaise voor te bereiden op een eventuele verzelfstandiging. In 2007 zal door de unit verder gewerkt worden aan Blaise 4, met als hoofddoel de oplevering in definitieve vorm van de update tot Blaise 4.8 in het eerste halfjaar. Daarnaast zal in overleg met klanten door de unit gewerkt worden aan het ontwerp en de bouw van een opvolger van de huidige Blaise versie (onder de werknaam Blaise Next Generation). Voor 2007 zijn hiervoor een aantal haalbaarheidsonderzoeken voorzien.

8.4 Demand / Supply Organisatie (DSO)

In 2007 zal een demand / supply organisatie worden ingericht, in eerste instantie als pilot project. Dit nieuwe organisatieonderdeel krijgt een omvang van 12 vte. die zoveel mogelijk worden ingevuld met eigen medewerkers, vooralsnog op basis van detachering. Deze capaciteit wordt aangevuld met een tijdelijke additionele bezetting van 5,5 VTE, welke wordt ingevuld door de geselecteerde partner. Deze additionele externe ondersteuning is noodzakelijk vanwege de afwezigheid van expertise binnen het CBS op dit gebied en de voorziene piekbelasting bij het opstarten van de organisatie.

Doel van het DSO om structurele verbeteringen te realiseren op alle onderdelen van de demand/supply processen (Sourcing strategie, contractmanagement, requirements management, Producten- en Diensten Catalogus, Service Level Management, Project- & Dienstenbureau) waardoor betere en meer eenduidige beheersing van automatiseringsprojecten wordt bereikt.

8.5 Communicatie

Het in 2006 ingezette streven naar een **sneller en actueler publicatiebeleid** wordt doorgezet. De publicatiekalender die in de tweede helft van 2006 is ontwikkeld, zal regelmatig worden gepubliceerd. De evaluatie van het publicatiebeleid zal op basis van deze kalender plaatsvinden. Intern wordt de aandacht voor de kwaliteit van persberichten en webartikelen vergroot door schrijftrainingen. Verder zullen de al eerder opgezette vernieuwingsprojecten, zoals een nieuwe homepage, een verbeterde versie van StatLine, jeugdmonitor, invoeren 'bel-boom' (keuzemenu voor telefonische klant) en eGain (E-mail Management) worden doorgezet.

De **bibliotheek** breidt in 2007 het digitale dienstenpakket uit. Er komen meer publicaties online ter beschikking en de persoonlijke attenderingsservice wordt verbeterd. Hierbij speelt de in te richten bibliotheek startpagina een centrale rol. De digitale archivering van papieren en digitale CBS-publicaties op de CBS-website én bij de Koninklijke Bibliotheek wordt uitgebreid.

Het **StatLine conversieproject** wordt afgerond. Bij dit grootschalige conversietraject wordt slechts op zeer beperkte schaal een inhoudelijke verbeteringsslag gemaakt. Na afronding van het conversietraject zal daarom de inhoud van StatLine worden opgeschoond en gecoördineerd. Daarnaast zal het verbeteren van de toegankelijkheid en de gebruikersvriendelijkheid van StatLine worden doorgezet, evenals de verdere integratie van StatLine met de CBS-website en de uitbouw van functionaliteit zoals het toevoegen van gangbare themaspecifieke visualisatiemethoden.

Belangrijke communicatieprojecten voor 2007 zijn:

- Met een nieuw **Corporate Communicatieplan** wordt meer samenhang gebracht in de communicatie van het CBS op alle niveaus;
- De **verhuizing** in 2008 vergt een behoorlijke investeringen in de ontwikkeling en uitvoering van allerlei communicatieactiviteiten. Het is een mooie kans om in te spelen op de veranderingen in werkwijze die nodig zijn binnen het CBS (meer themagericht met de nodig dwarsverbanden en extern gericht);
- Het project 'CBS in uw Buurt' stimuleert om samenlevingsbreed gebruik te maken van de **gemeentelijke en buurtcijfers** van het CBS. Hiermee positioneert het CBS zich dichter op de samenleving;
- Veel energie zal worden gestoken in een meer maatschappelijk georiënteerd **persbeleid**, een gedifferentieerde benadering van de media en een betere kwaliteit van de producten (w.o. persberichten);
- Er wordt een **bedrijfsblad** ontwikkeld voor de relaties van het CBS met de belangrijkste informatie over (de statistieken van) het CBS.

8.6 Herhuisvesting

Voor beide vestigingen van het CBS lopen herhuisvestingsprojecten. Verhuizing van de vestiging Voorburg naar Leidschenveen is begin 2008 voorzien. De oplevering van het gebouw vindt plaats tussen medio oktober en medio december 2007.

Voor de vestiging Heerlen is nog geen exacte planning te geven, maar uitgangspunt is dat het huidige pand uiterlijk medio 2009 moet vrijkomen. De keuze voor de nieuwe huisvestinglocatie ter vervanging van het gebouw in Heerlen is met instemming van de minister van EZ bepaald op een nieuwbouwlocatie in Heerlen.

9. Risicoparagraaf

In het kader van de continue monitoring van kwaliteit van de organisatie is in de eerste helft van 2006 door KPMG een risicoanalyse uitgevoerd op basis van gesprekken met het management. De belangrijkste risico's die daaruit naar voren kwamen hadden betrekking op de kwaliteit van de personele bezetting op alle niveaus en de continuïteit van ICT infrastructuur en daarmee de voortgang van productie en de procesvernieuwing. Op alle gesignaleerde risico's is actie ondernomen en zijn stappen gezet om ze weg te nemen of te verminderen.

Arbeidsmarkt

Door de krapper wordende arbeidsmarkt wordt het lastiger om gekwalificeerd personeel aan te trekken ook voor het CBS. Bij met name de programmatische speerpunten vormt dit een risico voor de voortgang van deze projecten. De arbeidsmarktproblemen gelden in algemene zin, maar zeker voor personeel op ICT-gebied. De HRM-activiteiten met betrekking tot werving en behoud van medewerkers zullen daarom geïntensiveerd worden. Er wordt geïnvesteerd in (gerichte) externe wervingscampagnes.

Daarbij worden de mogelijkheden verruimd voor de ontwikkeling van het zittende personeel. Het bieden van voldoende ontwikkelperspectief en het inzetten op projecten waarin medewerkers vanuit hun ontwikkelperspectief kunnen groeien, maken deel uit van de maatregelen om voldoende gekwalificeerd personeel te krijgen.

Consolidatie en verhuizing Rekencentra

In de loop van 2007 zullen de beide rekencentra van het CBS worden verplaatst naar één centrale plaats buiten de beide kantoorlocaties. Voorafgaande aan de feitelijke verplaatsing zal de bestaande ICT-infrastructuur worden "gevirtualiseerd". Beide operaties houden een potentieel risico in voor de operationele beschikbaarheid van applicaties en systemen. Daarnaast is de timing kritisch in verband met de komende verhuizing van Voorburg naar Leidschenveen. In en rond het project zullen daarom de nodige maatregelen genomen worden om deze risico's te managen.

Eén van de belangrijkste drijfveren voor dit project is het veiligstellen van de continuïteit in het geval van een calamiteit. Daarmee levert het project op zichzelf dus een positieve bijdrage aan het verminderen van de gevoeligheid voor risico's.

Afhankelijkheid van registers

Ook de toenemende afhankelijkheid van derden bij het verkrijgen van brongegevens voor de statistiek leidt tot risico's. De omschakeling naar het gebruik van registerdata en de daardoor noodzakelijke herstructurering en standaardisering van de statistische processen kunnen tot gevolg hebben dat de kwaliteit van de statistieken tijdelijk een minder hoog niveau heeft en/of dat de statistieken minder goed vergelijkbaar zijn in de tijd. De risico's liggen vooral op het vlak van (on)mogelijkheden om reeksbreuken als gevolg van wijzigingen in bronnen en methodes te kwantificeren en daarmee te onderscheiden van de reële ontwikkelingen.

Om de risico's die samenhangen met de toegenomen afhankelijk van de aanlevering van registers te beheersen wordt de kwaliteit en inhoud voortdurend beoordeeld. De bevin-
dingen worden besproken met registerhouders. Voorts wordt via accountmanagement intensief contact onderhouden met de leveranciers en wordt er naar gestreefd deel uit te

maken van beheersraden om mee te kunnen praten over de kwaliteit en mogelijke veranderingen in de registers.

Daarnaast is bij de zorgstatistieken van belang dat de Landelijke Medische Registratie van de ziekenhuizen wordt doorgezet in relatie tot de invoering van het systeem van Diagnose Behandeling Combinaties.

Implementatie nieuwe NACE / SBI2008

In 2007 zal ingevolge EU wetgeving de introductie van de nieuwe SBI (SBI2008) voorbereid worden die per januari 2008 wordt ingevoerd. In 2007 zullen de verwerkingssystemen van alle statistieken die met de SBI werken moeten worden aangepast aan de nieuwe SBI-codering. Het gaat hier in de eerste plaats om nieuwe tabellen in StatLine, maar afhankelijk van de opzet van de statistiek zal ook de rest van het proces aangepast moeten worden (andere steekproefcellen, verwerkingscellen). De overgang van de oude naar de nieuwe SBI zal ten behoeve van gebruikers gedocumenteerd moeten worden, om ze de gelegenheid te geven hun reeksen te reconstrueren of nieuwe te kiezen. Eurostat zal voor de leveringen in het kader van de verordeningen voor de Structural Business Statistics (SBS) en de Short Term Statistics (STS) eisen stellen. Deze zijn echter nog niet vastgelegd. Ten behoeve van de nationale rekeningen zullen waarschijnlijk tot 2011 gegevens naar SBI93 geleverd worden.

Om in het Algemeen Bedrijvenregister (ABR) de juiste SBI2008-codes opgenomen te krijgen, zal door de Kamers van Koophandel gericht geëncquêteerd moeten worden. De herstructurering van de Kamers is hierbij een factor die daarop mogelijk effecten heeft. De aanpassing van de statistische processen aan de nieuwe SBI2008 is een complex en grootschalig project. Problemen of vertragingen bij de oplevering van de coderingen door de Kamers kan tijdige publicatie van statistieken in gevaar brengen. Om dit risico het hoofd te bieden zal de relatiebeheerder het proces bij de Kamers van Koophandel nauwgezet volgen.

Bijlage A: Belangrijkste ontwikkelingen in het reguliere statistisch programma

In deze bijlage zijn de veranderingen aangegeven die in 2007 zijn voorzien. Het is een opsomming aan de hand van de statistisch thema's waaruit het CBS-werkprogramma is opgebouwd. De voorziene wijzigingen zijn gegroepeerd naar de oorzaak of reden voor de verandering:

- Verbetering van de output c.q. betere afstemming op de wensen van de gebruikers;
- Wijziging van de beschikbare bronnen, het beschikbaar komen van registerdata, etc.;
- Reductie van de administratieve lasten c.q. vermindering van de enquêtedruk;
- Verbetering van de efficiency, doelmatigheid van het productieproces;
- Regulier onderhoud, borging of verbetering van de kwaliteit van processen en/of output.

Inhoud

1. Mensen en hun activiteiten	30
2. Het bedrijfsleven	35
3. De quataire sector	38
4. De economie	39
5. Milieu	44
6. Regionale statistieken	44
7. Statistische coördinatie	45

1. Mensen en hun activiteiten

Verbetering van de output

In rapportages over **demografisch onderzoek** neemt het levensloopperspectief een steeds belangrijker plaats in. De resultaten van dit onderzoek zijn in 2007 vooral gebaseerd op de koppeling van huishoudenskenmerken aan demografische processen. Uitkomst van dergelijk onderzoek is bijvoorbeeld het effect van relatievorming en –ontbinding op het krijgen van kinderen en vice versa. Een ander voorbeeld betreft de huishoudenssituatie van migranten. Voor een betere verklaring van actuele ontwikkelingen worden daarnaast ook sociaaleconomische kenmerken van demografische processen in de analyses betrokken. Er verschijnen verspreid over 2007 ten minste drie artikelen in *Bevolkingstrends*, het webmagazine of andere interne en externe publicaties.

Publicaties over de ontwikkelingen in de **sterfte** worden vooral gericht op de ontwikkelingen op hoge leeftijden. Deze ontwikkelingen zijn in Nederland minder gunstig dan in de omringende landen. Ook wordt publicatie over onderzoek naar familieverbanden in de sterfte voortgezet. Er verschijnen verspreid over 2007 ten minste twee artikelen in *Bevolkingstrends*, het webmagazine of andere interne en externe publicaties.

In februari 2007 wordt de nieuwe nationale **huishoudensprognose 2006-2050** gepubliceerd. In december 2007 wordt de bevolkingsprognose voor de korte termijn (2007-2012) opgesteld. In samenwerking met het RPB worden in de tweede helft van 2007 nieuwe regionale prognoses gepubliceerd. Ook wordt een start gemaakt met de kwaliteitsverbetering van het huishoudensprognosemodel.

Eind 2007 worden voorbereidingen getroffen voor het nieuwe **Onderzoek Gezinsvorming** in 2008. In dit onderzoek wordt informatie verzameld over het verloop van de relatie- en gezinsvorming en de achtergronden daarvan. Het vormt daarmee een belangrijke aanvulling op de reguliere informatie in de bevolkings- en huishoudensstatistiek verkregen uit administratieve bronnen en is ook een belangrijke bron van informatie voor de demografische prognoses.

In de eerste helft van 2007 wordt de reguliere output over **mobiliteit van personen**, samengesteld op basis van enquêtegegevens uit het Mobiliteitsonderzoek Nederland (MON), voortgezet. Door combinatie met registergegevens over inkomen wordt additionele output gepubliceerd.

Wat betreft de **gezondheidssituatie** van de bevolking wordt op basis van POLS de reguliere output over gezondheidsstatus, leefstijlen en zorggebruik in 2007 voortgezet. Deze rapportage is inclusief een gestandaardiseerde set van kengetallen over drugsgebruik, gestart in 2006 in samenwerking met het Instituut voor Verslavingsonderzoek. De reguliere output over voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen wordt in 2007 aangevuld met cijfers over voldoen aan recent ontwikkelde maten, zoals de “Fitnorm” van TNO/RIVM. De flexibele vraagstelling over bewegen, vanaf 2001 in POLS opgenomen, maakt dit soort aanvullende output mogelijk.

De inmiddels reguliere set van cijfers over **de gezonde levensverwachting** is in 2006 uitgebreid met cijfers over levensverwachting zonder beperkingen. In 2007 volgt verdere uitbreiding. In 2007 wordt ook een begin gemaakt met de voorbereiding van gegevensleveranties voor een nieuwe Europese verplichting voor de statistieken over gezondheid en gezondheidszorg.

Eind 2007 zal de StatLine publicatie **Niet-natuurlijke dood** voor de doodsoorzaken moord en bedrijfsongevallen uitgebreid worden met cijfers over het aantal niet-ingezetenen dat hierdoor overlijdt. Op dit moment bevat de StatLine publicatie voor deze doodsoorzaken alleen gegevens van ingezetenen (personen die ingeschreven waren in de GBA). Bij deze doodsoorzaken maakt de groep niet-ingezetenen een niet te verwaarlozen deel uit van het totale aantal overledenen.

Begin 2007 rondt het CBS in samenwerking met het Universitair Medisch Centrum Rotterdam (Erasmus MC) en het VU Medisch Centrum (Vrije Universiteit Amsterdam) het **Sterfgevallenonderzoek** af. Rond 1 april 2007 worden de cijfers over 2005 aangeboden aan bewindslieden van VWS en vindt een persconferentie van de drie onderzoeksparticipanten plaats. Het is ditmaal – in tegenstelling tot de vorige onderzoeken in 1990, 1995 en 2001 – mogelijk de uitkomsten van het onderzoek te vergelijken met de informatie over levensbeëindigend handelen die beschikbaar is uit de **Doodsoorzaken-statistiek**. Deze confrontatie zal plaatsvinden in de eerste helft van 2007, waarna de resultaten in de vorm van een artikel worden gepubliceerd.

Op het terrein van veiligheid vindt in de eerste helft van 2007 uitvoering, analyse en rapportage van de tweede aflevering van de **Veiligheidsmonitor Rijk** plaats. Gegeven het belang van de vergelijkbaarheid van de uitkomsten met die over 2006, is de onderzoeksofzet vrijwel ongewijzigd gebleven. Dit onderzoek wordt in het kader van een samenwerkingsovereenkomst met de ministeries van BZK en van Justitie uitgevoerd als een vorm van “shared services”. Conform de gemaakte afspraken zal ook in 2007 in samenwerking met beide ministeries worden gepubliceerd. Bij een positief resultaat van lopend onderzoek, worden in 2007 in POLS wederom vragen opgenomen over het beroep van de bevolking op rechtskundige instanties.

In samenwerking met het SCP voert het CBS het **Aanvullend Voorzieningengebruik Onderzoek (AVO) 2007** uit. Voor dit onderzoek dat om de vier jaar wordt gehouden en dat tot dusver geheel door het SCP werd uitgevoerd, neemt het CBS het veldwerk voor zijn rekening. Het AVO is een enquêteonderzoek onder 6 500 huishoudens en is gericht op het gebruik van voorzieningen op een breed aantal terreinen, waaronder gezondheid, cultuur en sport. De onderzoeksresultaten zullen eind 2007 via het CBS ook als micro-data ter beschikking worden gesteld aan onderzoekers.

Het **onderwijsnummer** wordt op steeds meer plaatsen in de onderwijswereld ingevoerd en de daarop gebaseerde bestanden kunnen daarom steeds meer als statistiekbron dienen. Na de leerlingencijfers worden in de tweede helft van 2007 ook de geslaagdencijfers voor het Voortgezet Onderwijs grotendeels op de onderwijsnummerbestanden gebaseerd. Met het ministerie van OCW en andere producenten werkt het CBS samen bij het verschaffen van eenduidigheid naar gebruikers door de onderwijscijfers in zogeheten “één-cijfer-projecten” te harmoniseren. In 2007 participeert het CBS in de één-cijfer-projecten Hoger Onderwijs, Voortgezet Onderwijs, Middelbaar Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie. Definities en afleidingen worden onderling afgestemd en voor de productie van standcijfers breidt het OCW-agentschap CFI de onderwijsnummerbestanden van een schooljaar uit met gecoördineerde telvariabelen.

In de eerste helft van 2007 wordt een volgend **onderwijscohort** gestart, het zevende in de reeks.

In het kader van een Europese verordening is in 2006 het vijfjaarlijkse **Onderzoek bedrijfsopleidingen** uitgevoerd. In de eerste helft van 2007 worden de vereiste producten

op basis van de gegevens uit 2006 aan Eurostat opgeleverd en worden over de uitkomsten enkele CBS-publicaties samengesteld.

De reguliere structuurinformatie over **omvang en samenstelling van de beroepsbevolking** komt in de eerste helft van 2007 op kwartaalbasis beschikbaar. Daarnaast worden de maand- en kwartaalcijfers over de werkloze beroepsbevolking verbeterd, waardoor deze cijfers beter aansluiten bij registraties van werkzoekenden en bij de door de Europese Unie gepubliceerde cijfers over de Europese Labour Force Survey (LFS). De informatie op kwartaalbasis wordt hierdoor uitgebreid. Verder wordt de steekproef van de EBB efficiënter opgezet door optimaal gebruik te maken van uit registers beschikbare kenmerken in het steekproefkader.

Op het terrein van de sociale zekerheid verzamelt en publiceert het CBS veel **informatie voor derden** (met name ministerie van SZW en gemeenten; zie hoofdstuk 6). In de tweede helft van 2007 wordt ingezet op een stroomlijning van de via samenwerkingsverbanden beschikbaar komende informatie met die uit het eigen werkprogramma en de Europese vraag naar statistiek. Dit betreft onder andere een afstemming van stroomcijfers rond uitkeringen, informatie over uitkeringsduur en de aansluiting tussen de nationale prestatie-indicatoren van de “sluitende aanpak” (voorkomen dat mensen langdurig werkloos raken) en die in de Europese Labour Market Policy database, die wordt onderhouden ten behoeve van het monitoren van de Europese Werkgelegenheidsstrategie.

In 2007 wordt onderzoek gedaan bij huishoudens naar het **officiële circuit**, waaronder zwart werk en illegale arbeid (zie ook hoofdstuk 4 van deze bijlage). De tweede pilot wordt in het voorjaar van 2007 afgerond. Ten behoeve van verantwoordingsinformatie door het ministerie van SZW wordt daarbij bijzondere aandacht geschonken aan regelvertreteding in de sociale zekerheid.

De achterstanden die gedurende de laatste jaren zijn ontstaan bij de **Inkomensstatistiek** (landelijk zowel als regionaal) worden in 2007 met behulp van additionele capaciteitsinzet weggewerkt. Dit betekent dat eind 2007 in elk geval de eerste gegevens van de personele inkomensverdeling op basis van het Inkomenspanelonderzoek (IPO) over 2006 worden gepubliceerd. In 2007 zullen tevens integrale gegevens van de **Regionale Inkomensstatistiek** (RIO) in de SSB-kern worden geplaatst.

De in 2006 gestarte werkzaamheden ten behoeve van een nieuwe **Vermogensstatistiek** worden eind 2007 afgerond, waardoor deze statistiek weer op reguliere basis beschikbaar komt.

De uitkomsten van het **Budgetonderzoek 2006** vormen het tweede peilpunt van het in 2005 volgens een geheel vernieuwd ontwerp gestarte onderzoek. De cijfers uit beide jaren vormen de eerste opmaat voor een methodeconsistente vergelijking van recente uitgavenpatronen. In de tweede helft van 2007 wordt hierover gepubliceerd.

In de tweede helft van 2007 verschijnt de **Armoedemonitor**. Deze publicatie komt in samenwerking met het SCP tot stand. Daartoe zal wel in de eerste helft van 2007 overeenstemming bereikt moeten worden over te hanteren armoedegrenzen.

In 2006 heeft de Stichting Kiezersonderzoek Nederland (SKON) het CBS verzocht om wederom een samenwerkingsverband aan te gaan met betrekking tot de uitvoering van het **Nationaal Kiezersonderzoek**, een enquête rondom de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen van 22 november 2006. Uitvoering van dit onderzoek biedt voor het CBS met name mogelijkheden tot het verder in praktijk brengen van verbeterde waarnemingsstrategieën bij persoonsenquêtes.

In 2007 wordt het **Sociaal Statistisch Bestand (SSB)** verder uitgebreid. De SSB-kern wordt ook in 2007 geleidelijk verder uitgebreid met informatie over de hoogst behaalde opleiding – voor zover deze in de loop van 2007 uit registers en enquêtes beschikbaar komt – en met inkomensgegevens van personen en huishoudens. De bestaande elf Stat-Linetabellen uit de SSB-kern worden eind 2007 aangevuld met definitieve uitkomsten voor het verslagjaar 2005. De bestaande SSB-satellieten voor (i) Sociale dynamiek, (ii) Veiligheid, (iii) Onderwijs, (iv) Ruimtelijke en sociale mobiliteit, (v) Gezondheid en (vi) Integratie worden verder uitgebreid. De eerste vijf satellieten worden onder meer benut bij de verdere uitwerking van de desbetreffende speerpunten (zie bijlage B voor een beschrijving van de output in 2007).

Door combinatie van bestaande gegevens in de **SSB-satellieten Onderwijs en Veiligheid** wordt in de eerste helft van 2007 informatie geproduceerd over de relatie tussen voortijdig schoolverlaten en criminaliteit. De **SSB-satelliet Integratie** wordt in de tweede helft van 2007 benut voor het samenstellen van een overzicht van de belangrijkste trends in de integratie van allochtonen. De **SSB-satelliet Ruimtelijke en sociale mobiliteit** wordt gebruikt om de informatie over het ontstaan van concentratiewijken verder uit te bouwen. Daartoe worden analyses uitgevoerd in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam. Verder is er ook een samenwerking met het RPB gestart om selectiviteit bij verhuisgedrag van ouderen te verkennen. De resultaten van beide samenwerkingsverbanden worden verdeeld over het jaar in artikelvorm gepubliceerd.

Ten slotte wordt in de eerste helft van 2007 een plan vastgesteld voor de verdere **uitbouw van het SSB** gedurende de komende jaren. Het gaat dan specifiek om de vraag welke nieuwe SSB-satellieten de komende jaren ontwikkeld dienen te worden om beter aan de maatschappelijke vraag naar geïntegreerde statistische informatie te voldoen.

Wijziging beschikbare bronnen

Het **Inkomens Informatie Systeem (IIS)** krijgt vanaf eind 2006 de beschikking over de gegevens van de diverse nieuwe fiscale toeslagen (huur, zorg en kinderopvang). Het IIS zal uiterlijk in de tweede helft van 2007 aangepast en uitgebreid worden om deze nieuwe secundaire bronnen te kunnen verwerken en CBS breed beschikbaar te kunnen stellen.

Reductie administratieve lasten

Het CBS zal in 2007 verdere initiatieven nemen op het gebied van de invoering van een **elektronisch doodsoorzakenformulier**. Doel hiervan is de administratieve lasten die worden veroorzaakt door de krachtens de Wet en het Besluit op de lijkbezorging verplichte melding van de doodsoorzaak door artsen aan het CBS, op termijn substantieel te verminderen.

De **statistieken over werkgelegenheid en lonen** worden met ingang van het verslagjaar 2006 gebaseerd op de informatie zoals die wordt verkregen uit de Polisadministratie van het UWV. Dit betekent dat deze uitkomsten niet volledig vergelijkbaar zullen zijn met de uitkomsten over 2005 en voorgaande jaren. Deze verminderde vergelijkbaarheid heeft zowel betrekking op de kenmerken waarover gepubliceerd zal worden als op een breuk in de uitkomsten voor bepaalde variabelen. De volledige overgang op secundaire waarneming betekent bovendien dat er een risico bestaat dat de gegevens over het verslagjaar 2006 met een vertraging beschikbaar komen. De planning is publicatie in de tweede helft van 2007. In volgende jaren zullen de uitkomsten daarentegen sneller dan

in de huidige situatie worden gepubliceerd. Ook de voor het ministerie van BZK uitgevoerde Enquête Bezoldiging Overheidspersoneel wordt met ingang van het verslagjaar 2006 gebaseerd op informatie uit de Polisadministratie en zal daardoor van opzet veranderen.

In de Polisadministratie van het UWV ontbreekt informatie over de locatie van de werkplek, waardoor informatie over de **regionale verdeling van banen** deels gebaseerd zal moeten worden op beperkte enquêtering. De wijze waarop de uitkomsten over 2006 en volgende jaren zullen worden samengesteld, is afhankelijk van de uitkomst van een project dat eind 2006 wordt afgerond. Dit project levert in het tweede halfjaar van 2007 als resultaat welke bronnen periodiek voor deze verdeling beschikbaar en noodzakelijk zijn.

Verbetering efficiency

Het nieuw **productiesysteem** voor de bevolkingsstatistiek dat de afgelopen jaren is ontwikkeld, brengt in de tweede helft van 2007 de eerste statistische resultaten voort.

De reguliere waarneming van **maatschappelijke participatie en vrijetijdsbesteding**, in 2005 en 2006 in tegenstelling tot eerdere jaren niet meer in POLS maar met een separaat uitgevoerde telefonische enquête in het vierde kwartaal, wordt in 2007 geëvalueerd. In de uitkomsten zijn trendbreuken opgetreden als gevolg van deze wijziging van waarnemingsmethode. Resultaten van het onderzoek naar reparatie daarvan en mogelijk introductie van aanvullende face to face waarneming worden eind 2007 verwacht.

Ook voor het onderdeel **milieugedrag**, vanaf 2005 eveneens niet langer waargenomen in POLS maar tezamen met de zojuist genoemde separaat uitgevoerde telefonische enquêtes, geldt dat als gevolg van trendbreuken een verdere evaluatie, reparatie en mogelijk introductie van aanvullende waarneming op het programma staan.

Ten behoeve van de driemaandelijkse **Vacature-enquête** is in 2006 gestart met een beperkte overgang van telefonische waarneming naar *e*-waarneming. Indien deze overgang geen nadelige consequenties heeft voor de kwaliteit en de tijdigheid van de uitkomsten, vindt in 2007 een verdere overgang plaats.

Kwaliteitsborging en regulier onderhoud

In 2007 zal de geleidelijke verbetering van productiesystemen verder vorm krijgen. Een nieuw productiesysteem voor de **arbeidsongeschiktheids- en werkloosheidsstatistiek** zal in het eerste halfjaar in productie worden genomen, waarbij tevens een nauwe aansluiting ontstaat tussen de publicaties van het UWV en het CBS over arbeidsongeschiktheids- en werkloosheidsuitkeringen. Tevens worden dan gegevens over de WIA (opvolger WAO) en Ziektewet inbegrepen. Bij de productiesystemen voor **bijstands-uitkeringen** (in het eerste halfjaar) en **ziekteverzuim** (in het tweede halfjaar) zal sprake zijn van gefaseerde vernieuwing van reeds bestaande productiesystemen.

2. Het bedrijfsleven

Verbetering van de output

In 2007 wordt het **Herontwerp Landbouw** uitgevoerd, dat de landbouwgegevens koppelt aan het ABR en later ook aan fiscale gegevens. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan wensen van Eurostat en zal het in de toekomst mogelijk worden financiële informatie over agrarische bedrijven te publiceren. In de tweede helft van 2007 worden gerealiseerd:

de opzet van een landbouwregister op basis van een combinatie van het register van het ministerie van LNV en de Landbouwtelling. Vervolgens de koppeling van het register aan het ABR met als mogelijkheid verder te koppelen aan andere bronnen zoals fiscale gegevens. Hiermee kunnen op den duur de Nationale Rekeningen ook beter worden gefaciliteerd. Samenwerking met het Landbouw Economisch Instituut (LEI) zal worden bekeken. Dit onderdeel wordt deels extern gefinancierd via het TAPAS-project. het beter benutten van de Basis Registratie Percelen (BRP) en de dierenregistraties (I&R). De koppeling met het BRP wordt in 2007 gerealiseerd. De mogelijkheden van een koppeling met het I&R wordt in 2007 onderzocht. Koppelingen moeten bijdragen aan een lastendrukvermindering bij agrariërs.

Bij het bepalen van de belastingcapaciteit van gemeenten op basis van de **Wet Waardering onroerende zaken** wordt in het eerste halfjaar een versnelling in het bewerkingsproces gerealiseerd, waardoor met minder inzet toch de capaciteit kan worden vastgesteld in het kader van de financiële verhouding Rijk-gemeenten. Dit betekent wel dat de mate van detail in het WOZ-bestand van het CBS iets afneemt. De waarde van dit WOZ-register als bron voor het te bouwen **Statistisch Bestand Vastgoed** neemt daarom iets af.

De statistiek **Bouwobjecten in Voorbereiding (BIV)** wordt in 2007 herzien. De statistiek zal zich beperken tot het verloop van nieuwe opdrachten in de burgerlijke en utiliteitsbouw voor architectenbureaus en tot een vraag naar de capaciteitsbenutting en/of orderpositie bij deze bureaus. De statistiek krijgt op die manier meer het karakter van een conjunctuurindicator. De statistiek zal sneller zijn, beter van kwaliteit en minder enquêtedruk veroorzaken. Bezien zal tevens worden in hoeverre de nieuwe opzet geïntegreerd kan worden in de conjunctuurtest bij de zakelijke dienstverlening. Eind juni komen de eerste uitkomsten (over het eerste kwartaal van 2007) beschikbaar.

Bij de **energiestatistieken** wordt ingezet op een betere onderlinge afstemming en coördinatie van de verschillende door het CBS gepubliceerde gegevens. Verder worden in de tweede helft van 2007, naast de “gewone” energiecijfers, zogenoemde **energie-efficiency-indicatoren** samengesteld. Dit gebeurt door het relateren van energiegegevens aan gegevens over de omvang van activiteiten van bedrijven en huishoudens. Hiermee draagt het CBS bij aan sterk in de maatschappelijke belangstelling staande vraagstukken als energie-efficiency en energiebesparing.

Om de economische betekenis van de internationale handel voor Nederland beter in kaart te brengen is het relevant om de handelsstromen naar type te differentiëren en een verband te leggen tussen handels- en transportstromen. Door de gegevens van de **statistieken van internationale handel** en de **statistieken van verkeer en vervoer** over het vervoerde gewicht van de goederen op elkaar af te stemmen, wordt het verband tussen internationale handel en transport in kaart gebracht. In de eerste helft van 2007 zal een

gekwantificeerd totaalbeeld van de internationale goederenstromen worden opgeleverd aan Eurostat, alsmede databestanden met handels- en vervoersinformatie naar type stroom en andere relevante kenmerken voor de jaren 1998-2005. In de tweede helft van 2007 verschijnt een artikel.

Reductie administratieve lasten

In Europees verband zal, in het kader van het streven om de administratieve lasten voor bedrijven als gevolg van Europese regelgeving terug te brengen, begonnen worden met een onderzoek naar de mogelijkheid om voor Intrastat een 'one flow' systeem te ontwikkelen.

Eind 2007 ontstaat voor gemeenten de mogelijkheid om elektronisch de opgaven van **verleende bouwvergunningen en gereedgekomen woningen** in te zenden met behulp van te downloaden vragenlijsten. Daarnaast worden de mogelijkheden nagegaan om de benodigde gegevens geautomatiseerd aan gemeentelijke registers te ontlelen. Ten slotte wordt nader onderzocht of een deel van de gegevens (verleende bouwvergunningen) kan worden ontleend aan een register bij de Belastingdienst. Deze onderzoeken leiden ook tot voorstellen tot verbetering van de toekomstige statistiekproductie.

In 2006 is het productieproces van het gebruik van **klantenbestanden van Energiebedrijven** volgens planning verder ontwikkeld, gebruik makend van de bestanden van 2003 en 2004. Tijdens het analyseren en verwerken van die bestanden bleek de kwaliteit onvoldoende om publicabele uitkomsten te kunnen maken. Ter verbetering hiervan wordt intensief overlegd met de aanleverende energie(net)bedrijven. Dit moet in de loop van 2007 leiden tot bestanden die wél publicabele uitkomsten genereren. Voor huishoudens zal dit in de eerste helft van 2007 zijn, voor bedrijven in de tweede helft. Deze ontwikkeling draagt bij aan de reductie van de administratieve lastendruk. Bovendien komen er meer gegevens beschikbaar.

Bij de **statistiek van het wegvervoer** wordt de implementatie van het XML-standaardbericht verder doorgevoerd. (XML=Extensible Markup Language). Hierdoor worden de gevraagde gegevens automatisch uit de administratie gehaald bij de grote ondernemingen. Op de langere termijn leidt dit tot een significante respons- en kwaliteitsverbetering. Het moment van implementatie is afhankelijk van de snelheid waarmee het bedrijfsleven dit oppakt.

De **statistiek van de Binnenvaart** is vanaf 2007 nagenoeg volledig gebaseerd op registers.

Bij **statistiek van de Zeevaart** wordt in 2007 de elektronische aanlevering van cijfermateriaal verder uitgebreid. Wat betreft het tijdstip is het CBS afhankelijk van de implementatie door de douane.

Verbetering efficiency

In het eerste halfjaar van 2007 vindt de implementatie plaats van de nieuwbouw van het **verwerkingssysteem vastgoed**. Hiermee wordt een noodzakelijke verbetering bereikt van de gegevensverzameling en bestandsopbouw van de verleende bouwvergunningen, de woningstatistiek (gereedgekomen woningen) en uiteindelijk het woningvoorraadregister. Met het nieuwe systeem komt één van de vragenlijsten (aanleveren adresmutaties) naar de gemeenten te vervallen.

Medio 2006 is het **herontworpen basis-ABR** in productie genomen. In de tweede helft van 2007 wordt de functionaliteit daarvan gecompleteerd. Het nieuwe ABR biedt - via het Nieuwe Handelsregister (NHR), waarin het basisregister van bedrijven is opgenomen - een veel betere aansluiting op externe bronnen. Vooral de mogelijkheden voor koppeling met gegevens van de Belastingdienst worden hierdoor sterk uitgebreid. Dit moet in 2007 en 2008 leiden tot een substantiële vermindering van de administratieve lastendruk voor het midden- en kleinbedrijf omdat aanzienlijk minder vragenlijsten hoeven worden uitgestuurd.

Om ondernemingen te voorzien van kenmerken voor de statistische indeling is parallel aan de invoering van het herontworpen ABR een nieuwe methode ontwikkeld (**top-down profilen**). Deze methode wordt in 2007 verder geëffectueerd en leidt in de tweede helft van het jaar tot resultaten.

De pilot rond de typeermodule, waarmee de Kamers van Koophandel (KvK) bedrijven geautomatiseerd van een **Standaard Bedrijfs Indeling (SBI)**-code kunnen voorzien, is in 2006 succesvol afgesloten. Als het convenant tussen de KvK en het CBS volledig is goedgekeurd, wordt in 2007 de productieversie ontwikkeld (Een preciezere datum is nog niet te geven, hierover wordt nog overlegd met de KvK en de Belastingdienst).

In 2006 is een prototype ontwikkeld voor een intern zorgenhedenregister, dat de rug-gengraat gaat vormen voor **functionele en institutionele Zorgstatistieken** en waarmee externe dataverzamelingen kunnen worden ontsloten. Dit register, dat als satellietregister van het ABR zal functioneren, maakt het mogelijk om de zorgpopulatie eenduidig te bepalen. Hiertoe worden ook functionele kenmerken aan het ABR gelinkt. Eind 2007 is dit satellietregister in de ABR omgeving operationeel.

Kwaliteitsborging en regulier onderhoud

In het tweede halfjaar wordt de kwaliteit van het **Woningvoorraadregister** verbeterd door relaties te leggen met gegevens uit andere registers (GBA, WOZ, GBR, ACN). De bevindingen worden teruggekoppeld naar de berichtgevers.

3. De quartaire sector

Verbetering van de output

Instellingen binnen het primair onderwijs leveren in de tweede helft van 2007 voor het eerst financiële gegevens op aan het agentschap Cfi (Centrale Financiën Instellingen) van het ministerie van OCW. Deze (elektronische) bestanden die ook aan het CBS worden geleverd, maken voor het eerst een **productiestatistiek voor het primair onderwijs** mogelijk. Tot dusver was het niet mogelijk om aparte financiële gegevens over het primair onderwijs te tonen, anders dan (schattingen) via indirecte bronnen.

In het eerste halfjaar van 2007 wordt de reguliere output op basis van het **Continu Vakantie Onderzoek** voortgezet. De publicatie *Vakantie van Nederlanders* zal worden uitgebreid met analyses van vakantieparticipatie.

Eind 2007 zal een eerste publicatie van kerncijfers uit het vijfjaarlijkse **Onderzoek Dagrecreatie** verschijnen, waarvan de waarneming in september 2006 is gestart.

Op basis van het extern uitgevoerde **Onderzoek Inkomend Toerisme**, waarin het CBS participeert, worden in het eerste halfjaar van 2007 de eerste uitkomsten gepubliceerd.

De output van de **financiële gegevens van decentrale overheden** (Iv3-informatie) zal in de tweede helft van 2007 worden uitgebreid. Zo zullen cijfers worden gepubliceerd over de eigen inkomsten van gemeenten en de balansen van provincies en waterschappen. Ook zullen functionele gegevens van individuele gemeenten worden gepubliceerd. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de wens van externe gebruikers om individuele gegevens te kunnen gebruiken voor benchmarking. De realisatie van deze uitbreiding staat of valt met de kwaliteit van de input en output. In nauwe samenwerking met BZK, de Unie van Waterschappen en de toezichthouders op de decentrale overheden wordt gewerkt aan de verbetering van de kwaliteit van de broninformatie in de **Iv3-matrices**.

In 2007 wordt het werk aan de herontwerpen van de **statistiek Podiumkunsten, Audiovisuele diensten en Musea** voortgezet. Bij de statistiek Podiumkunsten betekent dit dat de start die in 2006 gemaakt is met de integratie van verschillende secundaire datastromen gecontinueerd zal worden, dit ter verbetering en verbreding van de bestaande statistiek. Zo zijn in de cijfers over 2006, die eind 2007 uitkomen, voor het eerst ook de festivals opgenomen. Bij Audiovisuele diensten starten begin 2007 de voorbereidingen voor de productie van een statistiek die voldoet aan de nieuwe Europese verplichtingen. Bij de statistiek Musea is gekozen voor de volgende opzet: eens per vier jaar een structuuronderzoek (nu eens per 2 jaar) en elk jaar een snelle statistiek over bezoekersaantallen. In de eerste helft van 2007 komen er voor het eerst cijfers over het aantal bezoekers.

In 2007 wordt de herbouw van het systeem voor **politiestatistiek** opgeleverd. Doel is om door het gebruikmaken van gegevens van het Concern Informatiemanagement Politie (CIP) de statistiek te verbeteren. Wanneer in 2007 de levering van de CIP-gegevens op gang komt, kan dit project worden afgerond.

Ook de herbouw van de **insolventiestatistiek** wordt eind 2007 afgerond. Hier neemt door de kwaliteit en de hoeveelheid informatie in de registers de kwaliteit van de statistiek toe. Daarnaast worden, door het wijzigen van de interne processen, de mogelijkheden voor het versnellen van kerncijfers over faillissementen onderzocht.

4. De economie

Verbetering van de output

In de tweede helft van 2007 wordt, in vervolg op eerdere milieu-gerelateerde publicaties, een nieuwe, volledige set tabellen van de **Milieurekeningen** gepubliceerd. Het betreft met de Nationale Rekeningen consistente gegevens over lucht- en wateremissies, energie, afval, nutriënten, en belastingen. Daarnaast vindt uitbreiding van de National Accounting Matrix including Environmental Accounts (NAMEA) plaats met een transportmodule en wordt een start gemaakt met de zgn. “material flow accounts”. De tekst-publicatie Milieurekeningen wordt aangepast op basis van een evaluatie van de eerste publicatie in 2006. Tevens zal worden onderzocht wat de mogelijkheden zijn tot een versnelling van de publicatie.

In 2007 zal het CBS in opdracht van het RIZA een nieuwe versie van de **National Accounting Matrix including Water Accounts (NAMWA)** leveren. Hierbij zullen cijfers over wateremissies worden gemaakt, zowel op nationaal niveau als op het niveau van stroomgebied (inclusief economische indicatoren). Het RIZA gebruikt de NAMWA voor rapportages in het kader van de kaderrichtlijn water.

In de tweede helft van 2007 worden, afhankelijk van de behandeling in het Europese Parlement, nieuwe EU-questionnaires op het gebied van **European System of National and Regional Accounts (ESA)** ingevoerd. Dit betreft een verandering in de opzet van de questionnaires en een uitbreiding van de gevraagde informatie. Door de invulling van de vragenlijst verder te automatiseren kan het moment van inzenden verder worden vervroegd.

In 2007 vindt uitbreiding van de conjunctuurrelevante informatie met gegevens over de recentelijk ontwikkelde **sectorrekeningen op kwartaalbasis** plaats. Daarnaast wordt de driemaandelijkse Conjunctuurtest Zakelijke Dienstverlening m.i.v. april omgezet naar een maandelijkse Conjunctuurtest Commerciële Dienstverlening, d.w.z. uitgebreid met onder andere horeca en transport.

De **Consumentenprijsindex (CPI)** wordt met ingang van 2007 uitgebreid met dat deel van de uitgaven van consumenten aan medische zorg dat niet gedekt is door de basis-verzekering). Daarnaast worden met ingang van 2007 de gewichten van de CPI jaarlijks aangepast aan het meest recent gemeten consumptiepatroon. De eerste publicatie met deze vernieuwingen vindt in februari 2007 plaats bij het bekend maken van de uitkomsten van januari 2007.

Vanaf 2007 wordt naast de **geharmoniseerde prijsindex (HICP)** ook de afgeleide geharmoniseerde prijsindex berekend (HICP-constant tax rate) ten behoeve van de ontwikkeling van een afgeleide prijsindex van de Europese Unie. Het tijdstip van publicatie wordt, gezamenlijk met Eurostat, nader bepaald.

Het publicatie programma van de **Dienstenprijzenstatistieken** wordt in 2007 uitgebreid met 13 branches. In januari wordt de branche industriële reiniging gepubliceerd. In april zullen de branches ICT, reclame, uitzend- en uitleenpersoneel, beveiliging en opsporing, economisch advies en luchtvaart gereed zijn. In juli worden de branches laden lossen en veem- pakhuizen gepubliceerd. In oktober wordt zee- en kustvaart gepubliceerd. Van de overige drie nieuwe branches is nog niet duidelijk wanneer deze gereed zijn. Daarnaast zal gestart worden met het opzetten van jaarstatistieken bij de branches waarvoor de waarnemingsmethode gerealiseerde uurtarieven is.

Met ingang van 2007 wordt bij Dienstenprijzen gestart met het jaarlijks uitvoeren van zogenaamde mini-basisverleggingen.

Het CBS neemt deel aan een **Eurostat Pilot project over prijsmeting van koopwoningen**, gerelateerd aan de HICP. In 2006 is in samenwerking met Onderzoeksinstituut OTB (TU Delft) onderzocht of de Woningwaarde Index Kadaster (WIK), die betrekking heeft op bestaande woningen, voor dit doel geschikt is of dat er naar een alternatief gezocht moet worden. In 2007 wordt de haalbaarheidsstudie naar een prijsindex voor nieuwbouwwoningen voortgezet en afgerond met een eindopdracht. Mogelijk kan gebruik worden gemaakt van data die aanwezig zijn bij het OTB of van data van makelaars (met name van NVM). Indien mogelijk zal op basis van het onderzoek een zelfstandige index worden gepubliceerd.

Het CBS publiceert geen **prijsinformatie over bouwgronden**. Gebruikers hebben er bij het CBS op aangedrongen dit onderdeel opnieuw op te nemen in het publicatieprogramma. In 2007 wordt een pilot verricht naar de mogelijkheden, waarbij samenwerking zal worden gezocht met het kadaster.

Medio 2007 wordt gestart met het gebruik van Conjunctuurtestmateriaal van andere instanties, m.n. het EIB, onder andere voor het verbreden van de **index van het producentenvertrouwen**. Voor wat betreft de waarneming vindt in de eerste helft van 2007 verdere aansluiting plaats op de generieke systemen van het Data Contact Center.

De **zwarte en illegale economie** wordt in kaart gebracht met behulp van een nieuwe enquête naar de omvang van de zwarte economie, literatuuronderzoek en een verdere verfijning van de raming van de omvang van de illegale economie. De te behalen resultaten in 2007 zijn:

- Satellietrekening bij de NR voor de illegale economie (tweede helft van 2007);
- Een (proef) mixed mode enquête naar het aanbod van zwarte arbeid (eerste helft van 2007);
- Externe publicatie met de inhoudelijke uitkomsten van deze enquête (tweede helft van 2007);
- Externe methodologisch publicatie of congrespaper (tweede helft van 2007);
- Een interne nota met een validatie van de ramingen van de zwarte economie zoals die worden ingezet bij het samenstellen van de nationale rekeningen (tweede helft van 2007, voor zover de in 2007 beschikbare gegevens dit mogelijk maken).

Experts op het gebied van de nationale rekeningen zijn voorstander van het vervangen van de groei van het BBP als welvaartsmaatstaf door een “vector van indicatoren” waarbij verschillende facetten van de welvaart door een eigen indicator worden gemeten. Hiervoor is enkele jaren geleden het **SESAME rekeningenstelsel** ontwikkeld. Recent heeft de discussie over een breder welvaartsbegrip een steeds belangrijkere rol gekregen in Nederland. Daarom wordt het werk aan SESAME in 2007 voortgezet. Concreet zal dit tot de volgende resultaten leiden:

De selectie van een lijst van indicatoren op basis van de ervaringen van andere landen en internationale organisaties (eerste helft van 2007).

Een tijdreeks van deze indicatoren (tweede helft van 2007).

Externe bijeenkomsten met wetenschappers en beleidsmakers over de theoretische en praktische aspecten van het meten van welvaart (tweede helft van 2007).

Publicatie van deze reeksen in interne en externe reeksen (tweede helft van 2007).

Binnen het productieproces van **internationale handel** worden in 2007 veranderingen doorgevoerd die inspelen op een aantal klantwensen. De Europese Centrale Bank (ECB) wil na 40 dagen betrouwbare cijfers voor een aantal landen- en goederengroepen. Nationale Rekeningen wil al na 27 dagen betrouwbare cijfers over de Internationale Handel op hoog aggregatieniveau. De cijfers van de wederuitvoer worden voor Nationale Rekeningen steeds belangrijker. Op dit moment worden deze geschat, maar in 2007 wordt ook de wederuitvoer ingepast in het standaardproductiesysteem voor de verwerking van de cijfers over de Internationale handel. Dit project (innovatiemeetlat genoemd) loopt gedurende het hele jaar 2007 en levert aan het eind van 2007 een nieuwe ‘tool’, waarmee vanaf 2008 productie wordt gedraaid.

Begin 2007 komt er een proefeditie uit van een **themapublicatie over het Nederlandse bedrijfsleven**. In de tweede helft van 2007 krijgt die een vervolg met een reguliere uitgave. Met de publicatie wordt beoogd om de schat aan informatie die de verschillende bedrijfsstatistieken bieden op een samenhangende en aantrekkelijke wijze te presenteren met details over verschillende bedrijfstakken.

De publicatie ‘**Het Nederlandse ondernemingsklimaat in cijfers**’ (uitgebracht in samenwerking met Economische zaken) is in 2006 voor het eerst uitgekomen. In de publicatie wordt aan de hand van feitenmateriaal en de interpretatie daarvan een zo goed mogelijke beschrijving gegeven van het ondernemingsklimaat in Nederland. In de eerste helft van 2007 zal een nieuwe enigszins uitgebreide editie verschijnen. Ook wordt het dossier over het ondernemingsklimaat op de website van het CBS geactualiseerd en uitgebreid met de nieuwe indicatoren.

In de enquête die in februari 2007 uitgaat, wordt de vraagstelling over het gebruik van **Informatie en Communicatie Technology (ICT) door bedrijven** uitgebreid. De nieuwe inzichten die hierbij ontstaan worden gepubliceerd in de themapublicatie ‘De digitale economie’. Omwille van de enquêtedruk worden de nieuwe vragen alleen voorgelegd aan grote bedrijven en niet aan het midden- en kleinbedrijf (MKB).

Kwaliteitsborging en regulier onderhoud

Voor de **Producentenprijzen** wordt medio 2007 het steekproefdesign aangepast aan het nieuwe publicatieschema en wordt de waarneming daarmee in overeenstemming gebracht.

Sinds 2005 wordt gewerkt aan het **Redesign van de Consumentenprijsindex (CPI)**. De nadruk ligt op het herinrichten van het proces waardoor het productieproces van de CPI aan kwaliteit wint en beter in kan spelen op de dynamiek in de markt. In 2007 zal naast kwaliteitswinst ook efficiëntiewinst een randvoorwaarde zijn voor dit redesign:

Begin 2007 wordt de basisverlegging van de CPI gerealiseerd. Dit is het eerste jaar van een nieuwe reeks van indexcijfers waarbij het boodschappenmandje jaarlijks wordt aangepast zodat er een betere aansluiting is bij het consumptiepatroon.

De steekproef van berichtgevers en die van artikelen worden in de tweede helft van 2007 in samenhang vernieuwd. Hierbij spelen aspecten als aansluiting op het ABR, doorvoeren van een roterende steekproef en verruiming van de artikelomschrijving een rol.

Het huidige automatiseringssysteem is door de vele aanpassingen slecht onderhoudbaar geworden en niet flexibel genoeg om de gewenste wijzigingen in proces en methodologie te kunnen doorvoeren. De informatieanalyse t.b.v. een nieuw automatiseringssysteem zal in de tweede helft van 2007 worden afgerond.

Het werk aan verbeterde **volume-indicatoren voor niet-commerciële diensten**, die gebruikt zullen worden in de samenstelling van de Nationale Rekeningen, zal begin 2007 worden afgerond, met uitzondering van het werk aan de Zorg en de Bouw.

Vanwege de introductie van de **Diagnose Behandel Combinaties (DBC's)** in het zorgstelsel wordt een nieuwe methode voor prijs- en volumemeting voor de **Consumenten-prijsindex** en **Nationale Rekeningen** ontwikkeld. Hiermee is in 2006 een start gemaakt, maar het zwaartepunt van het werk ligt in 2007. Output in de tweede helft van 2007 is een set volume indicatoren die in de NR wordt gebruikt. De huidige indicator, gemaakt op basis van de Landelijke Medische Registratie (LMR) kan voor het laatst gebruikt worden in 2007. Onderzocht moet worden hoe een aansluiting gemaakt kan worden op de "oude" methode.

Levering van de gegevens door het College Tarieven Gezondheidszorg/ Zorg autoriteit (CTG-Zaio) is in 2006 begonnen. Het CTG verzamelt productieafspraken, realisaties en tarieven in de **gehandicaptenzorg, geestelijke gezondheidszorg, thuiszorg en van verpleeg- en verzorgingshuizen**. Om deze data te transformeren in volume indicatoren wordt een methode ontwikkeld. Met name het gebrek aan continuïteit in de data verdient hierbij aandacht.

Naast de zorg is de **zakelijke dienstverlening** een grote groep waar nog veel gebruik gemaakt wordt van voor Eurostat niet acceptabele methodes. Voor de belangrijkste worden methodes ontwikkeld die in overeenstemming zijn met Europese regelgeving.

In de jaren vóór 2007 is voor diverse onderdelen van de **Bouw** onderzocht in hoeverre er verbeteringen of nieuwe prijs- en volume-indices te ontwikkelen zijn. In 2006 is gewerkt aan de ontwikkeling van een prijs- of volume indicator voor de GWW, speciaal bedoeld als deflator voor de Nationale rekeningen. In de tweede helft van 2007 wordt het werk op dit terrein geëvalueerd.

Het **ontwikkelpject kwartaalsectorrekeningen**, dat vanaf 2000 loopt, wordt in 2007 afgerond. De nadruk in de laatste fase ligt op verbetering van de ramingmethoden, invullen van de witte vlekken en afronden van de documentatie door middel van een "Handboek kwartaalsectorrekeningen".

Als gevolg van het project **Kwaliteit raming economische groei (KREG)**, dat een aantal verbetermogelijkheden in de snelle ramingen van de economische groei aan het licht heeft gebracht, is in 2006 gestart met een onderzoek naar mogelijkheden om deze uit te voeren. Met name gaat het daarbij om onderzoek naar en implementatie van methodologisch verantwoorde methoden bij het ramen van witte vlekken. In 2006 heeft het onderzoek zich geconcentreerd op enkele bedrijfstakken waar mogelijk de meeste winst te behalen valt, c.q. de kans op succes het grootst wordt geacht. Het onderzoek moet uitmonden in concrete en uitvoerbare oplossingsrichtingen. In 2007 wordt het onderzoek voortgezet m.b.t. tot enkele, nog nader aan te wijzen onderdelen/bedrijfstakken waar de raming eveneens verbetering behoeft. Output in de tweede helft van 2007 zijn rapportages met nieuwe methodieken, die in het productieproces van de kwartaalflash worden gebruikt.

Voor de statistiek **Internationale handel in diensten** is in 2006 een nieuwe methode ontwikkeld voor het bepalen van het populatiekader, gebaseerd op secundaire bronnen. Resultaat is een grotere en verbeterde steekproef. Dit draagt bij aan een verhoging van de kwaliteit van de statistische resultaten. Deze methodiek wordt in het tweede halfjaar van 2007 als regulier proces verankerd. Ook vindt er dan een trendbreukanalyse plaats op schattingen die zijn gebaseerd op het oude en op het nieuwe kader. Mocht er een

trendbreuk worden gevonden, dan kan dit op twee manieren worden gerepareerd: in de analysefase of door aanpassingen aan het nieuwe kader.

Voor een aantal dienstensoorten die momenteel niet of slecht waargenomen worden, worden schattingsmethoden ontwikkeld, die gereed zijn in het tweede halfjaar van 2007. Het betreft transitohandel, overheids-, verzekerings- en financiële diensten.

Reductie administratieve lasten

Het onderzoek naar de reductie van **asymmetriën in handelsstromen** met Denemarken en met België op basis van reële productiecijfers wordt voortgezet in 2007. Conform afspraken met Eurostat (in het kader van Edicom2) wordt uiterlijk per 1 november 2007 een eindrapportage opgeleverd. Dit betreft case studies. In kader van Edicom3 wordt in het vierde kwartaal van 2007 een vervolgproject opgestart. Dit betreft een methodologische studie. Het product hiervan in 2007 is een projectplan; het project wordt vervolgens uitgevoerd in 2008. De afwezigheid van asymmetriën in de handelsstromen is een van de randvoorwaarden voor eenzijdige ('one flow') waarneming voor de statistieken van internationale handel in goederen. Eenzijdige waarneming kan op termijn een belangrijke bijdrage leveren aan de vermindering van de enquêtedruk op het bedrijfsleven.

Verbetering efficiency

In 2006 is, op basis van een aantal vooronderzoeken, een eerste schets uitgewerkt voor het **Herontwerp van de Nationale Rekeningen**. In 2007 wordt deze schets concreter uitgewerkt. Dit leidt in de eerste helft van 2007 tot de volgende output:

Een uitgewerkte **procesbeschrijving** van het nieuwe proces. Raakvlakken van het proces met bronstatistieken worden daarbij verder uitgewerkt.

Methodologische bijdrage aan het ESB en SSB met het oog op de hiervoor bedoelde raakvlakken.

Dit wordt in de tweede helft van 2007 gevolgd door:

- Onderzoek naar de (on) mogelijkheden van de benodigde aanpassingen op het vlak van methodologie en software.
- Opzet van een **implementatieplan** waarin beschreven wordt op welke wijze het nieuwe proces, inclusief de organisatorische aanpassingen, vanaf 2008 worden ingevoerd. Hierbij worden de fasering en organisatorische veranderingen afgestemd met andere projecten die deel uitmaken van de statistische procesketen (o.a. ESB en SSB).

5. Milieu

Verbetering van de output

Voor de tweejaarlijkse statistiek **Kosten en financiering milieubeheer** wordt een nieuwe publicatiestrategie gehanteerd. Om goed aan de gebruikersvraag te kunnen voldoen, worden al in de eerste helft van 2007 voorlopige cijfers voor het totale integratiekader voor het jaar t-2 gepubliceerd; in het najaar volgen de definitieve cijfers. Waar mogelijk worden de (voorlopige) cijfers van de onderliggende onderzoeken eerder gepubliceerd. Ook wordt aandacht besteed aan kwaliteitsverbetering van de waarneming van een aantal individuele sectoren en wordt getracht een aantal hiaten weg te werken.

In het kader van het TAPAS-programma van Eurostat is een aanvraag ingediend voor de uitvoering van een onderzoek naar de mogelijkheid om **Mineralenbalansen** te regionaliseren. Indien de aanvraag wordt toegekend en het onderzoek reële mogelijkheden tot regionalisatie oplevert, kan in de toekomst aan een belangrijke wens van gebruikers (waaronder Eurostat) worden voldaan. De regionalisering leidt niet tot verzwaring van de administratieve lastendruk. De meeste regionale gegevens zijn reeds beschikbaar; gegevens over kunstmestgebruik kunnen uit registraties worden afgeleid. De uitkomsten van het onderzoek worden na 2007 verwacht.

Verder wordt in het eerste halfjaar van 2007 de vernieuwde website van het **Milieu- en Natuurcompendium** (een gezamenlijk product van CBS en het Milieu en Natuur Planbureau) geïntroduceerd. Deze is, onder meer door een themagewijze benadering, gebruikersvriendelijk, terwijl tevens de informatie over milieu en de informatie over natuur beter zijn geïntegreerd.

6. Regionale statistieken

Verbetering van de output

De tabel **Kerncijfers wijken en buurten** wordt gedurende heel 2007 verder uitgebreid. De tabel met gegevens per **zes-positie-postcode-gebied** wordt geactualiseerd en wordt met een aantal kenmerken uitgebreid. Daarnaast wordt een tabel met gegevens per postcode 4 en 5 samengesteld. In het tweede halfjaar van 2007 verschijnt een nieuwe editie van de publicatie “**Gemeente Op Maat**”.

Nederland wordt naar **bevolkingskernen** voor het jaar 2003 of 2006 ingedeeld, afhankelijk van de resultaten van nog te verrichten onderzoek. Daarna worden in het tweede halfjaar basisgegevens per bevolkingskern samengesteld en gepubliceerd.

Onderzoek vindt plaats naar wensen en mogelijkheden om **omgevingskenmerken en dichtheden van voorzieningen** samen te stellen. Hierover verschijnt in het tweede halfjaar een onderzoeksrapport.

Onderzocht wordt op welke wijze een **cartografische presentatie** van wijken en buurten binnen StatLine mogelijk is. Hierover komt in het tweede halfjaar een onderzoeksrapport beschikbaar.

Wijziging beschikbare bronnen

Het onderzoek naar de mogelijkheid om mutaties in het **bodemgebruik** meer geautomatiseerd te traceren, wordt in het eerste halfjaar van 2007 afgerond. In het tweede halfjaar wordt gerapporteerd over onderzoek naar het gebruik van het Statistisch Bestand Vastgoed als bron voor het bodemgebruik, alsmede over de bevindingen of andere bronnen bruikbaar kunnen zijn, zoals de Basisregistratie Kadaster en De nieuwe Kaart van Nederland.

Kwaliteitsborging en regulier onderhoud

In het eerste halfjaar van 2007 komt voor de statistiekproductie een gecoördineerd intern basisbestand met alle adressen in Nederland (“**adressenrug**”) beschikbaar. Op basis hiervan komt in het tweede halfjaar een startversie van het **Statistisch Bestand Vastgoed** beschikbaar, waardoor gegevens uit de volgende registers aan elkaar kunnen worden gekoppeld: Woningregister, de WOZ-registratie (Wet Waardering Onroerende Zaken), de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens, het Geografisch Basisregister en de Adrescoördinaten Nederland van het Kadaster.

7. Statistische coördinatie

In 2006 is een aanzet gegeven voor het ontwikkelen van **centrale metadataservers**: voor StatLine wordt deze in 2006 deels opgeleverd en verder worden de concepten van het model verder ontwikkeld. In 2007 zal dit werk worden voortgezet en neerslaan in concrete metadataservers waarin, ook voor interne processen, naast conceptuele metadata ook proces en kwaliteitsmetadata opgeslagen kan worden. Een deel van de output van dit project is een beheerprotocol van metadata (in de eerste helft van 2007).

Bijlage B: Beschrijving van de MJP-speerpunten

Inhoud

1 & 9. Sociale dynamiek en Uitbreiding Arbeidsrekeningen	46
2. Professionalisering microdata- infrastructuur	47
3. Lange tijdreeksen	47
4. Gezondheid, welzijn en zorg	47
5. Geïntegreerde informatievoorziening vergrijzing	49
6. Ruimte, wonen en mobiliteit	50
7. Onderwijs	51
8 & 14. Kenniseconomie en Productiviteit	52
10. Uitbreiding prijs- en volume-informatie	52
11. Verdieping en verbreding Handel en diensten	53
12. Snelle conjunctuurindicatoren	53
13. Rechtsbescherming en veiligheid	55
15. Internationale economische relaties	55
16. Benchmarking	56
17. Prestatie-indicatoren overheid	57

1 & 9. Sociale dynamiek en Uitbreiding Arbeidsrekeningen

Bij de prioritering van de activiteiten binnen het speerpunt heeft een aantal uitgangspunten een rol gespeeld. Voorrang wordt gegeven aan producten die het meest relevant zijn gezien het overheidsbeleid, passen binnen een (geaccepteerd) kader voor de beschrijving van de levensloop, inzicht geven in de dynamiek op de arbeidsmarkt en oorzaken en gevolgen van gebeurtenissen gedurende de levensloop en op korte termijn publicabele output genereren. Het speerpunt Sociale dynamiek en Uitbreiding arbeidsrekeningen wordt in 2007 uitgevoerd aan de hand van de zeven deelprojecten en levert verspreid over 2007 de volgende output:

- informatie over stromen tussen posities binnen het onderwijs en de arbeidsmarkt, op de arbeidsmarkt en binnen het sociale-zekerheidsstelsel (stromen tussen posities binnen het onderwijs *sec* worden beschreven door het speerpunt Onderwijs, zie speerpunt 8);
- informatie over de sociaal-economische integratie van immigranten (inkomenspositie, arbeidsdeelname en uitkeringsafhankelijkheid);
- informatie over de combinatie van arbeid en zorg/kinderopvang (gevolgen van het krijgen van kinderen voor het gedrag op de arbeidsmarkt);
- informatie over werkloosheidsduur en uitkeringsduur van uitkeringsontvangers;
- informatie over de korte- en langetermijneffecten van onderwijs op de beroepsloopbaan;
- informatie over de relatie tussen kwaliteit van de arbeid en uitstroom uit betaald werk (“duurzaam werk”).

2. Professionalisering microdata- infrastructuur

De ontsluiting van microdata voor externe onderzoekers is geconcentreerd bij het Centrum voor Beleidsstatistiek waar ook de taken van het vroegere CEREM (centrum voor research op economische microdata) zijn ondergebracht.

De mogelijkheden voor het uitvoeren van analyses door externe onderzoekers op materiaal dat bij het CBS aanwezig is, bestaan uit het aanbieden van on-site faciliteiten en sinds 2006 ook faciliteiten voor remote access. Het gebruik van de on-site faciliteit is in 2006 met ruim 30% toegenomen. Daarnaast is een aantal aansluitingen voor remote access gerealiseerd (onder andere voor Netspar, het Sociaal en Cultureel Planbureau, de Universiteit van Maastricht en het Centraal Planbureau en wordt in 2007 het aantal aansluitingen verder opgevoerd. Ook zal het totale volume van projecten uitgevoerd door externe onderzoekers verder groeien, vooral via remote access. Voorzien wordt een totale groei van 20%, waarbij de verwachting is dat het on-site gebruik kan stabiliseren omdat de groei wordt gerealiseerd via remote access.

In 2006 is het aantal microbestanden dat ter beschikking staat voor externe onderzoekers uitgebreid met ruim 90. In 2007 zal dit aantal met ongeveer 100 verder worden uitgebreid. Waar het accent in 2006 lag op bestanden van het SSB en POLS, zullen in 2007 meer economische bestanden kunnen worden ontsloten.

3. Lange tijdreeksen

Het expertisecentrum Lange tijdreeksen krijgt in 2007 verder gestalte. Het project Tijdreeksen Nationale Rekeningen na revisie 2001 wordt in het eerste kwartaal 2007 afgesloten. In samenwerking met verschillende statistische sectoren worden drie nieuwe tijdreeksprojecten aangepakt volgens het werkprogramma van het expertisecentrum; een deel van de resultaten wordt voor het eind van 2007 gerealiseerd. Daarnaast wordt capaciteit gereserveerd voor advisering bij actuele vragen met betrekking tot (aanstaande) revisies en breuken, en wordt aandacht gegeven aan het verder ontsluiten van binnen het CBS aanwezige tijdreeksen.

In 2007 worden de onderstaande resultaten gerealiseerd:

- Publicatie van een complete en consistente reeks Nationale rekeningen na revisie 2001, vanaf 1969 (1^e kwartaal 2007);
- Consistente tijdreeksen voor enkele beleidsrelevante varianten van GLV (Gezonde levensverwachting) vanaf 1960 (realisatie van de tijdreeksen en publicatie 4^e kwartaal 2007);
- Consistente reeks Gecoördineerde populatieschattingen (GPS) vanaf 1993 (realisatie tijdreeks 4^e kwartaal 2007, publicatie 1^e kwartaal 2008);
- Tijdreeks van 40 jaar “Diagnosestatistiek ziekenhuizen” obv Landelijke Medische Registratie (LMR) inclusief een analysebestand voor on-site onderzoek (ontwikkeling methodologie gereed 4^e kwartaal 2007).

4. Gezondheid, welzijn en zorg

CBS-cijfers over de kosten van de zorg vormen de basis voor de nieuwe Kosten van Ziektestudie van RIVM (met CBS-cijfers op RIVM-website en vice versa). Er komen nieuwe cijfers beschikbaar over huisartspraktijken op basis van elektronische belastingaangifte en over gezondheidsgerelateerde research and development. **Ziekenhuiszorg-**

statistieken worden uitgesplitst naar sociaal-economische status met een volledige set cijfers op StatLine in 2007. De bestaande enquêtecijfers over het patiëntenverloop in verpleeg- en verzorgingshuizen zijn vervangen door cijfers uit de CAK-registratie en de desbetreffende tabellen zijn uitgebreid met patiëntkenmerken. Ook de cijfers over aantallen onverzekerden tegen ziektekosten zijn uitgebreid met kenmerken van de onverzekerden.

Er wordt een bijdrage geleverd aan de **Integratiekaart** op basis van de aan het SSB gekoppelde huisartsenregistratie LINH. Tevens wordt een nieuwe statistiek Gezonde Levensverwachting opgeleverd, begeleid door een webartikel. Voor de zorginstellingen is een **zorgeenhedenregister** (zorginstellingen) afgerond, waarin 5 of 6 externe registers met zorgeenheden geïntegreerd worden en gekoppeld aan het ABR. Inmiddels zijn twee edities van de publicatie *Gezondheid en Zorg in Cijfers* verschenen en zal eind 2007 de derde editie van verschijnen.

Andere activiteiten die in 2007 resultaten opleveren, betreffen onder andere de ontwikkeling van de **arbeidsmodule bij de Zorgrekeningen**, de completering van de terreindekking van de Zorgrekeningen en de ontwikkeling van een nieuwe methode voor de prijs- en volumemeting van de AWBZ-zorg die geïmplementeerd wordt in Zorgrekeningen en Nationale Rekeningen. Dit alles leidt ook tot de eerste editie van de nieuwe **publicatie Zorgrekeningen**. Naar het voorbeeld van de huisartsen wordt onderzocht of de elektronische belastingaangiftes kunnen worden gebruikt voor andere statistieken over zorgpraktijken (o.a. medisch specialisten). Daarnaast worden nieuwe (persoons-)statistieken over de kosten van zorg per persoon op basis van de registraties van de verzekeraars opgezet, mits deze registraties tijdig beschikbaar zijn. Er wordt een generieke statistische methode opgesteld waarmee een consistente en kwalitatief goede microdataset voor zorginstellingen kan worden samengesteld op basis van alle beschikbare gegevensbronnen. De toepassing van deze methode resulteert in een prototype voor het Zorg Statistisch Bestand (ZSB), een satelliet van het Economisch Statistisch Bestand (ESB).

Ook op het gebied van de **persoonsstatistieken over gezondheid en zorggebruik** vindt in 2007 een aantal nieuwe ontwikkelingen plaats. De pilot Perinatale Registraties wordt afgerond en een nieuwe (persoons-)statistiek op basis van de huisartsenregistratie wordt ontwikkeld. Het herontwerp van de doodsoorzakenstatistiek zal in de tweede helft van 2007 leiden tot enkele kleine verbeteringen en de eerste stappen op weg naar elektronisch aanleveren en elektronisch coderen.

Het onderdeel medische consumptie in POLS wordt gereviseerd en er komt een publicatie met nieuwe trendcijfers op basis van POLS-gegevens. De nieuwe **statistiek Gezonde levensverwachting** wordt verder uitgebreid. In samenwerking met het expertisecentrum Lange tijdreeksen zullen lange tijdreeksen gemaakt worden voor zowel de diagnostische ziekenhuizen als de gezonde levensverwachting, op voorwaarde dat de daarvoor benodigde bestanden kunnen worden verzameld.

In 2007 worden activiteiten opgestart wat betreft de ontwikkeling van **ziekenhuisstatistieken** (inclusief polikliniekzorg) op basis van de nieuwe registratie van Diagnose Behandeling Combinaties (DBC's), de acquisitie van persoonsregistraties op het gebied van AWBZ, medicijngebruik en GGZ en de opzet van nieuwe aanbodstatistieken over jeugdzorg, maatschappelijke opvang en commerciële zorgaanbieders.

5. Geïntegreerde informatievoorziening vergrijzing

Begin 2^e helft van 2007 verschijnt in het kader van de financieel-economische aspecten van vergrijzing een eerste statistiek over de arbeidsgerelateerde pensioenaanspraken. Eind 2007, begin 2008 volgt een eerste **geïntegreerde pensioenaansprakenstatistiek** waarin de verschillende pijlers gecombineerd worden.

De eerste pijler, de AOW-aanspraken, is al in 2005 voor het eerst gepubliceerd. De data van de eerste gedeeltelijke uitvraag voor de tweede pijler en de statistiek van medio 2007, wordt begin 2007 verwacht. Een complementaire uitvraag voor de geïntegreerde pensioenaansprakenstatistiek staat gepland voor de eerste helft van 2007. Voor de derde pijler, individueel gespaarde pensioenen, is de planning nagenoeg gelijk. Via het Verbond van Verzekeraars is een uitvraag gedaan bij een vijftal verzekeraars. Data worden begin 2007 verwacht. Later in 2007 volgt een volledige uitvraag om de geïntegreerde pensioenaansprakenstatistiek te completeren. Deze statistiek geeft een compleet overzicht van de pensioenaanspraken van de Nederlandse bevolking van 15-64 jaar. De resultaten worden gepubliceerd in StatLine en door middel van diverse publicaties.

Vanuit de sociaal-economische invalshoek van vergrijzing komen in 2007 resultaten beschikbaar van het project ‘arbeidspositie van ouderen en het proces van pensionering’. Ook wordt gestart met de ontwikkeling van de informatie over de gevolgen van vergrijzing voor medische consumptie. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij het speerpunt Zorg. Tegelijkertijd zal er een nieuwe statistiek ontwikkeld worden over vermogensoverdrachten. De nieuwe informatie wordt gepubliceerd in de vorm van StatLine-publicaties en artikelen in CBS-media, zoals Webmagazine en Sociaal-Economische Trends.

In 2007 worden de volgende (tussen) resultaten behaald:

Publicatie resultaten eerste pijler pensioenaanspraken:

- Reguliere publicatie AOW-aansprakenstatistiek ultimo 2006 wordt 1^e helft van 2007 verwacht.

Realisatie tweede pijler pensioenaansprakenstatistiek:

- Analysebestand pensioenfondsen en verzekeraars en rapportage (1^e helft van 2007);
- Eerste publicatie tweede pijler pensioenaansprakenstatistiek: StatLine-tabellen, webartikel (2^e helft 2007);
- Publicatie set (of ander extern) artikel (2^e helft van 2007);
- Rapportage uitbreiding statistiek eerste fase: voorlichten en voorbereiden dataverzameling (1^e helft van 2007);
- Rapportage uitbreiding statistiek tweede fase: verzameling en verwerking gegevens pensioenfondsen en verzekeraars (2^e helft van 2007).

Realisatie derde pijler pensioenaansprakenstatistiek:

- Rapportage eerste fase: voorlichten en voorbereiden dataverzameling (1^e helft van 2007);
- Rapportage tweede fase: verzameling en verwerking gegevens verzekeraars (2^e helft van 2007);
- Rapportage derde fase: data-analyse (2^e helft van 2007);
- Eerste publicatie derde pijler pensioenaanspraken: StatLine-tabellen, webartikel, extern artikel (2^e helft van 2007).

Realisatie geïntegreerde pensioenaansprakenstatistiek:

- Eerste publicatie geïntegreerde pensioenaansprakenstatistiek: StatLine-tabellen, webartikel, extern artikel (2^e helft van 2007, 1^e helft 2008).

Over de resultaten van verschillende onderdelen worden externe publicaties verzorgd. De genoemde data zijn sterk afhankelijk van tijdige en volledige gegevenslevering door pensioenfondsen en verzekeraars.

6. Ruimte, wonen en mobiliteit

Nadruk wordt in 2007 gelegd op het beschikbaar stellen van laag-regionale gegevens, met name ten behoeve van het benchmarken van lokaal en regionaal beleid. In overleg met het Interprovinciaal Overleg wordt daarnaast in de eerste helft van 2006 onderzoek gedaan naar het ontwikkelen van een provincie-monitor. Met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) wordt in het eerste kwartaal onderzocht of VNG en CBS samen in het vierde kwartaal een publicatie kunnen ontwikkelen over de **staat van de gemeente** ("Leven in Nederland"). Het CBS stelt in het derde kwartaal van 2007 een onderzoeksrapport op over de mogelijkheden van een geografische presentatie van wijk- en buurtcijfers op het Internet.

In het eerste kwartaal worden de **Kerncijfers Wijken en Buurten** teruggelegd naar 2000 en het aantal kenmerken wordt gedurende heel 2007 uitgebreid. In het Woningregister wordt in het eerste kwartaal het onderscheid tussen huur en koop opgenomen. Dit wordt in een reguliere laagregionale statistiek over de eigendomsverhoudingen van woningen gepubliceerd. Nieuwe statistieken worden in het vierde kwartaal ontwikkeld over omgevingskenmerken en dichtheden van voorzieningen.

Eind 2007 wordt de afbakening van de **bevolkingskernen** geactualiseerd. Vooraf vindt onderzoek plaats of de afbakening zal plaatsvinden over 2003 op basis van het bestand Bodemgebruik 2003 of dat op een andere wijze afbakening kan plaatsvinden naar de situatie van 2006.

Vanuit de maatschappelijk actuele problematiek van (des)integratie van bevolkingsgroepen met name in de grote steden bestaat op diverse geografische niveaus behoefte aan statistische informatie over de **sociaal-economische en demografische differentiatie, dynamiek en voorzieningenniveau**. Voor de 100 000-plus gemeenten komen er meer details, in het kader van onder meer de door de EU gecoördineerde periodieke "Urban Audit" (Europees stedenonderzoek).

Na 2007 zal prioriteit worden gegeven aan de aansluiting tussen de huidige CBS-informatie en de informatie die beschikbaar komt uit de in het kader van het programma **Stroomlijning Basisgegevens** ontwikkelde Basis Gebouwen Registratie, Basisregistratie Adressen, Basisregistratie Kadaster (percelen) en Basisregistratie Topografie (geografie). Hierbij gaat het met name om het benutten van de mogelijkheden die de nieuwe basisregistraties bieden voor verbetering van de laag-regionale statistieken (betere koppeling van gegevens aan de juiste wijk of buurt) en de statistieken over het vastgoed.

7. Onderwijs

Het speerpunt Onderwijs krijgt in 2007 invulling via drie **deelprojecten**:

1. Intensievere benutting van het onderwijsnummer door het samenstellen van **longitudinale onderwijsinformatie** (stromen en cohorten) met bijzondere aandacht voor achtergrondkenmerken van leerlingen en hun ouders en de (eerste) bestemming buiten het onderwijs. Dit deelproject omvat outputgerichte analyses op drie gebieden: onderwijsrendement, leerlingenstromen in het secundair onderwijs (waaronder voortijdig schoolverlaten) en de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt. Daarnaast voorziet het in het opzetten van een **SSB-Satelliet Onderwijs**, een set van koppelbare en relevante (afgeleide) gegevens uit de onderwijsnummerbestanden en persoonsbestanden van andere thema's. De analyse-activiteiten leveren tevens output of bouwstenen voor samenwerkingsverbanden met het ministerie van OCW (Beleidsinformatie Onderwijsnummer), NWO (schoolloopbaanonderzoek) en het CITO (toelatings- en doorstroomonderzoek Eindtoets Basisonderwijs);
2. Verbeteren samenhang tussen **onderwijsfinanciën** en **onderwijsdeelname** aan de hand van bruikbare indicatoren die een relatie leggen tussen de ingezette middelen en prestaties van het onderwijs en die consistent zijn met informatie uit de Nationale rekeningen (kosten en financiering van onderwijs in samenhang met de bijbehorende volumegegevens van leraren, leerlingen en studenten en de sociaal-economische effecten, waaronder de resultaten van leerlingen);
3. Ontwikkelen van een **Statistiek leren van volwassenen**, waaronder de Europees verplichte "Adult Education Survey" (het volgen van formeel en niet-formeel onderwijs door personen van 15 tot en met 64 jaar).

De drie deelprojecten leveren eind 2007 over de volgende onderwerpen **producten** in de vorm van StatLine-tabellen, artikelen, notities of methodiekbeschrijvingen op:

- Informatie over het rendement in het voortgezet onderwijs;
- Informatie over voortijdig schoolverlaten (inclusief bestemming) en stromen van voortgezet onderwijs naar middelbaar beroepsonderwijs;
- Informatie over de overgang van hoger onderwijs naar arbeidsmarkt (verbijzonderd naar studierichting) en van voortgezet onderwijs naar arbeidsmarkt;
- Een set indicatoren over de samenhang tussen onderwijsfinanciën en onderwijsdeelname (nieuwe of verbeterde bestaande) volgend op de behoefte-inventarisatie eind 2006 (specificatie gewenste indicatoren) onder externe gebruikers;
- de statistiek leren van volwassenen; een specificatie van de door de ministeries gewenste kernindicatoren. Voorts zal een in 2008 uit te voeren pilot-onderzoek in het kader van de Enquête Beroepsbevolking worden voorbereid, gericht op de meting van kernindicatoren van formeel en niet-formeel onderwijs conform de prioritering die is aangebracht door de verantwoordelijke departementen.

8 & 14. Kenniseconomie en Productiviteit

In 2005-2006 is het CBS begonnen aan een inhaalslag op het gebied van productiviteit en kenniseconomie. In 2007 wordt het speerpunt verder uitgebouwd en ontwikkeld onder 3 deelprojecten:

1. **Productiviteitsmeting en -analyse.** In dit project worden consistente productiviteitsstatistieken en analyse op macro, meso en microniveau ontwikkeld. De “groei-rekeningen” zullen in productie worden genomen bij de nationale rekeningen. Daarnaast wordt een microdata-omgeving verder uitgebouwd. Door deze datasets op consistente wijze op te stellen, wordt het mogelijk om bedrijfstakken en thematische (bv. R&D en innovatie) productiviteitsstudies uit te voeren die zowel vanuit de macro- als micro-economische data worden geanalyseerd. Verder wordt ook nog een reeks studies op het gebied van microproductiviteit gepubliceerd. De reikwijdte van de groeirekeningen worden uitgebreid met tijdreeksen van de niet-financiële balansen voor voorraden, land en minerale reserves.
2. **Kennismodule.** In 2007 wordt de “kennismodule” die in het verleden is ontwikkeld in productie genomen (2^e helft 2007). Het doel van de module is het belang van kennis voor de economie in kaart te brengen. Daarnaast maakt de kennismodule het mogelijk om de analyses van de groeirekeningen te verdiepen en om productiviteitsanalyses te doen op het gebied van R&D, ICT en opleidingsniveaus. Ook wordt veel aandacht besteed aan de internationale stromen van R&D, waarbij nauw wordt samengewerkt met het 3de deelproject en wordt deelgenomen aan de internationale discussie op dit gebied.
3. **Uitbreidingen Kenniseconomie.** Dit deelproject omvat 4 onderwerpen: Internationalisering R&D, Vernieuwing innovatiebegrip en Innovatie in de overheidsdienstverlening (e-government).

10. Uitbreiding prijs- en volume-informatie

Dit speerpunt bestaat uit drie onderdelen, “**Prijsmeting in- en uitvoer van goederen**” (voortzetting van een bestaande project, dat vorig jaar onder het speerpunt Handel en Diensten viel), “**Prijs- en volume-indicatoren Grond- water en wegenbouw (GWW)**” en “**Nieuwe outputinstrumenten voor prijzen**”.

Het eerste onderdeel zal eind 2007 ertoe leiden, dat prijsindexcijfers worden samengesteld voor (met name) de wederuitvoer.

Het tweede onderdeel moet eind 2007 leiden tot betrouwbare informatie over prijs- en volumeontwikkeling in de GWW.

Tot nu toe ontbreekt een systematisch overzicht van alle prijzenstatistieken en de verbanden daartussen. In 2007 zal een elektronisch prijzenbericht ontwikkeld worden, waarin structurele volgtijdelijke analyses van de verbanden gepresenteerd worden. Dit zal niet alleen meer publiciteit genereren, maar ook de geloofwaardigheid van de statistieken vergroten. Realisatie van het elektronische prijzenbericht is voorzien in de 2^e helft van 2007.

11. Verdieping en verbreding Handel en diensten

In een economie waarin de handel en dienstensector de boventoon voert, ligt het belang van een goede beschrijving van die sector voor de hand. Vanuit de constatering in het meerjarenprogramma 2004-2008 dat de statistieken over dienstverlening aanzienlijk minder ver zijn ontwikkeld dan die over landbouw en industriële productie, is een speerpuntproject gestart dat in deze kennislacune moet voorzien. Dienstverlening omvat een zeer breed terrein. Om de ontwikkeling van deze branches in de dienstverlening met hun specifieke eigenschappen (grote dynamiek, relatief belangrijke rol van het midden- en kleinbedrijf, grote diversiteit) goed te kunnen monitoren en verklaren, kan het nodig zijn extra variabelen uit te vragen en een andere, meer flexibele, onderzoeksopzet te kiezen dan bij de meer traditionele sectoren.

De projecten binnen dit speerpunt richten zich met name op de commerciële dienstverlening, de handel, de sector vervoer, opslag en communicatie en de quartaire sector.

Resultaten in 2007 zijn ondermeer dat de lacunes in de informatievoorziening op het gebied van de commerciële dienstverlening worden opgevuld (gereed: eind 2007).

De lacunes op het gebied van de handel, vervoer, opslag en communicatie en de quartaire sector worden in 2007 in kaart gebracht (einddatum: 3^e kwartaal 2007), best practises worden onderzocht en nagegaan wordt hoe secundaire bronnen kunnen worden ingezet en of de primaire waarneming moet worden aangepast (einddatum: 4^e kwartaal 2007).

In samenwerking met Eurostat en andere EU-lidstaten wordt het deelproject *International sourcing* uitgevoerd. Dit omvat het uitvoeren van een onderzoek bij een aantal grote bedrijven over outsourcing in de afgelopen jaren en de plannen voor outsourcing in de komende jaren. Koppeling van de surveydata met microdata uit andere (primaire en secundaire) bron maakt het mogelijk een set van indicatoren ten aanzien van international sourcing te ontwikkelen. Dit is gepland voor eind 2007. Een methodologisch rapport volgt in 2008.

12. Snelle conjunctuurindicatoren

In het MJP 2004-2008 ligt het accent bij het speerpunt “Snelle Conjunctuurindicatoren” vooral op versnelling. Ten grondslag hieraan lag het CBS-beleid voor *First for Europe*, zoals vastgesteld in januari 2003. Hierin had het CBS zich ten doel gesteld om voor de belangrijkste Europese cijfers (in eerste instantie de variabelen volgende uit het EFC-actieplan en de *Principal European Economic Indicators*) tot de snelste drie landen binnen Europa te behoren.

Ondertussen heeft het CBS de ambities met betrekking tot *First for Europe* verkleind. Het CBS-beleid voor *First for Europe*, zoals opnieuw gedefinieerd in juni 2004, is op hoofdlijnen dat het CBS zich ten doel stelt om voor de Europese variabelen en statistieken te voldoen aan de Europese wettelijke verplichtingen. Dit betekent dat is afgestapt van het uitgangspunt om voor de belangrijkste Eurozone cijfers tot de drie snelste landen van de EU te behoren. Hierbij wordt nog opgemerkt dat Europa, en dan met name de Europese Centrale Bank, veel belang hecht aan gelijktijdige publicatie van de cijfers van de lidstaten.

Inmiddels voldoet het CBS aan de termijnen die gelden voor de genoemde variabelen, zodat er geen directe noodzaak is om te onderzoeken op welke wijze nog verdere substantiële versnelling kan plaatsvinden¹⁾. Daarom is ervoor gekozen om het accent in 2007 vooral te leggen op verbreding en verdieping en minder op versnelling.

In het stelsel van conjunctuur-relevante kortetermijnstatistieken van het CBS zijn nog verschillende lacunes aan te wijzen, terwijl de beschikbaarheid van nieuwe bronnen de mogelijkheid biedt om statistieken te maken, die tot nu toe zonder intensieve dataverzameling niet mogelijk bleken.

Wat de productiekant van het economische proces betreft, geldt dit vooral voor de dienstensector. Weliswaar zijn op kwartaalbasis inmiddels omzetstatistieken voor de commerciële dienstverlening opgezet en wordt, eveneens op kwartaalbasis, gewerkt aan het opzetten van prijsstatistieken voor deze terreinen, maar op maandbasis is er nog nauwelijks iets beschikbaar. Onderzocht wordt of WALVIS mogelijkheden biedt om voor (onderdelen van) de dienstensector een snelle productie-indicator op maandbasis te ontwikkelen.

Wat betreft de bestedingenkant van het economische proces, zijn er leemten op het terrein van de voorraden en de investeringen. Sinds de invoering van Impect2 (april 2003) worden voorraadgegevens maandelijks bij industriële bedrijven geënkquêteerd. De betrokken uitvraag heeft echter nog niet tot een publicatie geleid en er is nog weinig onderzoek gedaan naar de kwaliteit en bruikbaarheid van de gegevens. Het speerpunt leidt tot een concreet voorstel voor de publicatie van voorraadgegevens vanaf 2008.

Uit de gegevens die via WALVIS beschikbaar komen zijn mogelijk diverse arbeidsmarktindicatoren af te leiden die kunnen bijdragen aan een betere statistische conjunctuurbeschrijving. Verbreding van arbeidsmarkt-indicatoren kan ook plaatsvinden door een betere benutting van de Enquête Beroepsbevolking (EBB). Zo wordt de werkloosheid momenteel als voortschrijdend driemaandsgemiddelde gepubliceerd. Er lijken echter mogelijkheden te zijn om op basis van de EBB een echte maandindicator te berekenen. Daarnaast kunnen op basis van de EBB op maandbasis bijvoorbeeld het aantal baanvinders en baanverliezers worden berekend. Ten slotte is het in dit kader ook interessant om te onderzoeken of de conjunctuurtestgegevens van het CBS, TNS-NIPO en het EIB nog mogelijkheden bieden voor de ontwikkeling van stemmingsindicatoren voor de arbeidsmarkt. Op al deze terreinen zal een in 2007 een concreet voorstel voor nieuwe statistieken gedaan worden

Een ander terrein waarop het interessant is om te onderzoeken of een betere benutting van bestaande statistische gegevens mogelijk is, betreft het Consumenten Conjunctuur Onderzoek (CCO). Hierbij wordt met name gedacht aan een verbijzondering van de reguliere CCO-cijfers naar subpopulaties.

¹⁾ Hoewel niet moet worden uitgesloten dat de termijnen in de toekomst nog verder worden aangescherpt, valt dit op korte termijn niet te verwachten. De laatste tijd lijkt de prioriteit ook binnen Europa wat meer te liggen bij de nauwkeurigheid van de snelle ramingen, die hier en daar te wensen overlaat, en wat minder bij verdere versnelling. Daarbij komt nog dat de momenteel geldende termijnen nog lang niet door iedere lidstaat worden gehaald.

13. Rechtsbescherming en veiligheid

Het perspectief van het speerpunt Rechtsbescherming en veiligheid is de integratieve beschrijving van het veiligheidsterrein. Het zal een beschrijving van de strafrechtsketen opleveren, dat wil zeggen volgtijdelijke beschrijving van het proces van opsporing, vervolging en berechting van de verdachten en van de tenuitvoerlegging van de sancties.

In de **Veiligheidszorgrekeningen** worden actoren, functies, activiteiten van financiers en gebruikers van de veiligheidszorg en hun relaties benoemd. Het uiteindelijke doel van de Veiligheidszorgrekeningen is antwoord te geven op de vraag: wat kost het de samenleving om een goede veiligheidszorg te garanderen?

Het speerpunt Rechtsbescherming en veiligheid wordt in 2007 uitgevoerd aan de hand van vier **deelprojecten**:

- Veiligheidsmonitor Rijk (in samenwerking met de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie);
- SSB-satelliet Veiligheid (onveiligheidsgevoelens bij burgers, slachtoffers en daders van criminaliteit en beschrijving strafrechtsketen);
- Registers van politie en justitie;
- Veiligheidszorgrekeningen (kosten van de veiligheidszorg).

Het speerpunt Rechtsbescherming en veiligheid levert verspreid over 2007 de volgende **producten** op:

- In het derde kwartaal gegevens over verdachten van misdrijven;
- Uitkomsten van analyses over slachtoffers en daders van misdrijven worden gebruikt het samenstellen van diverse publicaties en monitors over specifieke groepen in de bevolking (zoals allochtonen en jeugd);
- Verrijking van de informatie over personen/huishoudens in Veiligheidsmonitor Rijk;
- In het vierde kwartaal resultaten analyse van de eerste levering van gegevens uit de registers van het Concern Informatiemanagement Politie (incidentenregistratie van de politiekorpsen) en verbetering Politiestatistiek.

In het vierde kwartaal eerste resultaten Veiligheidszorgrekeningen: Door wie (rechtstreeks en uiteindelijk betalende instantie) wordt er voor de geleverde zorg betaald? Aan wie (producent van diensten/actor) wordt welk bedrag voor de geleverde zorg betaald? Voor welke activiteiten/functies wordt er betaald?

15. Internationale economische relaties

In het nationale en internationale maatschappelijke debat is dringend behoefte aan samenhangende informatie over de effecten van globalisering en internationalisering op de welvaartsverdeling en werkgelegenheid.

Centraal in de themagerichte aanpak staat het (onderzoeks)kader van definities en analysemodellen zoals dat in het nationale en internationale onderzoek wordt gehanteerd. Belangrijke onderdelen van dit kader zijn in het in 2005 verschenen 'Handbook on Economic Globalisation Indicators' van de OESO beschreven. Daarnaast spelen specifiek Nederlandse vraagstukken, zoals beschreven in diverse beleidsdocumenten van het Ministerie van Economische Zaken, een belangrijke rol.

De volgende producten worden in 2007 gerealiseerd:

- Een onderzoeksrapport dat de lacunes in de informatiebehoefte beschrijft met een horizon van middellange tot lange termijn. Het onderzoek is gericht op het in kaart brengen van relevante samenhangen (centrale vragen) en het voorkomen van overlap in interne en externe studies (2^e kwartaal 2007);
- Cijferreeksen die passen in de nationale en internationale kaders. In het bijzonder aansluiting bij de indicatoren van de Lissabon agenda, en de door OESO voorgestelde indicatoren gelden daarbij als belangrijke ijkpunten.(4^e kwartaal 2007);
- Artikelen en externe bijdragen op het gebied van globaliseringsonderzoek, afgestemd met vakgenoten en collega's binnen en buiten het CBS (peer review) (4^e kwartaal 2007);
- Microbestanden voor verder onderzoek binnen de kaders van het CvB en CEREM.(3^e kwartaal 2007).

16. Benchmarking

Bedrijven die deelnemen aan CBS-statistieken hebben vaak geen idee wat er met hun gegevens gebeurt en zien daarom ook niet in waarom het belangrijk is dat zij deelnemen aan de enquêtes. Het invullen van een vragenlijst brengt slechts kosten en moeite met zich mee en het levert het bedrijf ogenschijnlijk niets op. De motivatie om gegevens te verstrekken is daarom niet erg groot en de kwaliteit van de gegevens niet altijd even goed. Ervaringen in andere landen laten zien dat de motivatie wordt verhoogd als het statistiekbureau aangeeft wat het belang is van de statistieken en wat de door de bedrijven beschikbaar gestelde gegevens daaraan bijdragen. Bovendien blijkt de bereidheid om mee te werken nog groter te zijn indien het Bureau iets kan terugleveren dat voor het deelnemende bedrijf zelf of voor de bedrijfstak waartoe het bedrijf behoort aantoonbaar interessant is.

Door middel van de snelle teruglevering van eigen gegevens in relatie met branchegegevens willen we laten zien wat het CBS voor het individuele bedrijf kan betekenen. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de imagoverbetering van het CBS. Daarnaast willen we laten zien waarvoor het CBS de gevraagde gegevens nodig heeft. Op termijn zal dit hopelijk leiden tot responsverbeterend gedrag van de berichtgever. Ten slotte willen we laten zien onder andere door intensieve samenwerking met het bedrijfsleven dat dit project een bijdrage levert aan de verlaging van werkelijke en gepercipieerde lastendruk.

In 2006 is een pilot 'Incentive voor bedrijven Korte termijnstatistieken (KS)' gestart waarin een op-maat-gemaakte benchmark mailing "Uw bedrijfsbarometer" aan een tweetal branches (horeca en uitzendbureaus) wordt verstuurd. De benchmarkinformatie voor de horeca heeft betrekking op de omzet en voor de uitzendbranche op de uitzenduren. Deze pilot loopt tot halverwege 2007. In het deelproject 'Implementatie Incentive voor bedrijven KS' wordt deze benchmarkmailing in het proces geïmplementeerd, opdat deze mailing uitgebreid en gecontinueerd kan worden.

Het deelproject 'Incentive voor bedrijven Productiestatistieken (PS)' levert in 2007 een pilotversie van een op-maat-gemaakte benchmark mailing voor nog nader te bepalen branches. Deze pilot wordt in het voorjaar van 2007 uitgevoerd. Vervolgens wordt ook voor de PS deze benchmarkmailing geïmplementeerd in het proces.

In een laatste deelproject worden in 2007 elektronische versies van incentives voor KS en PS ontwikkeld voor de website van het CBS, bijvoorbeeld onder het kopje “Mijn CBS.nl”. De implementatie hiervan is afhankelijk van de ontwikkeling van een onderdeel van de CBS-website voor bedrijven.

17. Prestatie-indicatoren overheid

In het MJP 2004-2008 is de aandacht gericht op de ontwikkeling van prestatie-indicatoren voor de overheid. Voor een belangrijk deel werd het voornemen tot het ontwikkelen van dat speerpunt gevoed door het overheidsbrede project ‘Van Beleidsbegroting Tot Beleidsverantwoording’ (VBTB). Een kernelement hierbij is het in beeld brengen van de outcome van beleid naast de meer traditionele meting van output. Hiermee samen hangt het nog steeds actuele streven van het CBS om te komen tot de samenstelling van samenhangende informatie over diverse beleidsterreinen, waarbij diverse statistische uitkomsten kunnen worden gecombineerd.

Bij de uitwerking van de voornemens uit het MJP is een aantal initiatieven ontwikkeld, zonder dat daarbij een centraal speerpunt is georganiseerd. Op het gebied van de gezondheid worden diverse aspecten op elkaar betrokken om tot samenhangende informatie te komen. Ook op andere terreinen, zoals veiligheid zijn deze ontwikkelingen in gang gezet. Bij de statistieken over overheidsfinanciën vindt in het IV3 project (Informatie Voor Derden) via het CBS een concentratie van de informatievoorziening plaats van lokale overheden naar de centrale overheid, waardoor op gerichte en eenduidige wijze informatie kan worden samengesteld.

De noodzaak tot het grootschalig ontwikkelen van specifieke indicatoren is daarnaast sterk verminderd doordat met name de ministeries intern diverse maatstaven voor het VBTB proces hebben ontwikkeld. Statistische informatie voor het opstellen van indicatoren wordt wel in belangrijke mate vanuit het CBS geleverd. Het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB), in 2002 van start gegaan, komt tegemoet aan wensen van ministeries door advisering over aanpak en ontwikkeling van onderzoek, het uitvoeren van onderzoek in opdracht en door het ter beschikking stellen van microdata waarop onderzoek kan worden uitgevoerd.

Dit maakt dat een verdere centrale ontwikkeling van het voorgenomen speerpunt ‘prestatie-indicatoren overheid’ niet langer noodzakelijk is.

Bijlage C: Programma-uitbreidingen ten gevolge van EU-verplichtingen

Waar in hoofdstuk 6 de voor het CBS relevante internationale ontwikkelingen werden vermeld, worden in deze bijlage de wijzigingen in het statistisch programma voortvloeiend uit EU-regelgeving opgesomd. Daarbij wordt aangegeven welke werkzaamheden dit met zich meebrengt.

Aanpassing NACE 2007

Per 1-1-2008 worden nieuwe versies van de activiteitenclassificaties ‘International Standard Industrial Classification of all economic activities’ (ISIC) en ‘Statistical Classification of economic activities in the European Community (NACE 2007) en daarvan afgeleid de nationale Standaard Bedrijfsindeling (SBI) ingevoerd. Dit betekent dat bedrijven in het Algemeen Bedrijfsregister (ABR) vanaf dat moment volgens de nieuwe classificatie moeten zijn gecodeerd. De omcodering wordt in 2007 uitgevoerd. Het plan is om dit project samen met de Kamers van Koophandel uit te voeren. Met deze samenwerking wordt bereikt dat in het Handelsregister, waarin bedrijven ook naar de SBI (onder de naam BIK) worden ingedeeld, de bedrijven eveneens van een actuele code zijn voorzien. Voor het ABR is het Handelsregister de bron voor informatie over economische activiteiten.

Structural Business Statistics

Mogelijk wordt in de loop van 2007 het voorstel tot wijziging van de **Structural Business Statistics (SBS)** verordening aangenomen. Deze wijziging omvat afzonderlijke modules voor “demografie van bedrijven” en voor “zakelijke dienstverlening”. Het CBS stelt reeds geharmoniseerde gegevens over oprichtingen, overlevingskansen en opheffingen van bedrijven samen.

De module over **zakelijke dienstverlening** vereist een onderverdeling naar producten die waarschijnlijk volledig aan de bestaande vraagstelling kan worden ontleend. In het huidige voorstel vereist deze module ook een onderverdeling van afnemers naar geografische locatie. Deze onderverdeling is nog niet beschikbaar. Verder wordt het waarnemingsgebied uitgebreid, onder andere met **audiovisuele diensten**. De statistiek audiovisuele diensten wordt hiertoe in 2007 herzien en aangepast aan de EU-vereisten.

Er wordt getracht de verplichte uitbreidingen ten gevolge van de SBS-verordening met zo min mogelijk uitbreiding van de enquêtedruk te laten plaatsvinden.

Spoorvervoer

In het tweede kwartaal van 2007 wordt de volledige implementatie van de **verordening Spoorvervoer** afgerond. De reeds bestaande dataset wordt daartoe uitgebreid met gegevens over ongevallen, de infrastructuur en aantal reizigerskilometers. Het CBS probeert zoveel mogelijk informatie te halen uit reeds beschikbare bronnen. De toename van de administratieve lastendruk zal daardoor zeer beperkt zijn, temeer daar het maar om een gering aantal (spoorweg)bedrijven gaat die de informatie moeten leveren. De volledige implementatie van deze verordening uit 2003 kost meer capaciteit dan was voorzien.

Foreign Affiliates Trade Statistics

De in voorbereiding zijnde nieuwe **FATS Verordening (Foreign Affiliates)** brengt een andere vorm van rapportageverplichtingen met zich mee: De eerder in pilots gevraagde FATS-data worden nu verplicht. Verder zullen in nieuwe pilots nieuwe variabelen worden gevraagd. Vervolgens zullen deze mogelijk aan de verplichte materie worden toegevoegd. De FATS-statistieken brengen de buitenlandse invloed op het Nederlandse bedrijfsleven in kaart (Nederlandse dochters van buitenlandse bedrijven) en vice versa (buitenlandse dochters van Nederlandse bedrijven). De nieuwe rapportage verplichtingen leiden niet tot een verzwaring van de administratieve lasten. De gevraagde gegevens zijn uit bestaande statistieken en reeds beschikbare registraties te halen.

Energie

In 2007 wordt een nieuwe verordening van kracht voor de **verplichte levering van (fysieke) energiegegevens**. Alle gegevens die in de verordening worden gevraagd, worden al (vele) jaren regulier geleverd en maken deel uit van het werkprogramma van het CBS. Een uitzondering hierop is de levering van data over duurzame energie. De werkzaamheden voor de waarneming hiervan worden sinds enkele jaren rechtstreeks door EZ gefinancierd d.m.v. een meerjarig contract. Deze werk-voor-derden-financiering zal vervangen worden door opname in het reguliere programma door in het kader van de nieuwe verordening (waaronder ook de data over duurzame energie vallen) een EU-claim in te dienen. Bij de 8^e tranche EU-claim-aanvraag zal dit worden meegenomen.

Bij Energieprijzen is in 2006 een onderzoek verricht naar de waarneming van **industriële eindgebruikerprijzen van aardgas en elektriciteit** conform de herziene EU-richtlijn. Volgens deze richtlijn zullen gemiddelde prijzen worden gepubliceerd binnen zogenaamde bandbreedtes van hoeveelheden afgenomen elektriciteit (MWh) en aardgas (GJ). In 2006 is gestart met proefwaarneming bij de energiebedrijven. In 2007 zal worden overgegaan op reguliere waarneming van deze prijsgegevens.

Sociale statistiek

Gelet op de toenemende informatiebehoefte op sociaal terrein wordt in Europees verband gewerkt aan een **Europees systeem van sociaal statistische survey modules** (E4SM – European System of Social Statistical Survey Modules). De lidstaten zijn daarbij vrij in de keuze, of deze modules worden toegevoegd aan bestaande enquêtes, of dat deze als zelfstandig survey worden uitgevoerd. Hierdoor kan in de toekomst op efficiënte wijze worden tegemoetgekomen aan het groeiend aantal statistiekverordeningen met betrekking tot de sociale statistieken. In 2007 werken Eurostat, de nationale statistische bureaus en de Europese beleidsmakers scenario's uit wat betreft gewenste inhoud, prioriteit en periodiciteit, steekproefomvang en financiering van de verschillende modules.

Migratie en asielprocedure

In het kader van de uitvoering van het Europese actieplan voor de verzameling en analyse van **communautaire statistieken over migratie en internationale bescherming** zal het CBS met ingang van 2008 meer gedetailleerde informatie moeten verstrekken over internationale migratie en asielprocedures binnen de EU.

Onderwijs

De verordening voor statistieken over het **onderwijs en levenslang leren** legt een wettelijke basis onder de periodieke levering van onderwijsstatistieken - de gezamenlijke UNESCO, OESO en Eurostat gegevensuitvraag - en verplicht de landen tot nieuwe gegevensleveringen over leren door volwassenen (Adult Education Survey). In 2007 worden de voorbereidende werkzaamheden voor deze gegevensleveringen voortgezet (zoals onderzoeksdesign, definities van variabelen en vragenlijstontwikkeling).

Gezondheid

In 2007 worden de voorbereidende werkzaamheden wat betreft onderzoeksopzet, definities van variabelen en inhoud vragenlijst voortgezet gericht op de uitvoering van een verordening voor een **Europese gezondheidsenquête** (European Core Health Interview Survey, ECHIS). Ook op het terrein van gezondheid en langdurige zorg wordt binnen de EU de “open coördinatiemethode” ontwikkeld met de daaraan gekoppelde prestatie-indicatoren, waarvoor het ECHIS periodiek essentiële informatie moet leveren.

Sociale bescherming

Aanvaarding van de verordening betreffende het **Europees systeem van geïntegreerde statistieken voor de sociale bescherming** (ESSOBS) in 2007 legt een juridische basis onder het opstellen van de statistieken van sociale bescherming. Op termijn is een beperkte uitbreiding gegevensleveringen aan Eurostat voorzien. De voorziene uitbreiding betreft met name informatie over pensioenen en pensioenstelsels en over netto sociale uitkeringen.

Arbeidsmarkt

Ten behoeve van het monitoren van de inspanningen en resultaten van de Europese Werkgelegenheidsstrategie levert het CBS periodiek informatie aan voor de **Labour Market Policy database** (LMP). In 2007 wordt met name aandacht besteed aan de aansluiting tussen de prestatie-indicatoren die nationaal worden gebruikt voor de “sluitende aanpak” en die zoals opgenomen in de LMP.

Naar verwachting zal de Europese Commissie eind 2006 een aangepast voorstel indienen voor een verordening betreffende een **Europese vacature-enquête**. Hierbij moet de informatie over de vraagzijde van de Europese arbeidsmarkt worden verbeterd. Aanvaarding van het voorstel door het Europese Parlement en de Raad van ministers legt een wettelijke basis onder de nu nog vrijwillige gegevensleveringen per kwartaal aan Eurostat over openstaande vacatures. Uitvoering van deze aangepaste verordening leidt niet tot extra lastendruk bij het bedrijfsleven.

In 2007 wordt in kader van de Europese Enquête Beroepsbevolking (**Labour Force Survey**) aan Eurostat onder meer gerapporteerd over de resultaten van de in 2006 voorgescreven speciale module over de overgang van werk naar pensionering. Daarnaast worden de data verwerkt van de in 2007 voorgescreven speciale module over arbeidsongevallen en werkgerelateerde gezondheidsproblemen. Ten slotte wordt de inhoud en vraagstelling voorbereid van de in 2008 voorgestelde speciale module over de arbeidsmarktsituatie van migranten en hun directe nakomelingen.

Inkomen en levensomstandigheden

Ten behoeve van de Europese statistiek van inkomens en levensomstandigheden (**European Community Statistics on Income and Living Conditions**) worden eind 2007

gegevens over 2006 aan Eurostat opgeleverd. Tevens wordt aan Eurostat gerapporteerd over de resultaten van de in 2006 voorgeschreven speciale module over sociale participatie. In 2007 worden de gegevens verzameld voor de speciale module over huisvestingsomstandigheden. Ten slotte wordt de inhoud en vraagstelling van de in 2008 voorgestelde speciale module over problematische schulden en financiële uitsluiting van huishoudens voorbereid.

Regionale statistieken

In het kader van de verordening inzake de **Nomenclature of Territorial Units for Statistics** (NUTS) moeten de EU-lidstaten regionale gegevens aanleveren volgens bepaalde richtlijnen. Teneinde de data vergelijkbaar in tijd te maken moeten de data met terugwerkende kracht telkens worden gecorrigeerd voor gemeentegrenswijzigingen. Dat zal voor het CBS op een uniforme wijze moeten gebeuren. In 2007 worden hiervoor tools ontwikkeld.

Ten behoeve van het Europese grote-stedenbeleid voert het CBS in samenwerking met O+S Amsterdam (namens de Vereniging voor Statistiek en Onderzoek) de **Urban Audit 2006** uit, waarbij voor 31 Nederlandse steden en hun binnenstedelijke gebieden en stadsgewesten voor bijna 300 variabelen gegevens worden verzameld. De Urban Audit 2006 is de derde Urban Audit die in EU-verband wordt uitgevoerd en waarvan de gegevens in 2007 beschikbaar komen. Dit Europese stedenonderzoek stelt de verschillende deelnemende steden in staat hun stad te vergelijken met andere steden in de EU.

Nationale rekeningen

In het najaar van 2006 zullen de onderhandelingen over de herziening van de EU-verordening met de aanlevering van **Nationale rekeningen** gegevens worden afgerond. De nieuwe verordening gaat dan per 1 januari 2007 van kracht worden. Ten opzichte van de huidige verordening bevat het nieuwe leveringsschema een aantal uitbreidingen, vooral op het vlak van gegevens op kwartaalbasis. Deze uitbreidingen sluiten vooral aan op wensen van de Europese Centrale Bank en andere belangrijke gebruikers van macro-economische gegevens op Europees niveau.

Bijlage D: Begroting 2007

In voorgaande hoofdstukken zijn de doelstellingen voor het jaar 2007 uiteengezet. In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de gebudgetteerde kosten en wordt een toelichting gegeven op de belangrijkste ontwikkelingen van het CBS.

Winst en verliesrekening

Tabel 1 geeft het budget voor 2007. Dit budget is opgesteld op basis van de door de divisies ingediende budgetten aangevuld met richtinggevende afspraken met betrekking tot de ICT capaciteit.

Het budget is exclusief reorganisatiekosten en de kosten van het programma “vernieuwing” (Masterplan). Deze zijn opgenomen op de balans.

RESULTAAT 2007

Het totaalresultaat komt met € 2,9 mln. ruim € 1,8 mln. hoger uit dan het MJB 2005. Dit is met name het gevolg van vacatureruimte en hogere renteopbrengsten.

Tabel 1: Winst en verliesrekening

Bedragen in duizenden euro's	Budget 2007	Prognose 2006	Budget 2006	Realisatie 2005
Omzet	170.449	166.327	163.556	164.467
Omzet derden	10.624	11.908	8.359	10.780
Overloop Omzet	1.918	1.173	1.409	
TOTAAL BEDRIJFSOPBRENGSTEN	182.991	179.408	173.324	175.247
Personele lasten	126.972	118.019	129.169	125.133
Extern personeel	12.423	10.984	3.527	8.528
Huisvesting	18.033	16.528	15.141	15.329
Bureaunkosten	6.200	5.169	5.407	5.495
Automatiseringskosten	3.231	3.463	3.243	3.059
Totaal reis- en verblijfskosten	3.281	3.350	3.403	3.301
Totaal advieskosten	3.845	4.389	4.381	4.095
Overige bedrijfslasten	3.774	4.076	3.838	3.657
Afschrijvingen	4.330	4.391	5.365	4.584
BEDRIJFSLASTEN	182.089	170.369	173.474	173.181
Rente	2.000	2.500	700	1.255
Bijzondere baten en lasten				639
TOTAAL RESULTAAT	2.902	11.539	550	3.960

Het budget 2007 wordt sterk beïnvloed door een aantal niet-structurele activiteiten (herhuisvesting, kosten inrichting rekencentrum etc.). Voor een goede sturing van het CBS is dit onderscheid van belang. Uitgangspunt is dat tegenover de incidentele baten alleen incidentele kosten kunnen staan. Op die wijze wordt voorkomen dat het CBS meerjarige verplichtingen aangaat zonder dat daar een structurele dekking tegenover staat.

In tabel 2 is het budget 2007 gesplitst in de structurele- en incidentele activiteiten.

Tabel 2: Winst en verliesrekening structureel en incidenteel

Bedragen in duizenden euro's	Budget 2007	Structureel 2007	Incidenteel 2007
Omzet	170.449	168.949	1.500
Omzet derden	10.624	10.624	
Overloop Omzet	1.918	1.918	
TOTAAL BEDRIJFSOPBRENGSTEN	182.991	181.491	1.500
Personele lasten	126.972	129.061	-2.089
Extern personeel	12.423	6.048	6.375
Huisvesting	18.033	15.533	2.500
Bureaunkosten	6.200	6.200	
Automatiseringskosten	3.231	3.781	-550
Totaal reis- en verblijfskosten	3.281	3.281	
Totaal advieskosten	3.845	3.195	650
Overige bedrijfslasten	3.774	3.774	
Afschrijvingen	4.330	6.080	-1.750
BEDRIJFSLASTEN	182.089	176.953	5.136
Rente	2.000	0	2.000
Bijzondere baten en lasten	0	0	
TOTAAL RESULTAAT	2.902	4.538	-1.636

Ter toelichting het volgende:

- Structureel 2007: Hieronder is het going concern budget verantwoord inclusief de operationele bijstellingen van speerpunten en EU-tranches. Als gevolg van de herhuisvesting zullen de structurele kosten in 2008 toenemen;
- Incidenteel 2007: Hieronder zijn de volgende aspecten gepresenteerd. Per aspect kunnen meer kostenregels worden geraakt.
 - vacatureruimte -/- € 3,0 mln.
 - extra opleiding en naar voren halen speerpunten € 0,9 mln.
 - herhuisvesting (netto lasten) € 1,0 mln.
 - rekencentrum- en uitwijkfaciliteit € 3,2 mln.
 - inrichting DSO € 1,4 mln.
 - inhuur derden en advieskosten € 2,4 mln.
 - lagere afschrijving en huisvesting -/- € 2,3 mln.
 - interestbaten -/- € 2.0 mln.
 - **Totaal incidentele kosten** **€ 1,6 mln.**

Toelichting Winst en verliesrekening

Onderstaand volgt een beknopte toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen in de Winst- en verliesrekening zoals weergegeven in tabel 1.

BEDRIJFSOPBRENGSTEN

Netto omzet Ministerie Economische Zaken

Onder de omzet EZ zijn de in 2007 te ontvangen gelden ten behoeve van de uitvoering van het werkprogramma opgenomen. Een specificatie is weergegeven in tabel 3. In deze bijdrage is geen rekening gehouden met de loon- en prijsbijstelling 2007.

Tabel 3: Netto omzet Ministerie Economische Zaken

Bedragen in duizenden euro's	Budget 2007
Ontwerpbegroting 2007 (mail 27 sept. 2006)	171.316
Vergoeding ICT Intensivering	-3.000
Vergoeding REO 1999-2000	-1.117
Bijdrage herhuisvesting	1.500
ICT Pool	1.200
Statistiek wegvervoer (niet besteed 2006)	250
Veiligheidsmonitor	300
TOTAAL OPBRENGST EZ	170.449

Omzet derden

Hieronder vallen werk-voor-derden projecten, de opbrengsten gerelateerd aan de hand-havingsorganisatie en de huuropbrengsten van de inwonende instanties, zoals de Belastingdienst in Heerlen, B4Kids en SodM in Voorburg.

Overloop omzet

Betreft met name EU-ontwikkelprojecten bij MSP waarvan de omzet is ontvangen maar het werk deels in 2007 wordt opgeleverd.

BEDRIJFSLASTEN

Personele lasten

Deze zijn gebaseerd op loonniveau 2006 en een basisbezetting van 2.262 VTE. Vervolgens is rekening gehouden met gemiddeld 92 vacatures (€ 4,8 mln.). Om de productie te kunnen garanderen is onder de externe inhuur € 1,8 mln. gereserveerd.

Onder de personeelskosten is € 1,0 mln. opgenomen voor werving en selectie.

Verder is € 400k opgenomen voor MD- en potential ontwikkeling en € 425k voor extra opleidingen bij ITS.

Extern personeel

Hieronder vallen de kosten voor inhuur van externe ICT-capaciteit (€ 2,4 mln.) bij ITS, een reservering bij de beleidsreserve van € 1,75 mln. voor inhuur voor HABR en ESB, de projectkosten rekencentrum- en uitwijkfaciliteit (€ 3,25 mln.), kosten voor opzet DSO (€ 1,45 mln.), aanpassingen BISNIS (€ 0,5 mln.) en overige inhuur derden door divisies en staven (€ 3,1 mln.)

Huisvesting

Deze kosten zijn inclusief € 0,7 mln. die conform afspraak met EZ worden gereserveerd. De kosten van interieurreiniging vallen lager uit als gevolg van een nieuwe aanbesteding (- € 300k).

De kosten van energie stijgen aanzienlijk (20% in een periode van 2 jaar, € 500k).

Bureaunkosten

De belangrijkste kostenstijgingen zitten bij:

- Abonnementen en lidmaatschappen (€ 50k) in verband met de toegenomen prijzen, uitbreiding elektronische abonnementen en de licenties voor de portalfunctie. Dit is in lijn met de REO voorstellen;
- Extern uitbesteden van productie van publicaties (€ 150k);
- Interne verbinding Heerlen -Voorburg (+ € 250k) als gevolg van de inrichting externe rekencentrum- en uitwijkfaciliteit.

Reis- en verblijfkosten

De kosten woon- werkverkeer dalen in 2007. Als gevolg van het toenemende belang van internationale afstemming stijgen de reiskosten buitenland van € 395k naar € 545k.

Advieskosten

Onder de advieskosten is € 300k opgenomen voor de publiekscampagne “Wijk- en buurtcijfers”.

Verder vallen in 2007 de advieskosten € 240k lager uit dan in 2006 als gevolg van de overgang van de salarisadministratie naar LogicaCMG.

Afschrijvingskosten

De afschrijvingskosten vallen lager uit door het uitstellen van investeringen in verband met de voorgenomen verhuizing. In 2008 zullen de afschrijvingen substantieel toenemen als gevolg van de investeringen in het nieuwe kantoor in Leidschenveen en het in gebruik nemen van het nieuwe rekencentrum- en uitwijkfaciliteit.

Bijlage E: Prestatie-indicatoren 2007

Prestatie-indicator	Omschrijving	Streefwaarde 2007
1.1 Uitvoering MJP	Samengevat oordeel van de RvB over de speerpuntprojecten en -programma's op basis van de beoordelingscriteria: 'integrale benadering', 'projectstructuur (inclusief projectleiding)' en 'concrete output'.	Een positief samengevat algemeen oordeel op basis van de scores per speerpunt.
1.2 Compliance EU-ontwikkeltermijnen	Het wel of niet voldaan hebben aan de termijnen voor invulling van Europese verordeningen.	Aan de ontwikkeling voor alle verordeningen moet binnen de vastgestelde termijn zijn voldaan, behoudens die waarvoor officieel uitstel is verkregen.
1.3a Realisatie publicatiekalender: persberichten	Percentage op de geplande datum gepubliceerde persberichten.	90% van de geplande persberichten moet op de geplande publicatiedatum zijn gehaald.
1.3b Realisatie publicatiekalender: papieren publicaties	Percentage op de geplande datum gepubliceerde papieren publicaties.	90% van de geplande publicaties moet op de geplande publicatiedatum zijn gehaald.
1.3c Realisatie publicatiekalender: verplichte EU-leveringen	Percentage op de geplande datum gerealiseerde leveringen aan Eurostat.	90% van de dataleveringen aan Eurostat heeft op de geplande datum plaatsgevonden.
1.4 Aantal formele correcties op publicaties	Aantal persberichten dat met een (nieuw) persbericht wordt gecorrigeerd.	Maximaal 3 persberichten per jaar.
1.5a Afwijking voorlopige en definitieve cijfers economische groei	Het aantal keer dat de definitieve kwartaalcijfers voor de economische groei van een jaar meer dan 0,75 procentpunt afwijken van de flashramingen voor de kwartalen van dat jaar.	Voor minimaal drie kwartalen van een jaar moet de afwijking kleiner zijn dan 0,75 procentpunt.
1.5b Afwijking voorlopige en definitieve cijfers internationale handel	Het aantal afwijkingen van meer dan 4% tussen de voorlopige en definitieve cijfers van de onderdelen van de 6-wekenversie van de maandcijfers van de internationale handel.	Minimaal 80% van de verschillen (dus minimaal 39 van de 48 resultaten) moeten minder dan 4% bedragen.
1.5c Afwijking voorlopige en definitieve cijfers bevolkingsgroei	<u>Deelindicator jaarcijfer</u> : de absolute afwijking van de som van de voorlopige maandcijfers van de bevolkingsgroei met het definitieve jaarcijfer. <u>Deelindicator maandcijfers</u> : het aantal keren dat de definitieve cijfers van de bevolkingsgroei voor de maanden van het voorafgaande kalenderjaar meer dan 4 duizend afwijken van de voorlopige cijfers.	Gecumuleerd over de twaalf maanden mag de afwijking niet groter zijn dan 16 duizend. Voor minimaal acht van de twaalf maanden moet de afwijking van het maandcijfer kleiner zijn dan 4 duizend.

Prestatie-indicator	Omschrijving	Streefwaarde 2007
1.6a Respons primaire waarneming: IH	De statistische waarderrespons voor de 10-wekencijfers van het onderdeel intrahandel van de statistiek Internationale Handel.	Een statistische respons van minstens 65%.
1.6b Respons primaire waarneming: EBB	Door de veldwerkorganisatie van het CBS verkregen respons op de enquête beroepsbevolking.	Een respons van minimaal 58%.
1.7 Reductie enquête-druk	Uitkomst van de jaarlijkse administratieve lasten zoals gemeten door de 'enquêtedrukmeter' (EDM).	De administratieve last door enquêtedruk voor het bedrijfsleven mag in 2007 maximaal € 17,6 miljoen bedragen.
1.8a Gebruik statistische output: StatLine	Aantal opvragingen via internet van tabellen uit de StatLine-database door externe gebruikers.	3,8 miljoen opvragingen in 2007.
1.8b1 Gebruik statistische output: media-dekking (ANP en dagbladen)	Percentage persberichten en webartikelen waar enerzijds het ANP en anderzijds de zes grote landelijke dagbladen een bericht over opnemen.	Kengetal; geen streefwaarde want moeilijk door CBS te beïnvloeden.
1.8b2 Gebruik statistische output: media-dekking (radio- en tv)	Aantal radio- en tv-interviews.	Kengetal; geen streefwaarde want moeilijk door CBS te beïnvloeden.
1.8c Gebruik statistische output: StatLine	Aantal keren dat het CBS in Kamersstukken wordt genoemd.	Kengetal; geen streefwaarde want moeilijk door CBS te beïnvloeden.
1.9 Productie Centrum voor Beleidsstatistiek	Het aantal projecten dat door externe onderzoekers wordt uitgevoerd via on-site werken, remote execution of remote access op microbestanden die door MCB beschikbaar worden gesteld, alsmede het aantal contractanten dat met deze projecten gemoeid is.	Kengetal; geen streefwaarde want moeilijk door CBS te beïnvloeden.
1.10 Risicoanalyse statistieken	Samengevat oordeel over de risico's die spelen bij de statistieken opgenomen in de lijst 'imagobepalende statistieken'.	Geen enkele totaalscore '---' (= aanzienlijk risico).
1.11 Klanttevredenheid	Algemeen oordeel van klanten over het CBS.	Een voldoende beoordeling (cijfer ≥ 7).
2.1 Kwaliteit financieel beheer: accountantsverklaring	Toestand van het financiële beheer.	Financieel beheer op orde blijkend uit een goedkeurende accountantsverklaring.
2.2 Kwaliteit financieel beheer: navolging aanbevelingen bedrijfsvoering	Mate van uitvoering van de onderdelen van het onderhoudsplan financieel beheer en gevolg geven aan andere aanbevelingen uit de managementletter van de accountant.	Positief oordeel van de accountant over de mate waarin de aanbevelingen uit de managementletter zijn opgevolgd en het onderhoudsplan voor het desbetreffende verslagjaar is uitgevoerd.

Prestatie-indicator	Omschrijving	Streefwaarde 2007
2.3 Correcte totstandkoming prestatie-indicatoren	Accountantsoordeel over de totstandkoming van de prestatie-indicatoren.	Een volgens de accountant correcte totstandkoming van de prestatie-indicatoren.
2.4a Financiële gezondheid: exploitatieresultaat	Het exploitatieresultaat is het resultaat uit de operationele bedrijfsvoering.	Een positieve waarde.
2.4b Financiële gezondheid: liquiditeit	Liquiditeit is de verhouding tussen de kortlopende vorderingen inclusief de geldmiddelen en de kortlopende schulden.	≥ 1 .
2.5 Vernieuwing van het productieproces	Uitspraak over de vorderingen van de productievernieuwing op basis van periodieke onafhankelijke (dus externe) audits.	Voldoende als (minimale) uitslag van een audit.
2.6 Samenstelling personeelsbestand	Afgewogen, door CPO opgesteld en door de RvB getoetst beeld over de ontwikkeling van de samenstelling en kwaliteit van het personeelsbestand van het CBS.	Een positief, door de RvB getoetst beeld over de ontwikkeling van de samenstelling van het personeelsbestand.
2.7 Arbeidssatisfactie	Algemene tevredenheid van CBS-medewerkers met hun arbeidssituatie.	Rapportcijfer ≥ 7 .

Bijlage F: Geplande output

StatLine tabellen, jaarcijfers

Onderwerp	Verschijnt
Mens en maatschappij	
Sociale monitor	2 ^e halfjaar
Bevolking	2 ^e halfjaar
Gezondheid en welzijn	1 ^e halfjaar
Leefsituatie	1 ^e halfjaar
Mobiliteit van personen	1 ^e halfjaar
Onderwijs	2 ^e halfjaar
Cultuur	1 ^e halfjaar
Toerisme, recreatie en sport	1 ^e halfjaar
Rechtsbescherming en veiligheid	1 ^e halfjaar
Wonen	1 ^e halfjaar
Arbeid, inkomen en sociale zekerheid	
Arbeidsmarkt	2 ^e halfjaar
Inkomen, bestedingen en vermogen	1 ^e halfjaar
Sociale zekerheid	2 ^e halfjaar
Bedrijfsleven	
Innovatie, ICT en investeringen	2 ^e halfjaar
Aantal bedrijven en jaarrekeningen	2 ^e halfjaar
Landbouw en visserij	1 ^e halfjaar
Energie en water	2 ^e halfjaar
Industrie	2 ^e halfjaar
Bouwnijverheid	2 ^e halfjaar
Detailhandel en groothandel	2 ^e halfjaar
Internationale handel	2 ^e halfjaar
Verkeer en vervoer	1 ^e halfjaar
Dienstverlening	2 ^e halfjaar
Economie, prijzen en overheidsfinanciën	
Nationale rekeningen	2 ^e halfjaar
Financiële instellingen en markten	2 ^e halfjaar
Prijzen	1 ^e halfjaar
Overheidsfinanciën	2 ^e halfjaar
Milieu, natuur en ruimte	
Milieuverontreiniging	1 ^e halfjaar
Milieukosten	2 ^e halfjaar
Natuur	2 ^e halfjaar
Ruimte	2 ^e halfjaar
Nederland regionaal	
Regionale statistieken	1 ^e halfjaar

Onderwerp	Verschijnt
Regionale indelingen	2 ^e halfjaar
Mens en maatschappij	2 ^e halfjaar
Arbeid, inkomen en sociale zekerheid	1 ^e halfjaar
Bedrijfsleven	2 ^e halfjaar
Economie, prijzen en overheidsfinanciën	1 ^e halfjaar
Milieu, natuur en ruimte	1 ^e halfjaar
Historische reeksen	
Mens en maatschappij	2 ^e halfjaar
Arbeid, inkomen en sociale zekerheid	2 ^e halfjaar
Bedrijfsleven	2 ^e halfjaar
Economie, prijzen en overheidsfinanciën	2 ^e halfjaar
Milieu en bodemgebruik	2 ^e halfjaar

StatLine tabellen, kwartaal- en maandcijfers

Onderwerp	Periodiciteit
Mens en maatschappij	
Bevolking	kwartaal- en maandcijfers
Gezondheid en welzijn	kwartaalcijfers
Toerisme, recreatie en sport	maandcijfers
Rechtsbescherming en veiligheid	kwartaal- en maandcijfers
Wonen	kwartaal- en maandcijfers
Arbeid, inkomen en sociale zekerheid	
Arbeidsmarkt	kwartaal- en maandcijfers
Sociale zekerheid	kwartaal- en maandcijfers
Bedrijfsleven	
Aantal bedrijven en jaarrekeningen	kwartaal- en maandcijfers
Landbouw en visserij	maandcijfers
Energie en water	kwartaal- en maandcijfers
Industrie	kwartaal- en maandcijfers
Bouwnijverheid	kwartaal- en maandcijfers
Detailhandel en groothandel	maandcijfers
Internationale handel	kwartaal- en maandcijfers
Verkeer en vervoer	kwartaal- en maandcijfers
Dienstverlening	kwartaal- en maandcijfers
Economie, prijzen en overheidsfinanciën	
Nationale rekeningen	kwartaalcijfers
Conjunctuurgegevens	kwartaal- en maandcijfers
Financiële instellingen en markten	maandcijfers
Prijzen	kwartaal- en maandcijfers
Overheidsfinanciën	kwartaalcijfers
Nederland regionaal	
Arbeid, inkomen en sociale zekerheid	kwartaal- en maandcijfers
Bedrijfsleven	maandcijfers

Persberichten / persartikelen

Titel	Verschijnt
Persagenda	Wekelijks
Jaarboek onderwijs in cijfers	jaarlijks 1 ^e halfjaar
Gezondheid en zorggebruik	jaarlijks 1 ^e halfjaar
Definitieve oogstraming akkerbouw	jaarlijks 1 ^e halfjaar
Faillissementen	jaarlijks 1 ^e halfjaar
Bevolkingsprognose	jaarlijks 1 ^e halfjaar
Verkeersdoden	jaarlijks 1 ^e halfjaar
Zorgrekeningen	jaarlijks 1 ^e halfjaar
Veiligheid en criminaliteit	jaarlijks 1 ^e halfjaar
Vakanties van Nederlanders	jaarlijks 2 ^e halfjaar
ICT-gebruik door personen en huishoudens	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Voorlopige oogstraming aardappelen en uien	jaarlijks 2 ^e halfjaar
EMU-saldo en EMU-schuld van de overheid	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Arbeidsomstandigheden	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Consumptiefkrediet	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Begrotingen gemeenten	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Bedrijfssparen	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Woningbouw	halfjaarlijks (eerste en derde kwartaal)
Investeringsverwachtingen	halfjaarlijks (tweede en vierde kwartaal)
Economische groei en banen	jaarlijks 2 ^e halfjaar en per kwartaal
Bevolkingsontwikkeling	per kwartaal
Vacatures	per kwartaal
Ziekteverzuim	per kwartaal
Uitkeringen sociale zekerheid	per kwartaal
Banen en lonen	per kwartaal
Omzet horeca	per kwartaal
Omzet detailhandel	maandelijks
Inflatie (consumentenprijsindex)	maandelijks
Consumptie van huishoudens	maandelijks
Consumentenvertrouwen	maandelijks
Werkloosheid	maandelijks
Producentenvertrouwen	maandelijks

Electronisch Conjunctuur Bericht

Titel	Verschijnt
Internationale handel	maandelijks
Omzet en Productie Industrie	maandelijks
Producentenprijzen	maandelijks

Publicaties op de CBS website

Titel	Verschijnt
Webmagazines	wekelijks
Statistisch bulletin	wekelijks
Milieu en natuurcompendium	doorlopend
The Statistics Netherlands Business Cycle Tracer	maandelijks
Industriemonitor	maandelijks
Jeugd website (nieuwsbrief)	per kwartaal
Kerncijfers postcodegebieden	jaarlijks 1 ^e halfjaar
Dienstenmonitor computerbranche	per kwartaal
Dienstenmonitor uitzendbranche	per kwartaal
Dienstenmonitor horeca	per kwartaal
Jeugdmonitor	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Wijk- en buurtkaart 2.0	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Gemeente Op Maat 2006	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Provincie Op Maat 2006	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Standaard Onderwijs Indeling 2006, editie 2007/'08	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Milieurekeningen 2006	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Productiemiddelen elektriciteit	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Regionale economische jaarcijfers 2006	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Satelliet Rekening Tourisme 2006	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Social Accounting Matrix 2006	jaarlijks 2 ^e halfjaar
Branche op Maat (onder voorbehoud)	

Papieren publicaties

Titel	In samenwerking met	Verschijnt
Jaarboek onderwijs in cijfers 2005		1 ^e halfjaar
Landelijke Natuurmeetnetten 2006		1 ^e halfjaar
Sterfgevallenonderzoek 2005	ErasmusMC/VUmc	1 ^e halfjaar
Veiligheidsmonitor 2007	BZK/Justitie	1 ^e halfjaar
Statistisch jaarboek 2007		1 ^e halfjaar
Statistical Yearbook 2007		1 ^e halfjaar
Kennis en economie		1 ^e halfjaar
Het Nederlandse Ondernemingsklimaat		1 ^e halfjaar
Kunstzinnige vorming		1 ^e halfjaar
De Nederlandse Samenleving (werktitel)	–	2 ^e halfjaar
Arbeidsgehandicapten 2006	SZW/TNO	2 ^e halfjaar
Vakanties van Nederlanders 2006	NBT&C	2 ^e halfjaar
Nationale rekeningen 2006		2 ^e halfjaar
National accounts of the Netherlands 2006		2 ^e halfjaar
De Nederlandse Economie 2006		2 ^e halfjaar
Monitor mineralen- en mestwetgeving		2 ^e halfjaar
Jaarrapport Integratie 2007	SCP/WODC	2 ^e halfjaar
Toerisme in Nederland - het gebruik van logiesaccommodaties	NBT&C/NRIT	2 ^e halfjaar

Titel	In samenwerking met	Verschijnt
Land- en tuinbouwcijfers	LEI/LNV	2 ^e halfjaar
Het Nederlandse bedrijfsleven		2 ^e halfjaar
Demografische kerncijfers per gemeente 2007		2 ^e halfjaar
Gezondheid en zorg in cijfers 2007		2 ^e halfjaar
Zorgrekeningen 2006		2 ^e halfjaar
Emancipatiemonitor 2007 (onder voorbehoud)	SCP	2 ^e halfjaar
Armoedemonitor 2007 (onder voorbehoud)	SCP	2 ^e halfjaar
Criminaliteit en rechtshandhaving 2006	WODC	2 ^e halfjaar
Nationale Rekeningen Tijdreeksen		2 ^e halfjaar
Toerisme en recreatie in cijfers 2007	NBT&C	2 ^e halfjaar
Leven in Nederland (werktitel)	VNG	2 ^e halfjaar
Assurantie Jaarboek 2007		2 ^e halfjaar
De digitale economie 2005/2006	EZ, TNO	2 ^e halfjaar
Brandweerstatistiek 2006	BZK	2 ^e halfjaar
Rechtspraak in Nederland	Raad v.d. rechtspraak	2 ^e halfjaar
Duurzame energie in Nederland 2006	EZ	2 ^e halfjaar

Periodieken

Titel	Verschijnt
Energiebericht aardoliegrondstoffen en -producten	maandelijks
Bevolkingstrends	per kwartaal
De Nederlandse conjunctuur	per kwartaal
Sociaal-economische trends	per kwartaal
Kwartaalbericht groothandel	per kwartaal
Kwartaalbericht detailhandel	per kwartaal

Kaarten

Titel	Verschijnt
Indeling van Nederland in 12 provincies (schaal 1:400 000 en schaal 1:800 000)	1 ^e halfjaar
Indeling van Nederland in 40 COROP-gebieden (schaal 1:400 000 en schaal 1:800 000)	1 ^e halfjaar
Indeling van Nederland in 22 stadsgewesten en stedelijke agglomeraties (schaal 1:400 000 en schaal 1:800 000)	1 ^e halfjaar
Indeling van Nederland in 129 economisch-geografische gebieden (schaal 1:400 000 en schaal 1:800 000)	1 ^e halfjaar
Bodemgebruik 2003	1 ^e halfjaar

Leveringen aan Eurostat en andere internationale instellingen

Eurostat domein	Beschrijving	Gemiddeld aantal leveringen per jaar
AGRI	Agricultural structure (production)	1
AIR	Air Transport	36
ANI	Animal Production	29
BOP	Balance of Payments - International Trade in Services, direct investments	1
BUS	Business Registers	1
CIS	Survey on Innovation in EU enterprises	2
COD	Causes of Death	1
COMEXT	External Trade	60
COSA	Income of the Agricultural Households Sector	1
COSAEA	Economic Accounts for Agriculture and Forestry (EAA/EAF)	4
CROP	Crop Statistics	26
DEMOMIGR	Migration and Asylum, Immigration	14
DEMONAT	Demographic Statistics at National Level	20
DEMOREG	Demographic Statistics at Regional Level	14
EDUCAT	Education Statistics (handicap included)	1
EGR	EuroGroups Register	17
ENERGY	Energy Statistics	91
ESAFINA	Financial Accounts	1
ESAGFS	Accounts of General Government	18
ESANAAGR	European System of National and Regional Accounts in the European Union	19
ESANABRA	National Accounts by Branch	4
ESANAOT	National Accounts - Input/Output Tables	4
ESANASEC	Annual Accounts by Institutional Sectors	5
ESANATRI	Quarterly National Accounts	52
ESANATRI	Quarterly National Accounts - preliminary-flash estimates	52
ESAREG	Regional Accounts	3
ESSPROS	European statistics about social protection	3
FISH	Fishery Landings and Supply balance	13
FRUCTUS	Fruit Tree Plantation Survey	1
GNP	Gross National Product	1
HBS	Household Budget Survey	1
HICP	Harmonised Consumer Price Index	24
INFOSOC	Information Society Statistics	3
IWW	Carriage of Goods by Inland Waterways	30
JVC	Job Vacancy Statistics	5
LACOST	Labour Cost Survey	1
LCI	Labour Cost Index	5
LFS	Labour Force Survey	4
LMP	Labour Market Policy statistics	1
MILK	Milk statistics	13
MRTM	Maritime Transport	27
PRODCOM	Industrial Production	13
RAIL	Rail Transport Statistics	12
RD	Research and Development on Science and Technology	1
REGIOAE	Agricultural Accounts at Regional Level	4
REGLM	Labour market statistics	2
ROAD	Carriage of Goods by Road	12
SBSCI	Structural Business Statistics - Annex 6 - Credit Institutions	9
SBSCON	Structural Business Statistics - Annex 4 - Construction	6

Eurostat domein	Beschrijving	Gemiddeld aantal leveringen per jaar
SBSFATS	Structural Business Statistics - Development project on FATS - foreign affiliates statistics	1
SBSINS	Structural Business Statistics - Annex 5 - Insurance services	6
SBSMANUF	Structural Business Statistics - Annex 2 - Manufacturing	8
SBSPF	Structural Business Statistics - Annex 7 - Pension Funds	5
SBSQR	Structural Business Statistics - Quality Reports	6
SBSS	Structural Business Statistics - Steel	5
SBSSERV	Structural Business Statistics - Annex 1 - Services	4
SBSTRAD	Structural Business Statistics - Annex 3 - Trade	6
SILC	Survey on Income and Living Conditions	4
STR	Structure of Earnings Statistics (SES)	1
STSCONS	Short-term Statistics on Construction	52
STSIND	Short-term Statistics on Industry	62
STSOTHER	Short-term Statistics	4
STSRTD	Short-term Statistics on Retail Trade	12
STSSERV	Short-term Statistics on Services	24
TOUR	Tourism Statistics	19
UNEMPLOY	Unemployment Statistics	12
WASTE	Waste Statistics	10

Bijlage G: Overzicht van gebruikte afkortingen

Afktoring	Betekenis
ABR	Algemeen BedrijfsRegister
ACN	Adressen Coördinatiebestand Nederland
AOW	Algemene Ouderdomswet
AVO	Aanvullend Voorzieningen Onderzoek
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BIK	Bedrijfsindeling Kamers van Koophandel
BISNIS	BedrijfsInformatieSysteem Nieuwe Stijl
BIV	Bouwobjecten In Voorbereiding
BRP	Basisregistratie Percelen
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAK	Centraal AdministratieKantoor
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCO	Consumenten Conjunctuur Onderzoek
CCS	Centrale Commissie voor de Statistiek
CEIES	European Advisory Committee on Statistical Information in the Economic and Social Spheres
CENEX	Center and Network of Excellence
CEREM	Centrum voor Research van Economische Microdata
CFI	Centrale Financiën Instellingen
CIP	Concern Informatiemanagement Politie
COROP	Coördinatie Commissie Regionaal Onderzoeksprogramma
CPA	Statistical Classification of Products by Activity
CPB	Centraal PlanBureau
CPI	ConsumentenPrijnsIndex
CRM	Customer Relationship Model
CvB	Centrum voor Beleidsstatistiek
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
DANS	Data Archiving and Network Services
DBC	Diagnose Behandel Combinatie
DBC	Diagnose Behandel Combinatie
DMK	Divisie Methodologie en Kwaliteit
DNB	De Nederlandsche Bank
DSC	DataServiceCentrum
DSO	Demand / Supply Organisatie
E4SM	European System of Socials Statistical Survey Modules pag 62
EBB	Enquête BeroepsBevolking
ECB	Europese Centrale Bank
ECHIS	European Core Health Interview Survey
ECOFIN	Economische en Financiële Raad (van de EU)
EDIMBUS	EDit and IMputation of BUsiness Surveys
EFC	Economic and Financial Committee (van de EU)
EFQM	European Foundation for Quality Management
EGS	Elektronisch Gestandaardiseerde Statistiekuitvraag
EMU	Economische en Monetaire Unie
ESA	Amendment of the European System of National and Regional Accounts
ESB	Economisch Statistisch Bestand
ESCB	Europees Stelsel van Centrale Banken
ESS	Europees Statistisch Systeem
ESSPROS	European System of Integrated Social Protection Statistics
ESTP	Europese Statistische Training Programma
EU	Europese Unie
EUR	ErasmusUniversiteit Rotterdam
EU-SILC	EU-Statistics on Income and Living Conditions
EZ	Ministrie van Economische Zaken

Afkorting	Betekenis
FATS	Foreign Affiliate Trade Statistics
GBA	Gemeentelijke BasisAdministratie
GBO	Gemeenschappelijke Beheer Organisatie
GBR	Geografisch Basis Register
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GLV	Gezonde LevensVerwachting
GPS	Gecoördineerde Populatieschatting
GWV	Grond-, Weg- en Waterbouw
HICP	geharmoniseerde prijsindex (Harmonised Index of Consumer Prices)
HLAB	High Level Advisory Board
HRM	Human Resources Management
I&R	Identificatie en Registratie
ICT	Informatie- en CommunicatieTechnologie
IIS	Inkomens Informatie Systeem
IPMA	International Project Management Association
IPO	Inkomens Panel Onderzoek
ISIC	International Standard Industrial Classification of all economic activities
ITS	Directie Informatietechnologie en Services
IV3	Informatie Voor Derden
KREG	Kwaliteit Raming Economische Groei
KS	Korte termijn Statistieken
LINH	Landelijk Informatie Netwerk Huisartsen
LMP	Labour Market Policy database
LMR	Landelijke Medische Registratie
LOUIS	LOGistiek Uitzend en InvoerSysteem
MESS	An Advanced Multi-Disciplinary Facility for Measurement and Experimentation in the Social Sciences
MJP	Meerjarenprogramma
NACE	Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne
NAMEA	National Accounting Matrix including Environmental Accounts
NAMWA	National Accounting Matrix including Water Accounts
NCM	Net Standard Cost Model
NETSPAR	Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement
NHR	Nieuwe Handelsregister
NTP	Nederlands Taxonomie Project
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics
NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OTP	Overheids Transactie Poort
POLS	Permanent Onderzoek LeefSituatie
PS	ProductieStatistieken
RIO	Regionale Inkomensonderzoek
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RIZA	Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling
RUG	Rijksuniversiteit Groningen
SBI	Standaard BedrijfsIndeling
SBS	Structural Business Statistics
SCP	Sociaal en Cultureel Planbureau
SESAME	System of Economic and Social Accounting Matrices
SKON	Stichting Kiezersonderzoek Nederland
SNA	System of National Accounts
SPC	Statistisch Programma Comité
SSB	Sociaal Statistisch Bestand
STS	Short Term Statistics
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TAPAS	Technical Action Plan Agricultural Statistics

Afkorting	Betekenis
UNSD	United Nations Statistics Division
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VBTB	Van Beleidsbegroting Tot Beleidsverantwoording
VIR	Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
vte	voltijdsequivalent
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WALVIS	Wet Administratieve Lastenverlichting en Vereenvoudiging In Sociale verzekeringswetten
WIK	Woningwaarde Index Kadaster
WOZ	wet Waardering Onroerende Zaken
WSA	Wetenschappelijk Statistisch Agentschap
XBRL	eXtensible Business Reporting Language
XML	eXtended Mark-up Language
ZBO	Zelfstandig BestuursOrgaan
ZSB	Zorg Statistisch Bestand